

## Chambre des Représentants

SESSION 1955-1956.

8 DÉCEMBRE 1955.

### PROJET DE LOI

modifiant le Code d'Instruction Criminelle, la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 portant révision de la législation et des règlements sur la police du roulage et l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse.

### EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le présent projet de loi que nous avons l'honneur de vous soumettre et qui est l'œuvre de la Commission pour l'étude du diagnostic médico-légal de l'ivresse tend, en ordre principal, à résoudre un problème auquel il est urgent de pourvoir : celui de la répression qu'appelle le danger créé par le conducteur de véhicule, qui consomme des boissons alcooliques avec excès. Rien ne peut être négligé pour assurer mieux la sécurité de la circulation routière.

En vue de limiter le nombre des accidents de roulage qui sont devenus un véritable danger social, le projet modifie le Code d'Instruction criminelle, la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 portant révision de la législation et des règlements sur la police du roulage ainsi que l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse.

\* \* \*

La partie fondamentale du projet est celle qui concerne la répression de l'ivresse ou de l'intoxication alcoolique chez le conducteur d'un véhicule ou d'une monture.

Adoptant la suggestion qui est faite par le Conseil d'Etat, le Gouvernement a introduit les réformes qu'il propose en cette matière non dans l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 mais dans la loi du 1<sup>er</sup> août 1899.

## Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1955-1956.

8 DECEMBER 1955.

### WETSONTWERP

tot wijziging van het Wetboek van strafvordering, van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van de wetgeving en van de reglementen op de politie van het vervoer en van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap.

### MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN.

Onderhavig ontwerp van wet, dat we de eer hebben U voor te leggen en dat het werk is van de Commissie voor de studie van de medisch-wettelijke diagnose van de dronkenschap in strafzaken, wil in de eerste plaats een probleem oplossen dat onverwijld moet geregeld worden : namelijk het probleem van de beteugeling van het gevaar, veroorzaakt door de voertuigbestuurder die overmatig gebruik maakt van alcoholische dranken. Niets mag verwaarloosd worden om beter de veiligheid van het wegverkeer te verzekeren.

Met het oog op de beperking van het aantal verkeersongevallen die een werkelijk gevaar voor de maatschappij geworden zijn, wijzigt dit ontwerp het Wetboek van strafvordering, de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening der wetgeving en der reglementen op de politie van het vervoer, alsmede de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap.

\* \* \*

Het voornaamste gedeelte van het ontwerp is dit gedeelte dat betrekking heeft op de beteugeling van de dronkenschap of van de intoxicatie door alcohol bij de bestuurder van een voertuig of bij de geleider van een rijdier.

De regering die ingaat op de door de Raad van State gedane suggestie, heeft de hervormingen die te dezer zake worden voorgesteld niet in de besluitwet van 14 november 1939, maar in de wet van 1 augustus 1899 ingevoegd.

### L'intoxication alcoolique et sa répression.

La constatation quotidienne du danger que présente l'intoxication alcoolique associée à la conduite de véhicules rapides et les conséquences graves qu'elle entraîne, expliquent l'importance qui s'attache au problème de l'ivresse.

En matière de roulage — où les conséquences dommageables dénoncent de façon la plus criante l'influence désastreuse de l'intoxication alcoolique sur le comportement humain, la répression de l'ivresse semble être entravée et par l'imprécision de la notion légale de l'ivresse et par l'insuffisance de moyens propres à mettre en évidence l'intoxication alcoolique de l'usager de la voie publique.

Le problème à examiner est celui du diagnostic médico-légal de l'ivresse, c'est-à-dire celui du recours à la science médicale en vue de pourvoir aux deux questions essentielles que soulève la répression de l'intoxication alcoolique :

- une définition objective de l'ivresse réprimée par la loi;
- une méthode sûre de constatation de cet état.

#### Notion légale de l'ivresse que réprime l'arrêté-loi du 14 novembre 1939.

En ce qui concerne l'ivresse que la loi réprime, il s'agit là d'un état qui est pris en considération lorsqu'il se révèle publiquement, indépendamment des activités auxquelles se livre l'individu qui se trouve en cet état, ces activités étant éventuellement retenues comme élément d'aggravation du fait punissable d'ivresse. Il n'apparaît pas possible de soustraire la notion légale d'ivresse à la conception que traduit le sens commun s'appuyant sur une longue tradition : état patent d'intoxication alcoolique caractérisée.

On ne peut songer à modifier la position nette adoptée par la jurisprudence : l'ivresse n'est pas nécessairement réalisée par un degré d'intoxication alcoolique qui serait mesuré par la quantité d'alcool absorbée. Cette intoxication alcoolique doit se manifester extérieurement de façon patente.

L'ivresse ne résulte pas non plus du seul péril que peut faire naître une réduction des aptitudes à accomplir une activité déterminée puisque le fait de se livrer à pareille activité sous l'influence de la boisson n'est qu'une circonstance aggravante de l'infraction que constitue l'ivresse publique.

La position de la jurisprudence est clairement dégagée par l'arrêt de la Cour de Cassation du 18 janvier 1954 (voir sa publication précédée des conclusions de M. le Procureur général Hayoit de Termicourt dans *Rev. dr. pén.*, mars 1954, p. 613).

Les manifestations extérieures de l'ivresse qui, pour être coupable doit être patente, constituent des éléments de fait qui relèvent de l'appréciation du juge.

Il s'ensuit qu'un diagnostic médical de l'ivresse ne peut être substitué à la notion légale de l'ivresse et que l'ivresse réprimée par la loi ne peut être définie objectivement à la lumière des seules constatations médicales.

### Hoe de alcoholische intoxicatie bestraffen ?

Wanneer men dagelijks vaststelt welk gevaar de intoxicatie door alcohol uitmaakt voor hen die snelle voertuigen moeten besturen en daarbij de ernstige gevolgen er van onder ogen neemt, beseft men best het belang van het probleem van de dronkenschap.

Inzake vervoer, op welk gebied de schadelijke gevolgen op de meest sprekende wijze de rampspoedige invloed van de alcoholische intoxicatie op de menselijke gedragingen aanklagen, blijkt de beteugeling van de dronkenschap gehinderd te worden door de vaagheid van het wettelijk begrip dronkenschap en door de ontoereikendheid der middelen welke geschikt zijn om de intoxicatie door alcohol van de gebruikers van de openbare weg aan te tonen.

Het probleem dat dient onderzocht is dat van de wijze waarop de medico-legale diagnose moet worden gesteld bij dronkenschap, of anders gezegd het probleem van de wijze, waarop op de geneeskunde beroep dient gedaan met het oog op het beantwoorden van de twee essentiële vragen welke de bestraffing van de alcoholische intoxicatie stelt :

- een objectieve bepaling van de dronkenschap, waarop de wet straf stelt;
- een veilige methode om die staat vast te stellen.

#### Wettelijk begrip van de dronkenschap zoals zij door de besluitwet van 14 november 1939 wordt bestraft.

Wanneer men het heeft over de dronkenschap, waarop de wet straf stelt, bedoelt men een staat welke in aanmerking wordt genomen wanneer hij openbaar tot uiting komt, afgezien van de activiteiten, waaraan de persoon, die zich in die staat bevindt, zich overlevert alhoewel die activiteiten eventueel kunnen aangevoerd worden als verzwarend gegeven bij het feit van de strafbare dronkenschap. Het schijnt niet mogelijk het wettelijk begrip dronkenschap te onttrekken aan het concept dat het gezond verstand, steunend op een lange traditie, als volgt uitdrukt : merkbare staat van onmiskenbare intoxicatie door alcohol.

Er valt niet aan te denken het scherp afgetekend standpunt, dat door de rechtspraak werd ingenomen, te wijzigen : er is daarom nog geen dronkenschap wanneer een zekere graad van alcoholische intoxicatie, te meten volgens de ingenomen hoeveelheid alcohol, zou bereikt zijn. Die alcoholische intoxicatie moet ook merkbaar tot uiting komen.

Dronkenschap blijkt ook niet alleen uit het gevaar dat kan ontstaan door de vermindering van de geschiktheid om een bepaalde activiteit uit te voeren, aangezien het feit dat men zich met zulke activiteit bezig houdt terwijl men onder de invloed van de drank is, slechts een verzwarend omstandigheid vormt van een misdrijf, hier de openbare dronkenschap.

Het standpunt van de rechtspraak is op klare wijze uiteengezet in het arrest van het Hof van verbreking, dd. 18 januari 1954 (zie publicatie er van voorafgegaan door de conclusies van de heer Procureur-generaal Hayoit de Termicourt in *Rev. dr. pén.*, maart 1954, blz. 613).

De uiterlijke tekenen van de dronkenschap welke, wil ze strafbaar zijn, moet merkbaar zijn, vormen feitelijk gegevens waarover de rechter zal moeten oordelen.

Daaruit volgt dat een geneeskundige diagnose van de dronkenschap niet in de plaats kan worden gesteld van het wettelijk begrip dronkenschap en dat de dronkenschap, waarop door de wet straf is gesteld, niet objectief kan bepaald worden enkel en alleen aan de hand van medische bevindingen.

### Constatation de l'ivresse.

Il n'en demeure pas moins que les constatations médicales fournissent au juge d'importants sinon indispensables éléments d'information.

Ces constatations médicales sont de deux ordres :

- analyse du sang déterminant le degré d'intoxication alcoolique;
- examen clinique révélant l'altération psychomotrice, c'est-à-dire le comportement.

Les constatations médicales ne dispensent pas de procéder aux constatations courantes de police judiciaire, le juge fondant sa conviction sur tous les éléments livrés à son appréciation.

La nécessité d'établir l'existence d'une intoxication alcoolique et de rendre compte de son intensité objective, malgré la valeur relative de cet élément au point de vue de la notion légale d'ivresse, aboutit à faire admettre que le prélèvement sanguin et l'analyse du sang se recommandent au premier chef parmi les mesures auxquelles il importe d'avoir recours pour la constatation de l'ivresse.

L'examen clinique se recommande aussi mais on ne peut s'abstenir de relever combien souvent, dans la pratique, l'examen clinique se révèle insuffisant et fait naître inconsidérément le doute et l'équivoque.

Cet examen est la plupart du temps tardif; la personne examinée a eu le temps de se ressaisir. Le médecin dont l'activité professionnelle normale est orientée vers le secours à l'individu souffrant, est fréquemment trop bienveillant et trop soucieux de ne pas engager sa responsabilité en présence du patient. Il apprécie les choses subjectivement, suivant une optique très personnelle du phénomène physiologique et les critères auxquels il a éventuellement recours n'offrent bien souvent aucune rigueur scientifique. Son examen est souvent superficiel et il se prononce plus en homme conciliant qu'en homme de science, tenu d'appliquer une technique précise et sûre.

A défaut d'un contrôle presque toujours impossible à réaliser, le médecin hésite à imputer à la seule intoxication alcoolique, un trouble du comportement qui peut être l'effet du choc que le conducteur a éventuellement subi au cours de l'accident.

Les formulaires auxquels les parquets ont généralement recours en vue de systématiser les constatations, ne sont considérés par le médecin que comme une formalité irritante, lui imposant une tâche sans intérêt à laquelle il lui répugne de se soumettre.

L'insuffisance trop fréquente de l'examen clinique altère profondément la valeur de l'élément d'information qui devrait résulter de cette mesure.

Aussi s'ensuit-il que l'importance de l'information de police judiciaire (relevé des circonstances de fait, interrogatoire de la personne présumée en état d'ivresse, relation de son comportement, auditions des témoins, etc.) n'est jamais négligeable.

#### Valeur de présomption de l'homme que présente la constatation scientifique de l'intoxication alcoolique.

Aussi, bien que la quantité d'alcool contenue dans le sang ne doive pas être tenue, en principe, pour un élément

### Vaststelling van de dronkenschap.

Het blijft niettemin waar dat de medische bevindingen aan de rechter belangrijke, ja zelfs onontbeerlijke gegevens bezorgen.

Die medische bevindingen zijn van tweeërlei aard :

- bloedontleding ter bepaling van de graad van alcoholische intoxicatie;
- klinisch onderzoek ter aanwijzing van de veranderingen in de psycho-motorische reacties, dat wil zeggen de gedragingen.

De medische bevindingen ontslaan niet van de gewone vaststellingen van gerechtelijke politie, daar de rechter zijn oordeel vormt op grond van alle gegevens die hem worden voorgelegd.

Omwille van de noodzakelijkheid het bestaan van alcoholische intoxicatie te kunnen aantonen en om een beeld te hebben van de objectieve intensiteit er van, ook al is de waarde van dit gegeven relatief ten opzichte van het wettelijk begrip dronkenschap, is men er toe gekomen aan te nemen dat het verrichten van de bloedproef en de ontleding van het bloed in de eerste plaats aan te bevelen zijn onder de maatregelen welke men dient aan te wenden om de dronkenschap vast te stellen.

Ook het klinisch onderzoek verdient aanbeveling, maar toch kan men niet nalaten er op te wijzen hoe dikwijls, in de praktijk, het klinisch onderzoek onvoldoende blijkt en zonder behoedzaam gebruik aanleiding geeft tot twijfel en dubbelzinnigheid.

Dit onderzoek komt meestal nogal laat; de onderzochte persoon heeft tijd gehad om zich te hervatten. De geneesheer, wiens normale beroepsbezigheid gericht is op hulpverlening aan de lijdende medemens, is dikwijls te welwillend en ook te weigerachtig om zijn verantwoordelijkheid op het spel te zetten ten overstaan van de patiënt. Hij beoordeelt de zaken subjectief, volgens een zeer persoonlijke kijk op het fysiologisch verschijnsel, en de criteria, die hij eventueel toepast, bieden dikwijls geen enkele wetenschappelijke vastheid. Zijn onderzoek is dikwijls oppervlakkig en hij doet eerder uitspraak als iemand die verzoening beoogt dan als wetenschapsman die verplicht is een nauwkeurige en zekere techniek toe te passen.

Bij ontstentenis van een controle, die schier altijd onmogelijk is, aanzelt de geneesheer aan de alcoholische intoxicatie alleen de schuld te geven van een stoornis in de gedragingen, die het gevolg kan zijn van een schok die de bestuurder eventueel gekregen heeft bij het ongeval.

De formulieren, die door de parketten gewoonlijk gebruikt worden ten einde de bevindingen te systematiseren, worden door de geneesheer enkel als een hinderlijke formaliteit beschouwd, waardoor hem een taak wordt opgelegd, waarin hij geen belang stelt en waaraan hij zich ongraag onderwerpt.

De al te vaak voorkomende onvolmaaktheid van het klinisch onderzoek wijzigt grondig de waarde van het voorlichtingsgegeven dat uit die maatregel zou moeten voortvloeien.

Daaruit volgt dan ook dat het belang van het onderzoek van gerechtelijke politie (opgaven van de feitelijke omstandigheden, ondervraging van de persoon die vermoed wordt in staat van dronkenschap te zijn, verslag over zijn gedragingen, getuigenverhoren, enz.) nooit mag verwaarloosd worden.

#### Waarde van het vermoeden ten opzichte van de persoon bij wie de alcoholische intoxicatie wetenschappelijk werd vastgesteld.

Ook is de hoeveelheid alcohol in het bloed aanwezig, alhoewel ze in principe en op zich zelf niet dient be-

suffisant à fonder la répression de l'ivresse, elle est cependant une donnée objective sur laquelle il est utile que le juge puisse s'appuyer car, établissant avec un maximum de certitude un état d'intoxication alcoolique et l'intensité abstraite de celle-ci, elle constitue au moins une présomption grave et précise, abandonnée comme les autres présomptions — selon la formule de l'article 1353 du code civil — aux lumières et à la prudence du magistrat. Jointe aux autres présomptions, elle opérera souvent, eu égard à ce qu'elle présente de concret et de certain comme un élément de coordination qui aide à dégager le sens qu'elles ont et à établir entre elles les concordances nécessaires pour fonder une conviction.

Il faut conclure de façon formelle à la nécessité d'opérer le prélèvement sanguin chaque fois qu'il peut se faire et de procéder au dosage de l'alcool dans le sang, sans toutefois considérer que la conviction du juge soit nécessairement liée par cet élément exclusif.

La détermination de la quantité d'alcool dans le sang implique des opérations matérielles délicates : le prélèvement et l'analyse qui chacun soulève des questions d'ordre technique et d'ordre juridique.

De plus pour que son entière valeur soit accordée à cet élément qu'est l'alcoohémie, sa signification scientifique doit être clairement dégagée.

**Nécessité d'une infraction spéciale  
atteignant le conducteur de véhicule  
qui conduit en état d'intoxication alcoolique.**

Il importe de se rendre compte que si une mise au point des questions qui touchent au prélèvement sanguin et à l'analyse du sang permettrait sans doute d'assurer une répression plus efficace de l'ivresse telle que la loi l'entend, en associant plus étroitement l'effort poursuivi dans le domaine de la science médicale à l'action du juge, il reste que ne serait pas pour autant conjuré le danger croissant auquel certains conducteurs exposent leurs semblables.

La répression de l'ivresse comme telle ne s'étend en effet pas à la simple intoxication alcoolique qui suffit cependant à constituer un véritable danger public chez le conducteur de véhicule.

Les statistiques nous apprennent que l'excès de boisson est à l'origine de nombreux accidents de la circulation : 2.688 en 1951, 2.889 en 1952, 3.052 en 1953 (voir le bulletin de statistique de mai 1954, p. 704). Or, un grand nombre d'accidents n'est pas provoqué par des conducteurs chez qui l'intoxication alcoolique atteint un haut degré et chez qui apparaît une ivresse manifeste. Un degré d'intoxication alcoolique amène souvent une inaptitude telle que l'abstention se produit naturellement.

Il est une intoxication alcoolique qui n'entraîne pas nécessairement l'ivresse manifeste réprimée par la loi et qui est néanmoins éminemment dangereuse.

Sans doute une telle intoxication alcoolique peut-elle être sanctionnée pénalement comme infraction au Code de la route qui prescrit, en son article 10, alinéa 4, que « tout usager doit être en état de conduire, présenter les qualités physiques requises et posséder les connaissances et l'habileté nécessaires ».

Mais cette sanction qui, en l'absence d'accident aux personnes, ne permet normalement pas de prononcer la déchéance du droit de conduire, est-elle adéquate ?

beschouwd als een voldoende gegeven om er de bestraffing van de dronkenschap op te vestigen, toch een objectief gegeven en het is nuttig dat de rechter er kan op steunen want, daar ze met een maximum aan zekerheid een staat van alcoholische intoxicatie vaststelt alsmede de abstracte intensiteit dezer laatste, vormt zij op zijn minst een ernstig en nauwkeurig vermoeden dat gelijk de andere vermoedens « wordt overgelaten aan het oordeel en aan het beleid van de rechter », zoals artikel 1353 van het Burgerlijk Wetboek zegt. Samen met de andere vermoedens zal ze, gezien de concrete en zekere gegevens die ze biedt, er mede toe bijdragen om de ware betekenis van die vermoedens te doen uitschijnen en om tussen hen de overeenkomsten tot stand te brengen die nodig zijn om een oordeel te vestigen.

Er dient formeel besloten dat, telkens dit mogelijk is, het noodzakelijk is een bloedproef te verrichten en het alcoholgehalte in het bloed te bepalen, zonder evenwel voorop te stellen dat het oordeel van de rechter door dit inclusief gegeven noodzakelijk gebonden is.

De bepaling van de hoeveelheid alcohol in het bloed vergt kiese materiële verrichtingen : de bloedproef en de ontleding, welke elk vraagstukken van technische en van juridische aard doen rijzen.

Opdat daarenboven het gegeven, opgeleverd door de alcoholhemie, tot zijn volle recht zou komen, dient de wetenschappelijke betekenis er van klaar naar voren gebracht.

**Noodzakelijkheid van het bestaan van een speciaal misdrijf  
slaande op de bestuurder van een voertuig  
die in staat van alcoholische intoxicatie stuurt.**

Men dient er zich rekenschap van te geven dat, zo het waar is, dat een precieser omschrijving van de kwesties die verband houden met het verrichten van de bloedproef en met de ontleding van het bloed zonder twijfel mogelijkheid zou bieden om een doelmatiger bestraffing van de dronkenschap, zoals de wet die verstaat, te waarborgen door de inspanning welke op het gebied van de geneeskunde wordt gedaan nauwer te verbinden met het werk van de rechter, het een feit blijft dat daarmee het groeiend gevaar, waaraan sommige bestuurders hun evenmensens blootstellen, niet zou bezworen zijn.

De bestraffing van de dronkenschap als dusdanig strekt zich inderdaad niet uit tot de eenvoudige vorm van alcoholische intoxicatie, alhoewel deze voldoende is opdat de bestuurder van een voertuig een werkelijk openbaar gevaar zou gaan betekenen.

Uit de statistieken blijkt dat het drankmisbruik de oorzaak is van talrijke verkeersongevallen : 2.688 in 1951, 2.889 in 1952, 3.052 in 1953 (zie het statistisch bulletin van mei 1954, blz. 704). Welnu, een aanzienlijk aantal ongevallen wordt niet veroorzaakt door bestuurders bij wie de alcoholische intoxicatie een hoge graad bereikt en bij wie een kennelijke dronkenschap tot uiting komt. Een bepaald hoge graad van alcoholische intoxicatie leidt dikwijls tot zulke ongeschiktheid dat het sturen uiteraard onmogelijk wordt.

Er is echter een alcoholische intoxicatie die niet noodzakelijk de bij de wet gestrafte kennelijke dronkenschap tot gevolg heeft en die niettemin uiterst gevaarlijk is.

Ongetwijfeld kan zulke alcoholische intoxicatie gestraft worden als overtreding van de wegcode, waarvan artikel 10, lid 4, bepaalt dat « elke bestuurder moet kunnen sturen en de vereiste lichaamsgeschiktheid en de nodige kennis en bedrevenheid moet bezitten ».

Is deze strafmaatregel, die, zo er bij het ongeval geen personen betrokken zijn, normaal gesproken, geen gelegenheid biedt om de vervallenverklaring van het recht tot sturen uit te spreken, wel doelmatig ?

On a peine à l'admettre si l'on considère que l'inaptitude qu'entraîne l'absorption d'une quantité excessive d'alcool est la conséquence d'un fait volontaire.

Il convient d'ailleurs de souligner que si la Cour de Cassation a été amenée à préciser les limites de la notion légale de l'ivresse, c'est précisément en présence de l'extension que les juges du fait étaient portés à lui donner pour réprimer, ainsi qu'ils en éprouvaient le besoin, la façon d'agir du conducteur, qui, par l'absorption d'alcool, se mettait dans un état tel, que ses facultés d'attention, ses réflexes, son jugement s'en trouvaient altérés.

Il y a donc un état d'intoxication alcoolique qui, lorsqu'il ne s'identifie pas à l'ivresse manifeste, ne peut, comme tel, être efficacement réprimé selon le droit positif bien qu'il appelle la répression lorsqu'il s'associe à l'exercice d'activités dangereuses.

Pareille répression se justifie pleinement en tant qu'elle ressortit à la réglementation à laquelle la loi subordonne l'exercice de ces activités en raison même du danger qu'elles offrent.

Ainsi, ce n'est point l'intoxication alcoolique en soi qui est réprimée, c'est le fait d'aggraver un risque inhérent à l'occupation exercée en s'exposant, par l'absorption d'alcool, à ne présenter plus les facultés d'attention, de décision, de jugement, de réaction prompte et mesurée, en un mot les aptitudes requises pour la poursuite de pareille activité.

Tenu au respect d'une réglementation qui impose la prudence et qui sanctionne éventuellement de simples négligences ou défaillances de l'attention, on commet une faute plus grave certes et l'on s'insurge contre le principe même de la discipline que la loi impose, en absorbant de l'alcool en quantité telle qu'une altération des facultés requises en résulte normalement.

Ce n'est pas le résultat qui est pris en considération pour justifier la sanction mais c'est le caractère antisocial de l'acte qui entraîne normalement l'effet redoutable.

Il faut admettre comme une nécessité impérieuse de réprimer par des peines adéquates le fait, lorsqu'on conduit un véhicule, d'absorber des boissons alcooliques dans une mesure telle qu'une sérieuse intoxication alcoolique révélée par le degré d'alcool dans le sang, en est la conséquence.

Une telle mesure est justifiée non seulement en matière de roulage mais aussi, pour reprendre les termes de l'article 3 de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse, à l'égard de toute occupation exigeant une prudence ou des précautions spéciales afin d'éviter du danger pour soi-même ou pour autrui. Mais, dans la conception qu'on se fait d'une telle répression, il faut admettre que celle-ci doit nécessairement être associée à la réglementation à laquelle la loi subordonne généralement de telles activités. Et cette répression s'avère une nécessité particulièrement urgente en matière de roulage. C'est là d'abord que la mesure législative doit être prise.

#### Eléments de l'infraction nouvelle.

L'infraction résultera donc uniquement du fait que pour le conducteur d'un véhicule quelconque, de circuler sur la voie publique alors que l'analyse de son sang révèle la présence d'une quantité d'alcool atteignant au moins la proportion de 1,5 gr pour mille (voir le premier alinéa de

Dit is moeilijk aan te nemen als men daarbij overweegt dat de ongeschiktheid, waartoe het gebruik van een over-dreven hoeveelheid alcohol aanleiding geeft, het gevolg is van een vrijwillig feit.

Het past trouwens er op te wijzen dat, zo het Hof van verbreking er toe gekomen is de grenzen van het wettelijk begrip dronkenschap nader te omschrijven, zulks komt door de uitbreiding welke de rechters over het feit geneigd waren er aan te geven om, zoals zij dit nodig achtten, de handwijze van de bestuurder die zich zelf door het gebruik van alcohol in zodanige toestand bracht dat zijn aandachtsvermogen, zijn psycho-motorische reacties, zijn beoordelingsvermogen er door aangetast waren, te bestraffen.

Er bestaat dus een staat van alcoholische intoxicatie die, wanneer hij niet gelijk te stellen is aan de kennelijke dronkenschap, als dusdanig niet doelmatig kan bestraft worden op grond van het stellig recht, alhoewel hij onder de strafwet valt wanneer hij in verband staat met het verrichten van gevaarlijke bezigheden.

Zulke bestraffing is ten volle te verantwoorden voor zover ze valt onder de reglementering, waaraan de wet het verrichten van die bezigheden onderwerpt omwille zelf van het gevaar dat ze opleveren.

Zo is het niet de alcoholische intoxicatie op zich zelf die bestraft wordt, maar het feit dat men een risico verzwaart dat eigen is aan de verrichte bezigheid wanneer men zich door het gebruik van alcohol aan het gevaar blootstelt niet meer het snelle en geregeld aandachts-, beslissings-, beoordelingsreactievermogen, kortom niet meer de vereiste geschiktheid te bezitten om zodanige bezigheid voort te zetten.

Door het feit dat men verplicht is een reglementering te eerbiedigen welke voorzichtigheid gebiedt en welke eventueel eenvoudige nalatigheden of tekortkomingen van de aandacht bekeurt, begaat men voorzeker een zwaardere fout en tast men het door de wet opgelegde principe zelf van de tucht aan door in zulke mate alcohol in te nemen dat, normaal gesproken, de vereiste vermogens er door aangetast worden.

Om de strafmaatregel te verantwoorden is het niet de uitslag die in overweging wordt genomen, maar wel de anti-sociale aard van de daad die normaal het geduchte gevolg teweegbrengt.

Er dient aangenomen dat het een dwingende noodzakelijkheid is een gepaste straf te stellen op het feit dat men, bij het besturen van een voertuig, in zodanige mate alcoholische dranken gebruikt, dat er een ernstige alcoholische intoxicatie, aangetoond door het alcoholgehalte in het bloed, uit voortvloeit.

Zulke maatregel is niet alleen verantwoord op het stuk van vervoer, maar ook, om het te zeggen in de bewoordingen van artikel 3 van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap, ten opzichte van elke bezigheid « welke voorzichtigheid of bijzondere voorzorgen vereist ten einde gevaar te vermijden voor zich zelf of voor anderen ». Maar, naar het beeld dat men zich vormt over zulke bestraffing, dient men aan te nemen dat ze noodzakelijk moet verband houden met de reglementering, waaraan de wet meestal bezigheden van die aard onderwerpt. Welnu, die reglementering is dringend vereist op het gebied van het vervoer. Dar in de eerste plaats moet de wet ingrijpen.

#### Bestanddelen van het nieuw misdrijf.

Het misdrijf bestaat dus alleen hierin dat de bestuurder van om het even welk voertuig gebruik maakt van de openbare weg terwijl de ontleding van zijn bloed uitwijst dat er ten minste een hoeveelheid alcohol van 1,5 gr. per duizend in zijn bloed aanwezig is (zie het eerste lid van artikel 2<sup>a</sup>, in

l'article 2<sup>a</sup>, introduit dans la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 par l'article 3 du projet).

Le chiffre de 1,5 gr pour mille peut présenter quelque arbitraire comme toute limite (l'âge de la majorité civile, l'âge requis pour être admis à conduire un véhicule automobile, le délai de prescription de l'action publique) mais il a été choisi en tenant compte des éléments d'information résultant d'observations scientifiques. Il est permis d'affirmer que le taux d'alcoolémie de 1,5 gr pour mille entraîne chez tout individu une intoxication alcoolique grave, laquelle, chez la plupart, confine à l'ivresse manifeste. Elle correspond à l'absorption d'une quantité élevée de boissons alcooliques à forte densité : 1 litre de bière à 4° donne environ 0,76 gr d'alcool absolu pour mille, dans le sang d'une personne d'un poids de 70 kg; 1/2 litre de vin à 10° donne pour la même personne 0,95 gr d'alcool pour mille; 1/4 de litre de porto à 18°, donne pour la même personne, 0,85 gr d'alcool absolu pour mille; 100 cc de liqueur à 40°, donnent pour la même personne, 0,76 gr d'alcool absolu pour mille.

La consommation d'un verre de porto (40 gr) à 20°, de six verres de bière (360 gr) à 10° et de deux verres de liqueur (60 gr) à 40° donne une consommation totale de 68 gr d'alcool qui procurent une alcoolémie de 1,29 gr d'alcool absolu pour mille gr de sang.

Au cours d'un repas, on peut admettre que ce taux sera diminué de 10 à 20 % dans le sommet de la courbe d'alcoolémie, ce qui donne 1,16 gr à 1,03 gr d'alcool absolu pour mille après le repas. Il faut d'ailleurs tenir compte du fait que si le repas dure plus d'une heure, l'alcool commence à éliminer aux taux moyen de 0,15 gr par heure, si bien que l'alcoolémie, dans ces conditions, dépassera difficilement 1 gr.

Un repas arrosé de vins généreux n'entraîne une alcoolémie de 1,5 gr que si vraiment la consommation de boissons alcooliques a dépassé la mesure qu'autorise la bienséance et ce taux ne peut dès lors être une surprise pour celui qui s'est adonné à des libations à ce point excessives. Une répression semblable existe en Norvège dès qu'est constatée une alcoolémie de 0,5 gr pour mille et en Suède de 0,8 gr pour mille.

Il y aura donc une infraction propre au roulage sanctionnant un état déterminé d'intoxication alcoolique.

Les auteurs du projet ne se sont arrêtés qu'au taux élevé de 1,5 gr pour mille comme fondement de l'incrimination qu'ils suggèrent d'introduire dans la loi, de façon à pouvoir tenir pour incontesté et incontestable qu'une telle alcoolémie détermine chez quelqu'individu que ce soit, des troubles du comportement, cet individu présentât-il une résistance exceptionnelle à l'intoxication alcoolique, en raison, par exemple, de l'accoutumance (cas des chauffeurs de brasserie).

Ayant ainsi égard à l'aspect individuel de la répression, on peut avec autant plus de force affirmer l'existence du risque, variable peut-être mais toujours certain et, partant, intolérable, auquel est exposé le public lorsqu'un conducteur de véhicule présente un tel degré d'intoxication alcoolique.

Cette considération suffit, d'un point de vue social, à justifier la répression. Pour aucun individu n'existe un droit à créer pour les tiers un risque qui n'est légitimé par aucun intérêt social.

#### Constatation de l'infraction nouvelle.

Ici, la constatation de l'infraction repose exclusivement sur le résultat de l'analyse du sang et requiert le prélève-

de la wet van 1 augustus 1899 ingevoegd bij artikel 3 van het ontwerp.

Het cijfer 1,5 gr. per duizend kan enigszins willekeurig lijken zoals elke limiet (de leeftijd van de burgerlijke meerderjarigheid, de leeftijd vereist om een auto te mogen besturen, de termijn van de verjaring van de publieke vordering), maar het werd gekozen met inachtneming van de informatiegegevens, verstrekt door wetenschappelijke waarnemingen. Er mag gezegd dat het alcoholhemicgehalte van 1,5 gr. per duizend bij iedereen een ernstige alcoholische intoxicatie teweegbrengt welke bij de meesten niet ver af staat van de kennelijke dronkenschap. Ze komt overeen met het innemen van een aanzienlijke hoeveelheid alcoholische drank met hoge dichtheid : 1 liter bier van 4° geeft ongeveer 0,76 gr. zuivere alcohol per duizend in het bloed van een persoon met een gewicht van 70 kg.; een halve liter wijn van 10° geeft voor dezelfde persoon 0,95 gr. alcohol per duizend; een kwart liter porto van 18° geeft voor dezelfde persoon 0,85 gr zuivere alcohol per duizend; 100 cc. likeur van 40° geven voor dezelfde persoon 0,76 gr. zuivere alcohol per duizend.

Wanneer men een glas porto (40 gr.) van 20°, zes glazen bier (360 gr.) van 10° en twee glazen likeur (60 gr.) van 40° drinkt, neemt men in het geheel 68 gram alcohol in welke een alcoholhemie van 1,29 gr. zuivere alcohol per duizend gram bloed teweegbrengt.

Men mag aannemen dat in de loop van een maaltijd dit gehalte met 10 tot 20 % zal verminderen ten opzichte van het hoogste punt welke de curve van de alcoholhemie bereikt heeft, wat 1,16 tot 1,03 gr. zuivere alcohol per duizend geeft na een maaltijd. Er dient ook rekening gehouden met het feit dat, indien de maaltijd meer dan een uur duurt, de alcohol weggewerkt wordt naar rata van 0,15 gr. per uur, zodat de alcoholhemie in die omstandigheden moeilijk meer dan 1 gr. zal bedragen.

Een maaltijd die gepaard gaat met het drinken van vurige wijn heeft dan pas een alcoholhemie van 1,5 gr. tot gevolg als het gebruik van alcoholische dranken waarlijk de maat van de welvoegelijkheid overschreden heeft en dat gehalte kan dan ook geen verrassing zijn voor iemand die zo overdreven veel gedronken heeft. In Noorwegen wordt er gestraft van het ogenblik dat er een alcoholhemie van 0,5 gr. per duizend werd vastgesteld en in Zweden van 0,8 gr. per duizend.

Er zal dus een misdrijf bestaan dat eigen is aan het vervoer en waardoor straf wordt gesteld op een bepaalde toestand van alcoholische intoxicatie.

Als basis voor de telastelegging welke de opstellers van het ontwerp voorstellen in de wet in te voegen, hebben ze enkel de hoge verhouding van 1,5 gr. per duizend willen vooropstellen om als onbetwist en onbetwistbaar te kunnen weerhouden dat zulke alcoholhemie bij om het even wie storings in de gedragingen teweegbrengt, ook al vertoont hij een uitzonderlijk weerstandsvermogen tegen de alcoholische intoxicatie om reden bijvoorbeeld van de gewenning (bij brouwersgasten o.a.).

Terwijl men aldus het individueel aspect van de bestraffing niet uit het oog verliest, kan men met des te meer kracht het bestaan bevestigen van het risico — misschien wel veranderlijk, maar niettemin bestaande en bijgevolg onduidelijk — waaraan het publiek is blootgesteld wanneer een voertuigbestuurder een zodanige graad van alcoholische intoxicatie vertoont. Dit is een voldoende reden om van maatschappelijk standpunt uit de bestraffing te verantwoorden. Niemand heeft het recht om voor derden een risico te scheppen dat door geen enkel maatschappelijk belang gewettigd is.

#### Vaststelling van het nieuw misdrijf.

Hier berust de vaststelling van het misdrijf uitsluitend op de uitslag van de bloedontleding en vergt ze het ver-

ment sanguin. L'examen clinique, les constatations de police judiciaire ne sont pas pour autant écartés soit qu'elles demeurent utiles pour étayer les constatations fournies par la méthode chimique, soit qu'il ne soit pas dès l'abord exclu que le délinquant présumé se trouve en état d'ivresse manifeste.

L'introduction de l'infraction propre au roulage et dont la preuve résulte des renseignements livrés par le seul prélèvement sanguin ne pourra autoriser des contrôles systématiques de l'état de conducteurs de véhicules. Comme pour toute mesure de police judiciaire, le prélèvement ne pourra être opéré qu'en raison d'indices sérieux d'infraction, consignés dans l'indispensable procès-verbal d'information.

### Le prélèvement sanguin.

La méthode du prélèvement sanguin s'est développée très largement en matière de répression de l'ivresse et bien qu'elle ne soit pas autorisée par la loi, elle n'a rencontré aucun résistance sérieuse et n'a suscité aucune protestation qui vaille d'être retenue. L'atteinte à la personne physique est vraiment par trop légère pour qu'un débat s'ouvre à ce sujet. L'atteinte à la dignité humaine peut elle être sérieusement invoquée? Il ne semble pas. Le fait de subir une action exclusivement physique d'ailleurs minime, sans aucun effet psychique n'est pas plus une atteinte à la personnalité que ne l'est le prélèvement des empreintes digitales.

Certes, à partir du moment où la loi prévoit expressément la mesure, elle prend un autre caractère. On ne peut plus présumer un consentement tacite. Au contraire, la personne soumise au prélèvement ordonné par l'autorité ne peut légalement plus s'y soustraire.

Si l'on a admis la nécessité de prévoir formellement la mesure dans la loi et le caractère obligatoire de cette mesure, légalement ordonnée, il convient toutefois de faire observer qu'il ne peut jamais y être procédé par le recours à la contrainte.

S'agissant d'une mesure d'instruction qui présente un intérêt général dépassant largement la matière de l'ivresse et de l'intoxication alcoolique comme infraction en soi, elle a été inscrite dans les règles générales de l'instruction criminelle, où elle fait l'objet du nouvel article 44bis du code d'instruction criminelle (article 1<sup>er</sup> du projet).

Il n'en demeure pas moins que le recours à cette mesure reste une faculté et que la recherche du taux d'alcoolémie n'est légalement indispensable pour établir l'infraction que dans le seul cas où il s'agit de l'infraction nouvelle d'intoxication alcoolique.

La mesure n'offrant d'intérêt dans la généralité des cas, que si elle peut être pratiquée au moment même où l'infraction est constatée, c'est-à-dire, en cas de flagrant délit, elle doit pouvoir être ordonnée par les autorités auxquelles la loi confie le soin de procéder aux constatations et recherches en cas de flagrance de l'infraction.

Ce pouvoir, objet d'une disposition légale insérée au chapitre « des procureurs du Roi et leur substituts », appartiendra donc, en principe, en cas de flagrant délit, à ces magistrats; il pourra être exercé, ainsi qu'il est prévu au chapitre des officiers de police judiciaire, auxiliaires du Procureur du Roi, par ces fonctionnaires dans les limites de la compétence qui leur est attribuée.

Lorsque la constatation des infractions spéciales est régie,

richters van de bloedproef. Het klinisch onderzoek, de vaststellingen van gerechtelijke politie worden als dusdanig niet uitgesloten want zij blijven nuttig om de door de scheikundige methode verschaft bevindingen te steunen en het is ook van voren af aan niet uitgesloten dat de vermoede delinquent zich in staat van kennelijke dronkenschap bevindt.

De invoering van het aan het verkeer eigen misdrijf waarvan het bewijs geleverd wordt aan de hand alleen van de gegevens opgeleverd door de bloedproef, kan geen machtiging inhouden om systematische controles naar de staat van voertuigbestuurders door te voeren. Zoals dit voor elke maatregel van gerechtelijke politie het geval is, mag de bloedproef enkel verricht worden wanneer er ernstige tekenen van misdrijf aanwezig zijn en wanneer die opgetekend zijn in het proces-verbaal van onderzoek, dat steeds noodzakelijk blijft.

### De bloedproef.

De bloedproef heeft zich zeer ruim verspreid op het stuk van de beteugeling van de dronkenschap en, alhoewel door de wet niet toegelaten, toch heeft ze geen enkele ernstige weerstand ontmoet en heeft ze geen aanleiding gegeven tot enig noemenswaardig protest. De lichamelijke persoonlijkheid ondervindt er zo weinig hinder van dat het de moeite niet loont hierover een debat te openen. Kan er ook ernstig sprake zijn van een aanslag op de menselijke waardigheid? Het schijnt van niet. Het feit dat men een uitsluitend fysieke en daarbij minieme operatie ondergaat zonder daarvan enig psychisch gevolg te ondervinden is al evenmin een aanslag op de menselijke waardigheid als het nemen van de vingerafdrukken dat zou zijn.

Ongetwijfeld krijgt de maatregel, van het ogenblik dat de wet hem voorschrijft, een ander uitzicht. Men kan dan niet meer spreken van een stilzwijgende toestemming. Integendeel, zo de overheid beveelt dat op een persoon de bloedproef dient verricht te worden, dan kan deze, wettelijk gesproken, zich daar niet meer aan onttrekken.

Ook al heeft men de noodzakelijkheid aanvaard die maatregel formeel in de wet te voorzien en al gaat men akkoord met de verplichte aard van die maatregel, zo wettelijk bevolen, toch weze hierbij opgemerkt dat hij nooit mag uitgevoerd worden onder dwang.

Daar het een onderzoeksmaatregel betreft waarvan het belang zo algemeen is dat hij ruimschoots het gebied van de dronkenschap en van de alcoholische intoxicatie als misdrijf op zich zelf te buiten gaat, werd hij opgenomen bij de algemene regelen van de strafvordering waar hij behandeld wordt in het nieuw artikel 44bis van het Wetboek van strafvordering (artikel 1 van het ontwerp).

Dit doet niets af aan het feit dat men tot deze onderzoeksmaatregel vrij zijn toevlucht mag nemen en dat het opzoeken van het alcoholhemiegehalte wettelijk niet onontbeerlijk is om het misdrijf te bewijzen tenzij alleen als het gaat om het nieuwe misdrijf van alcoholische intoxicatie.

Daar de maatregel in de meeste gevallen enkel doeltreffend is indien hij kan toegepast worden op het ogenblik zelf, waarop het misdrijf wordt vastgesteld, dat wil zeggen in geval van ontdekking op heterdaad, moet hij kunnen bevolen worden door de overheden aan wie de wet de zorg opdraagt de bevindingen en opzoeken te doen ingeval het misdrijf op heterdaad wordt vastgesteld.

Die macht die bij wetsbeschikkingen ingelast werd in het hoofdstuk « De procureurs des Konings en hun substituten » zal dus in principe, ingeval van ontdekking op heterdaad, aan die magistraten toebehoren; zij kan worden uitgeoefend, zoals voorzien is in het hoofdstuk « Politieofficiëren die hulpofficiëren zijn van de procureur des Konings », door die ambtenaren binnen de grenzen van de hun toegekende bevoegdheid.

Wanneer er voor de vaststelling van de bijzondere mis-

comme en matière de roulage, par des dispositions particulières, on pourrait soutenir que les agents compétents pour cette constatation doivent aussi être compétents pour requérir le prélèvement chaque fois qu'en raison de la nature de l'infraction spéciale, une telle mesure se justifie.

Cependant, le Conseil d'Etat fait remarquer, à juste titre, que tous ces agents ne sont pas également qualifiés pour constater l'existence de signes d'intoxication alcoolique ou d'ivresse au volant et pour décider de recourir à une mesure que la loi n'autorise que dans les limites où les circonstances la justifient. Il propose de confier cette mission aux catégories d'agents qui sont expressément désignés à cette fin.

Adoptant cette matière de voir, le Gouvernement, par le nouvel article 4bis à introduire dans la loi sur le roulage, désigne pour ce faire les officiers de police judiciaire auxiliaires du Procureur du Roi, le personnel du corps de gendarmerie ainsi que les fonctionnaires et agents de la police locale.

Le Conseil d'Etat suggère également d'indiquer les personnes qui peuvent être soumises au prélèvement sanguin.

A cet égard, le Gouvernement estime que cette mesure d'instruction doit, selon les circonstances, pouvoir être appliquée aussi bien à la victime qu'à l'auteur de l'infraction. Dans une affaire de coups et blessures volontaires, d'attentat à la pudeur, spécialement de vol, d'escroquerie, d'extorsion, l'état d'ivresse de la victime peut ne pas être étranger aux violences physiques ou morales dont elle a été l'objet et faciliter considérablement la recherche des responsabilités sinon même aider à mettre en évidence les moyens employés par l'auteur de l'infraction.

De même en cas d'accident de roulage accompagné d'homicide ou de coups et blessures involontaires, il peut être essentiel de savoir si la victime n'était pas en état d'ivresse.

Il est à remarquer, par ailleurs, que l'exploration corporelle prévue par l'article 25 de la loi du 20 avril 1874 relative à la détention préventive, peut aussi être ordonnée sur la victime et qu'en fait s'est le plus souvent celle-ci qui y est soumise.

S'agissant d'une mesure technique requérant des précautions, seul l'homme de l'art, c'est-à-dire le médecin requis à cet effet, pourra l'exécuter. Le patient est autorisé à faire assister un médecin de son choix au prélèvement sanguin pour autant que celui-ci ne subisse aucun retard.

Le patient légalement tenu de souffrir l'opération régulièrement requise ne peut, en principe s'y soustraire. Toutefois, il ne peut y être soumis par contrainte.

S'il se refuse à la subir, alors qu'elle est ordonnée par application du nouvel article 4bis du Code d'Instruction criminelle, il ne sera frappé d'aucune sanction.

Il en sera autrement lorsque le prélèvement est ordonné en vertu du nouvel article 4bis de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 sur le roulage (article 4 du projet).

Si le refus de se soumettre au prélèvement ne peut emporter aucune présomption quant à la réalité d'un état d'ivresse ou d'intoxication alcoolique, il doit cependant être réprimé par une peine, sous réserve de la validité des motifs invoqués par l'intéressé pour justifier son refus et que le médecin consignera dans son rapport.

En matière de roulage, le refus non valablement justifié,

drijven, zoals op het stuk van het vervoer, speciale bepalingen gelden, zou men kunnen beweren dat de ambtenaren die bevoegd zijn om die vaststelling te doen ook moeten bevoegd zijn om het verrichten van de bloedproef te vorderen telkens wanneer omwille van de aard van het bijzonder misdrijf zulke maatregel verantwoord is.

De Raad van State doet evenwel terecht opmerken dat al deze ambtenaren niet in dezelfde mate bevoegd zijn om vast te stellen of er tekenen van intoxicatie door alcohol of van dronkenschap aan het stuur zijn en om te beslissen dat er dient overgegaan tot een maatregel, waartoe de wet slechts machtiging verleent binnen de perken, waarin dit door de omstandigheden gerechtvaardigd is. Hij stelt voor deze taak op te dragen aan de categorieën van ambtenaren die met het oog daarop uitdrukkelijk worden aangewezen.

Aangezien de regering met deze zienswijze instemt, wijst zij bij artikel 4bis, dat in de wet op het vervoer dient gevoegd, daartoe aan de officieren van gerechtelijke politie, hulpofficieren van de procureur des Konings, het personeel van de Rijkswacht, alsook de ambtenaren en agenten van de plaatselijke politie.

De Raad van State stelt eveneens voor de personen aan te wijzen op wie de bloedproef moet worden verricht.

In dit verband is de regering van oordeel dat deze onderzoeksmaatregel, naar gelang van de omstandigheden, even goed op het slachtoffer als op de dader van het misdrijf moet kunnen worden toegepast. In een zaak van vrijwillige slagen en verwondingen, van aanranding van de eerbaarheid, voornamelijk van diefstal, van oplichting, van aspersing, kan het voorkomen dat de staat van dronkenschap van het slachtoffer niet vreemd is aan de lichamelijke of zedelijke gewelddaden, waarvan het het voorwerp is geweest en het opsporen van de aansprakelijkheden aanmerkelijk vergemakkelijken, zo niet zelfs ertoe bijdragen om de door de dader van het misdrijf aangewende middelen aan het licht te doen komen.

Evenzo kan het in geval van verkeersongeval, gepaard met onvrijwillige doding of onvrijwillige slagen en verwondingen, onontbeerlijk zijn te weten of het slachtoffer niet in staat van dronkenschap verkeerde.

Er valt ten andere op te merken dat het onderzoek aan het lichaam, bepaald in artikel 25 van de wet van 20 april 1874 op de voorlopige hechtenis, ook op het slachtoffer kan bevolen worden en dat feitelijk meestal het slachtoffer eraan onderworpen wordt.

Daar het een technische maatregel betreft welke voorzorgen vergt, kan enkel de man van het vak, dat wil zeggen de daartoe opgevorderde geneesheer, die uitvoeren. De patiënt is er toe gemachtigd een door hem gekozen geneesheer de bloedproef te doen bijwonen indien die handeling daardoor geen vertraging ondergaat.

De patiënt die wettelijk verplicht is de regelmatig gevorderde operatie te dulden, mag er zich in principe niet aan onttrekken. Hij kan er echter niet onder dwang toe verplicht worden.

Weigert hij zich er toe te lenen, hoewel zij bevolen wordt bij toepassing van het nieuw artikel 4bis van het Wetboek van strafvordering, dan zal hij geen enkele sanctie oplopen.

Dat zal niet het geval zijn wanneer de bloedproef bevolen wordt krachtens het nieuw artikel 4bis van de wet van 1 augustus 1899 op het vervoer (artikel 4 van het ontwerp).

Hoewel de weigering zich aan de bloedproef te onderwerpen geen aanleiding kan geven tot enig vermoeden omtrent de werkelijkheid van een staat van dronkenschap of van alcoholische intoxicatie, toch dient er straf op gesteld, ten ware de betrokkene, om zijn weigering te verantwoorden, geldige redenen zou aanvoeren die de geneesheer in zijn verslag zou optekenen.

Op het stuk van het verkeer kan de niet geldig verant-

porte en soi la marque d'une opposition aux mesures réglementaires auxquelles tout conducteur de véhicule est tenu de se conformer; il doit être sanctionné par une peine qui tienne compte de cet élément et comporte donc la déchéance temporaire du droit de conduire. Le droit de conduire n'est pas la manifestation d'un droit naturel mais est l'exercice d'une faculté soumise au respect d'une discipline appropriée. La conduite d'un véhicule sur la voie publique expose nécessairement les tiers à un danger ou, tout au moins, à un risque. Personne n'a le droit de créer ce risque sans observer les règles qui tentent d'en réduire les effets.

Le même raisonnement a sa place en matière d'ivresse publique puisque la répression ici aussi est liée au maintien de l'ordre, de la sécurité et de la tranquillité publiques.

L'alinéa 2 du nouvel article 2<sup>3</sup> de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 punit, comme le conducteur en état d'intoxication alcoolique, celui qui conduit un véhicule ou une monture moins de deux heures après avoir été invité par un fonctionnaire compétent à s'en abstenir en raison des signes d'intoxication alcoolique qu'il présentait, s'il s'est refusé, sans motif légitime, à un prélèvement sanguin.

Il importe, en effet, d'empêcher une personne de conduire lorsqu'il apparaît qu'elle se trouve sous l'influence de la boisson de manière telle que la conduite d'un véhicule ou d'une monture présente du danger pour elle-même ou pour autrui. Mais il importe aussi que cette interdiction ne soit pas prise à la légère. C'est pourquoi, la personne à qui défense est faite de conduire pourra néanmoins le faire si elle se soumet à un prélèvement sanguin ou si elle a un motif légitime pour ne pas subir celui-ci. Si elle conduit après un prélèvement et que l'analyse du sang révèle une alcoolémie de 1,5 gr pour mille, elle sera passible des sanctions que le texte prévoit.

#### Technique du prélèvement et de l'analyse du sang.

Le prélèvement ne se justifie que s'il est opéré dans les conditions qui donnent à cette mesure toute son utilité et qui garantissent la sincérité du résultat de l'analyse chimique qui en est le complément inséparable.

Il apparaît donc indispensable que, par des prescriptions appropriées que le médecin est tenu de respecter, la technique du prélèvement soit fixée et que soit imposé l'usage des vénules du type requis ainsi que l'emploi de désinfectants déterminés, sous réserve toutefois des circonstances particulières qui contraindraient de s'écarter des règles ainsi tracées.

Un protocole de prélèvement devra être dressé et la technique selon laquelle le prélèvement aura été opéré devra chaque fois y être précisée.

Des mesures réglementaires devront prescrire la transmission immédiate du prélèvement sanguin dans un laboratoire d'analyse agréé disposant d'appareils frigorifiques de conservation et tenu d'observer certaines prescriptions relatives à la garde et l'identification du prélèvement.

La quantité de sang à prélever devra être déterminée en fonction de la nécessité d'effectuer éventuellement une analyse de contrôle (6 à 10 cm<sup>3</sup> semble-t-il).

Le maximum de garanties scientifiques doit entourer l'analyse du sang et permettre d'accorder un juste crédit aux résultats de l'opération. Il s'agit là d'une opération

woorde weigering bestempeld worden als verzet tegen de reglementaire maatregelen, waarnaar elke voertuigbestuurder zich moet schikken; er moet een straf op staan welke met dit gegeven rekening houdt en dus de tijdelijke ontzetting van het recht tot sturen omvat. Het recht tot sturen is niet de veruiterlijking van een natuurlijk recht, maar de uitoefening van een vermogen dat van de naleving van een aangepaste tucht afhankelijk is. Het besturen van een voertuig op de openbare weg stelt de derden noodzakelijk aan een gevaar of, op zijn minst genomen, aan een risico bloot. Niemand heeft het recht dat risico te scheppen zonder daarbij de regelen in acht te nemen welke pogen de gevolgen er van te beperken.

Dezelfde redenering geldt voor de openbare dronkenschap aangezien de beteugeling hier ook nauw verband houdt met de handhaving van de openbare orde, de openbare veiligheid en de openbare rust.

Evenals de bestuurder die zich in staat van alcoholische intoxicatie bevindt, straft het tweede lid van het nieuwe artikel 2<sup>3</sup> van de wet van 1 augustus 1899 de persoon die een voertuig bestuurt of een rijdier geleidt, minder dan twee uren nadat hij door een bevoegd ambtenaar uitgenodigd geweest is om zich daarvan te onthouden omwille van de tekenen van alcoholische intoxicatie welke hij vertoonde en zo hij zonder wettige reden heeft geweigerd zich tot een bloedproef te lenen.

Het is immers van belang iemand te beletten dat hij zou sturen wanneer blijkt dat hij zich zo onder de invloed van de drank bevindt dat het besturen van een voertuig of het geleiden van een rijdier voor hem of voor anderen gevaar oplevert. Maar dit verbod mag ook niet al te lichtvaardig worden opgelegd. Daarom mag hij aan wie het verboden werd te sturen het toch doen indien hij zich aan de bloedproef onderwerpt of indien hij een wettige reden heeft om er zich niet toe te lenen. Stuur hij na een bloedproef en wijst de ontleding van het bloed een alcoholhemie van 1,5 gr. per duizend uit, dan valt hij onder de sancties welke bij de tekst zijn bepaald.

#### Hoe dient de bloedproef verricht en het bloed ontleed?

De bloedproef is enkel verantwoord wanneer zij geschiedt in zulke omstandigheden dat die maatregel zijn volle nut heeft en dat de ernstige uitslag van de scheikundige ontleding die er noodzakelijk dient op te volgen, gewaarborgd is.

Het lijkt dus geboden dat de techniek van de bloedproef zou vastgelegd worden door aangepaste voorschriften welke de geneesheer dient te volgen en dat het gebruik van venulen van het vereiste model alsmede het gebruik van bepaalde ontsmettingsmiddelen zou opgelegd worden, met inachtneming evenwel van de uitzonderlijke omstandigheden welke de geneesheer zouden verplichten van de aldus gestelde regels af te wijken.

Van de bloedproef moet een verslag worden opgesteld en er dient telkens in vermeld hoe er daarbij werd tewerkgegaan.

Door reglementaire maatregelen zal moeten bevolen worden dat het bloedstaal dadelijk dient overgebracht naar een erkend ontledingslaboratorium dat over koelapparaten voor de bewaring er van beschikt en dat sommige voorschriften moet naleven met betrekking tot de bewaring en de identificatie van het bloedstaal.

Bij het bepalen van de hoeveelheid af te nemen bloed dient rekening gehouden met de eventuele noodzakelijkheid een controle-ontleding te laten plaats hebben (6 tot 10 cm<sup>3</sup> lijken voldoende).

Bij de ontleding van het bloed dienen zo veel mogelijk wetenschappelijke waarborgen aanwezig te zijn zodat de uitslag van die verrichting betrouwenswaardig moge wor-

dont la technique peut être considérée comme suffisamment éprouvée pour ne pas donner lieu à des erreurs si elle est conduite avec une loyauté scientifique sans défaillance et un soin scrupuleux.

Les garanties scientifiques qui impliquent, outre la conscience morale et la compétence technique des opérateurs, une expérience suffisamment large et l'emploi des appareils les plus perfectionnés, imposent, semble-t-il, de s'adresser exclusivement pour l'analyse, à des laboratoires spécialisés pour lesquels une forme d'agrégation devra être envisagée.

Le protocole d'analyse devrait, dans chaque cas, indiquer les caractéristiques de la méthode appliquée.

En principe l'analyse à laquelle il est procédé, à la requête du ministère public ou du magistrat instructeur, devra laisser disponible une quantité de sang suffisante pour opérer une analyse de contrôle qui pourra être sollicitée par la défense à la phase de l'expertise.

Maintenu dans des conditions requises de réfrigération, l'échantillon de sang peut être conservé un temps suffisamment long pour qu'une nouvelle analyse puisse encore être pratiquée ultérieurement.

L'intéressé pourra ou bien faire procéder à une seconde analyse par un autre laboratoire régulièrement agréé ou bien faire refaire l'analyse par le même laboratoire que celui qui a fait la première, mais cette fois sous le contrôle d'un médecin, d'un docteur en sciences chimiques ou d'un pharmacien.

Le législateur ne peut réglementer en détail cette matière pour laquelle l'article 4<sup>ter</sup>, introduit dans la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 par l'article 4 du projet, attribue compétence au Roi.

Les autres dispositions du projet appellent moins de commentaire.

L'article 2 modifie l'article 138 du Code d'Instruction criminelle en vue d'exclure de la compétence du juge de police, la répression du délit de fuite à l'occasion d'un accident ayant entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort, c'est-à-dire une infraction qui elle-même est de la compétence du tribunal correctionnel. Le délit de fuite est une infraction intentionnelle, réprimée, dans l'hypothèse prévue, par des peines fort sévères allant jusqu'à l'emprisonnement de deux ans. Pareille infraction doit ne plus pouvoir donner lieu, dans certains cas, à détention préventive. La logique commande, dès lors, que ce délit relève de la compétence du tribunal correctionnel.

\* \* \*

L'article 3 remplace les articles 2 et 2<sup>bis</sup> de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 sur le roulage par diverses dispositions numérotées de 2<sup>a</sup> à 2<sup>16</sup>.

L'article 2<sup>a</sup> correspond aux trois premiers alinéas de l'article 2 de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899. Il porte cependant le maximum de l'emprisonnement à un mois et celui de l'amende à 500 francs, tandis qu'il ne permet plus au juge de réduire, en cas de circonstances atténuantes, le minimum de l'amende à 1 franc.

L'article 2<sup>a</sup> a trait au délit de fuite et remplace l'article 3 de la loi du 1<sup>er</sup> août 1924 formant l'article 2<sup>bis</sup> de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899.

La nouvelle disposition détermine des pénalités différentes selon que l'accident, à propos duquel le délit de fuite est constaté, a entraîné soit des dégâts purement matériels, soit des coups, des blessures ou la mort. Dans le second cas, il importe, en effet, d'appliquer des peines sensible-

den geacht. Het gaat om een verrichting waarvan de techniek kan beschouwd worden als voldoende gegrond zodat vergissingen uitgesloten zijn als ze met een onberispelijke wetenschappelijkheid en een angstvallige nauwgezetheid wordt doorgevoerd.

De wetenschappelijke waarborgen, waaronder buiten het moreel plichtsbesef en de technische bevoegdheid van de uitvoerders, een voldoende ruime ervaring en het gebruik van de meest geperfectioneerde apparaten wordt verstaan, maken het blijkbaar nodig dat voor de ontleding enkel zou beroep gedaan worden op gespecialiseerde laboratoria waarvoor een vorm van erkenning zal moeten worden voorzien.

Het verslag van de ontleding zou voor ieder geval de kenmerken van de gebruikte methoden moeten aanduiden.

In principe zal er na de door het openbaar ministerie of door de instruerende magistraat bevolen ontleding een voldoende hoeveelheid bloed moeten overblijven om een controleontleding mogelijk te maken voor het geval dat de verdediging hierom verzocht in het stadium van het deskundigenonderzoek.

Wanneer het in de vereiste voorwaarden van verkoeling gehouden wordt, kan het bloedstaal lang genoeg bewaard blijven om later nog een nieuwe ontleding mogelijk te maken.

De betrokkene kan ofwel een tweede ontleding laten uitvoeren door een ander regelmatig erkend laboratorium ofwel de ontleding laten overdoen door het laboratorium dat de eerste heeft gedaan, deze keer echter onder het toezicht van een geneesheer, van een doctor in de scheikundige wetenschappen of van een apotheker.

Het is de wetgever onmogelijk deze zaak in detail te reglementeren. Artikel 4<sup>ter</sup> dat bij artikel 4 van het ontwerp in de wet van 1 augustus 1899 werd ingevoegd, laat de Koning toe dit te doen.

De andere bepalingen van het ontwerp vergen minder commentaar.

Artikel 2 wijzigt artikel 138 van het Wetboek van strafvordering met het doel de bestraffing van het vluchtmisdrijf naar aanleiding van een ongeval dat voor anderen slagen, verwondingen of de dood heeft medegebracht, dat wil zeggen een misdrijf dat op zich zelf tot de bevoegdheid van de correctionele rechtbank behoort, aan de bevoegdheid van de politierechter te onttrekken. Het vluchtmisdrijf is een opzettelijk misdrijf, waarop in het voorziene geval zeer strenge straffen zijn gesteld gaande tot gevangenisstraf van twee jaar. Zulk misdrijf moet bovendien in sommige gevallen tot voorlopige hechtenis kunnen aanleiding geven. Het is dan ook niet meer dan logisch dat dit misdrijf tot de bevoegdheid van de correctionele rechtbank zou behoren.

\* \* \*

Artikel 3 vervangt de artikelen 2 en 2<sup>bis</sup> van de wet van 1 augustus 1899 op het vervoer door verschillende van 2<sup>a</sup> tot 2<sup>16</sup> genummerde bepalingen.

Artikel 2<sup>a</sup> stemt overeen met de eerste drie leden van artikel 2 van de wet van 1 augustus 1899. Het voert echter het maximum van de gevangenisstraf op tot één maand en dat van de geldboeten tot 500 frank, terwijl het aan de rechter de mogelijkheid ontnemt om, ingeval van verzachtende omstandigheden, het minimum van de gelboete tot 1 frank te verlagen.

Artikel 2<sup>a</sup> heeft betrekking op het vluchtmisdrijf en vervangt artikel 3 van de wet van 1 augustus 1924, dat artikel 2<sup>bis</sup> van de wet van 1 augustus 1899 uitmaakt.

De nieuwe bepaling stelt verschillende straffen naar gelang het ongeval, naar aanleiding waarvan het vluchtmisdrijf vastgesteld wordt, ofwel louter materiële schade, ofwel slagen, verwondingen of de dood heeft medegebracht. In het tweede geval betaamt het immers merkbaar strengere

ment plus sévères à une infraction que chacun s'accorde à considérer comme particulièrement odieuse.

L'article 2<sup>3</sup> réprime l'intoxication alcoolique du conducteur d'un véhicule ou d'une monture.

Cette disposition a été commentée ci-dessus.

Elle ne reproduit pas le dernier alinéa du texte proposé par le Conseil d'Etat. Ce texte considère, par référence à l'article 14 de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 comme « lieux publics » tous endroits accessibles au public et notamment les lieux où les membres d'une association ou d'un groupement se réunissent, uniquement ou principalement, en vue de consommer des boissons spiritueuses ou de se livrer à des jeux de hasard.

La répression de l'intoxication alcoolique étant introduite dans la loi sur le roulage, il convient, pour l'application de cette disposition, de donner à l'expression « lieu public » le sens qu'elle a dans cette loi.

L'article 2<sup>4</sup> punit l'ivresse proprement dite du conducteur d'un véhicule ou d'une monture.

En raison du danger particulier que présente la conduite d'un véhicule ou d'une monture, cette activité est dissociée des autres occupations exigeant une prudence et des précautions spéciales, pour être punie de peines plus sévères.

Ce changement commande une modification à l'article 3 de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939, qui est réalisée par l'article 5 du projet.

Désormais l'ivresse au volant sera donc spécialement punie par l'article 2<sup>4</sup> de la loi sur le roulage, tandis que le fait en général de se livrer, en état d'ivresse, à des occupations exigeant une prudence et des précautions spéciales continuera à être réprimé par l'article 3 de l'arrêté-loi de 1939.

Ledit changement rend également nécessaire une modification à l'article 10 de l'arrêté-loi sur l'ivresse. C'est l'objet de l'article 6 du projet.

Le nouvel article 10 de l'arrêté-loi de 1939 ne prévoit la possibilité de prononcer la déchéance du droit de conduire que dans le cas d'infraction au seul article 3 dudit arrêté-loi.

Il n'y a pas lieu, en effet, de porter cette sanction pour les autres infractions prévues par l'arrêté-loi du 14 novembre 1939, la nature de ces infractions n'exigeant pas pareille répression.

Par contre, en maintenant la déchéance du droit de conduire pour infraction à l'article 3, le Gouvernement songe surtout à celui qui, en état d'ivresse, conduit un aéronef. La loi de 1899 ne punit, en effet, que l'intoxication alcoolique ou l'ivresse au volant du conducteur d'un véhicule ou d'une monture. Il convient donc de prévoir dans l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 la sanction contre celui qui, étant ivre, se livre à une autre occupation dangereuse, notamment en conduisant un aéronef.

Les articles 2<sup>5</sup> et 2<sup>6</sup> ne demandent guère de commentaires.

Le premier augmente les peines en cas de récidive d'ivresse au volant ou d'intoxication alcoolique.

Le second punit celui qui incite ou provoque à conduire un véhicule ou une monture, une personne qui est manifestement ivre ou qui donne des signes d'intoxication alcoolique.

L'article 2<sup>7</sup> a trait à la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef et une monture.

Les trois premiers paragraphes déterminent les cas dans lesquels le juge peut ou doit prononcer la déchéance temporaire ou définitive du droit de conduire un véhicule, un

straffen toe te passen op een misdrijf dat door elkeen eenstemming als bijzonder verfoeilijk wordt beschouwd.

Artikel 2<sup>3</sup> bestraft de alcoholische intoxicatie van de bestuurder van een voertuig of de geleider van een rijder.

Deze bepaling werd hiervoor gecommentarieerd.

Zij neemt het derde lid van de door de Raad van State voorgestelde tekst niet over. Deze tekst beschouwt, onder verwijzing naar artikel 14 van de besluitwet van 14 november 1939, als « openbare plaats » elke voor het publiek toegankelijke plaats en onder meer de plaatsen waar de leden van een vereniging of van een groepering vergaderen, uitsluitend of voornamelijk om er sterke dranken te gebruiken of om aan hazardspel te doen.

Daar de bestraffing van de alcoholische intoxicatie wordt ingevoerd in de wet op het vervoer, dient men, voor de toepassing van deze bepaling, aan de uitdrukking « openbare plaats » de betekenis te verlenen die zij in deze wet heeft.

Artikel 2<sup>4</sup> straft de eigenlijke dronkenschap van de bestuurder van een voertuig of geleider van een rijder.

Wegens het bijzonder gevaar, verbonden aan het besturen van een voertuig of aan het geleiden van een rijder, wordt deze bezigheid afgescheiden van de andere bezigheden welke voorzichtigheid of bijzondere voorzorgen vereisen om strenger bestraft te worden.

Deze verandering vergt een wijziging van artikel 3 van de besluitwet van 14 november 1939; dit wordt tot stand gebracht bij artikel 5 van het ontwerp.

Voortaan wordt dronkenschap aan het stuur dus speciaal bestraft door artikel 2<sup>4</sup> van de wet op het vervoer, terwijl het feit in het algemeen in staat van dronkenschap bezigheden te verrichten welke voorzichtigheid of bijzondere voorzorgen vereisen, voort door artikel 3 van de besluitwet van 3 november 1939 wordt bestraft.

Ingevolge bedoelde verandering is het ook noodzakelijk artikel 10 van de besluitwet op de dronkenschap te wijzigen. Dit geschiedt door artikel 6 van het ontwerp.

Volgens het nieuw artikel 10 van de besluitwet van 1939 is het enkel mogelijk het verval van het recht tot sturen uit te spreken ingeval artikel 3 van bedoelde besluitwet overtreden wordt.

Er is immers geen aanleiding om deze straf te voorzien voor de andere bij de besluitwet van 14 november 1939 bepaalde misdrijven, aangezien de aard van die misdrijven dergelijke bestraffing niet vergt.

Daarentegen, door voor de overtreding van artikel 3 het verval van het recht tot sturen te behouden, denkt de regering vooral aan hem die in staat van dronkenschap een luchtvaartuig bestuurt. De wet van 1899 straft immers enkel de alcoholische intoxicatie of de dronkenschap aan het stuur van de bestuurder van een voertuig of geleider van een rijder. In de besluitwet van 14 november 1939 dient derhalve straf gesteld ten opzichte van hem die, dronken zijnde, een andere gevaarlijke bezigheid verricht, namelijk een luchtvaartuig besturen.

De artikelen 2<sup>5</sup> en 2<sup>6</sup> vergen nauwelijks commentaar.

Het eerste verhoogt de straffen in geval van herhaling van dronkenschap aan het stuur of van alcoholische intoxicatie.

Het tweede straft hem die een persoon, die kennelijk dronken is of tekenen van intoxicatie door alcohol vertoont, aanzet of uitdaagt tot het besturen van een voertuig of tot het geleiden van een rijder.

Artikel 2<sup>7</sup> heeft betrekking op het verval van het recht tot het besturen van een voertuig, een luchtvaartuig en tot het geleiden van een rijder.

De eerste drie paragrafen bepalen de gevallen waarin de rechter het tijdelijk of definitief verval tot het besturen van een voertuig, een luchtvaartuig en tot het geleiden van

aéronef et une monture. Cette déchéance, qui est prévue pour homicide et blessures involontaires, infraction à la police de roulage (premier paragraphe), délit de fuite, intoxication alcoolique et ivresse au volant (deuxième paragraphes) est en général facultative.

C'est ainsi que contrairement à l'article 10 actuel de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939, l'article 2<sup>r</sup>, § 2 du projet ne commine plus la déchéance obligatoire contre le délinquant qui encourt une première condamnation pour avoir conduit en état d'ivresse. S'il convient, en effet, de mettre à la disposition du juge du fond les sanctions appropriées, il y a lieu également d'abandonner en principe à son jugement le soin de les appliquer en appréciant la gravité de la faute commise dans chaque cas d'espèce. Aussi, le projet ne prévoit-il la déchéance obligatoire du droit de conduire, pour intoxication alcoolique ou ivresse au volant, qu'en cas de seconde récidive.

Les juges seront ainsi armés pour prononcer cette peine dans tous les cas où, en raison de la gravité de l'infraction commise ou des antécédents de l'inculpé, ils estimeraient devoir l'appliquer.

Il importe de souligner, d'autre part, que, sous réserve de l'application de l'article 2<sup>o</sup> qui sera commenté plus loin, l'article 2<sup>r</sup> étend dans tous les cas la déchéance du droit de conduire à une voiture, à un aéronef et à une monture. Il met fin ainsi au régime actuel où cette déchéance vise tantôt ces trois moyens de transport (article 10 de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939) et tantôt la voiture seulement (article 2 et 2bis de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899).

Enfin, l'article 2<sup>r</sup> limite la déchéance temporaire du droit de conduire à un minimum de huit jours et à un maximum de deux ans. On ne conçoit guère une déchéance qui soit inférieure à huit jours. D'autre part, le caractère de la sanction que constitue la peine de la déchéance temporaire du droit de conduire ne se concilie pas, semble-t-il, avec un terme de déchéance qui pour une seule peine, s'étendrait à plus de deux ans. Le terme de deux ans suffit apparemment pour réaliser le maximum des effets que l'on peut escompter de la peine de la déchéance temporaire comme telle.

Le § 4 de l'article 2<sup>r</sup> et le § 2 de l'article 2<sup>s</sup> déterminent le point de départ de la déchéance du droit de conduire. Sous l'empire de la législation actuelle, la déchéance prend cours à compter du jour où la décision qui la prononce est passée en force de chose jugée. Il en résulte, dans certains cas, que si le condamné subit une peine privative de la liberté, à raison éventuellement du fait pour lequel la déchéance est prononcée, cette dernière sanction, subie en même temps que la peine d'emprisonnement, est, ou partiellement ou totalement, sans portée.

Le projet abandonne ce système et distingue selon que la déchéance est prononcée à titre de peine ou pour incapacité physique du conducteur.

Dans le premier cas, et tenant compte de ce que la loi confère au ministère public le soin de poursuivre l'exécution des décisions statuant sur l'action publique (articles 165, 197 et 376 du Code d'instruction criminelle), il a paru raisonnable de disposer que la déchéance du droit de conduire ne prend cours que le cinquième jour après la date à laquelle le ministère public a notifié au condamné qu'il poursuit l'exécution de cette peine. L'intéressé sera invité à se présenter dans ce délai au greffe de la juridiction qui a prononcé la déchéance, muni de sa carte d'identité ou de la pièce qui en tient lieu, afin que soit portée sur celle-ci la mention de la déchéance.

een rijder mag of moet uitspreken. Dit verval dat opgelegd wordt wegens onvrijwillige doding en onvrijwillige verwondingen, overtreding van de politie van het vervoer (eerste paragraaf), vluchtmisdrijf, intoxicatie door alcohol en dronkenschap aan het stuur (§§ 2 en 3), is over het algemeen niet verplicht.

Aldus stelt artikel 2<sup>r</sup>, § 2, van het ontwerp, in tegenstelling met het huidig artikel 10 van de besluitwet van 14 november 1939, niet meer de verplichte vervallenverklaring tegen de delinquent die een eerste veroordeling oploopt om in staat van dronkenschap te hebben gestuurd. Het past dat de rechter ten gronde de nodige sancties zou kunnen opleggen; het past eveneens in principe hem te laten oordelen of de begane fout in elk geval zwaar genoeg is om ze toe te passen. Zo schrijft het ontwerp de verplichte vervallenverklaring van het recht tot sturen wegens intoxicatie door alcohol of dronkenschap aan het stuur slechts voor in geval van tweede herhaling.

Aldus zullen de rechters uitgerust zijn om deze straf uit te spreken in al de gevallen waarin zij, wegens de zwaarte van het gepleegde misdrijf of de anteceden ten van de verdachte, van oordeel zouden zijn ze te moeten toepassen. Er dient ter andere zijde nadruk op gelegd dat artikel 2<sup>r</sup>, onder voorbehoud van de toepassing van artikel 2<sup>o</sup>, dat verder gecommentarieerd wordt, in al de gevallen het verval van het recht tot sturen van toepassing verklaart op een voertuig, op een luchtvaartuig en op een rijder. Het maakt aldus een einde aan het huidig regime, waarin dit verval nu eens doelt op deze drie vervoermiddelen (artikel 10 van de besluitwet van 14 november 1939) en dan weer op het voertuig alleen (artikelen 2 en 2bis van de wet van 1 augustus 1899).

Tenslotte beperkt artikel 2<sup>r</sup> het tijdelijk verval van het recht tot sturen tot een minimum van acht dagen en tot een maximum van twee jaar. Een vervallenverklaring die geen acht dagen zou bedragen, is moeilijk in te denken. Aan de andere kant is de sanctie houdende tijdelijk verval van het recht tot sturen van zulke aard dat zij blijkbaar niet overeen te brengen is met een termijn van verval die, voor één enkele straf, langer dan twee jaar zou lopen. De termijn van twee jaar schijnt te volstaan om het maximum aan uitwerking te bereiken dat men als dusdanig van het tijdelijk verval kan verwachten.

§ 4 van artikel 2<sup>r</sup> en § 2 van artikel 2<sup>s</sup> bepalen het aanvangspunt van het verval van het recht tot sturen. Onder de gelding van de huidige wetgeving begint het verval te lopen met ingang van de dag, waarop de beslissing, waarbij het werd uitgesproken, in kracht van gewijsde is gegaan. In sommige gevallen vloeit daaruit voort dat, indien de veroordeelde een vrijheidsstraf uitzit, eventueel wegens het feit, waarvoor het verval is uitgesproken, deze laatste sanctie, welke tegelijk met de gevangenisstraf loopt, ofwel gedeeltelijk, ofwel geheel zonder uitwerking is.

Het ontwerp maakt een einde aan dit stelsel en voert een onderscheid in, al naar gelang het verval wordt uitgesproken als straf of wegens lichamelijke ongeschiktheid van de bestuurder.

In het eerste geval, en het feit in acht genomen dat de wet het openbaar ministerie er mede belast de tenuitvoerlegging van de op een publieke vordering gewezen beslissingen te vervolgen (artikelen 165, 197 en 376 van het Wetboek van strafvordering), is het redelijk gebleken te beschikken dat het verval van het recht tot sturen slechts de vijfde dag na de dag, waarop het openbaar ministerie aan de veroordeelde heeft kennis gegeven dat het de tenuitvoerlegging van die straf vervolgt, begint te lopen. De betrokkene zal worden uitgenodigd om zich binnen die termijn ter griffie van het gerecht te begeven, dat het verval heeft uitgesproken. Hij dient in het bezit te zijn van zijn identiteitskaart of van het bescheid dat er voor geldt, opdat het verval er zou kunnen op vermeld worden.

Dans le second cas, par contre, la déchéance produit ses effets dès le prononcé de la décision judiciaire si celle-ci est contradictoire et dès sa signification si elle a été rendue par défaut. Cette solution se défend en droit et en fait.

En droit, parce que la déchéance pour incapacité physique du conducteur n'est pas une peine mais une simple mesure de sûreté et que rien ne s'oppose à ce que cette mesure devienne exécutoire sans attendre qu'elle ait acquis force de chose jugée.

En fait, parce qu'il importe, dans un but de sécurité, de faire appliquer sur le champ une déchéance qui est justifiée par l'incapacité physique du conducteur, sans donner l'occasion à celui-ci d'en retarder l'exécution en usant des voies de recours.

Le Conseil d'Etat estimant que le texte du § 2 de l'article 2<sup>s</sup> ne fait pas suffisamment ressortir que la décision judiciaire prononçant une déchéance du droit de conduire pour incapacité physique du conducteur produit ses effets nonobstant tout recours, propose de le compléter par les mots « que la décision soit irrévocable ou non ».

Ce changement a été écarté dans le projet, le texte même et le commentaire de l'exposé des motifs, qui le concerne, paraissant devoir exclure tout doute en l'espèce et la décision judiciaire n'étant par ailleurs jamais irrévocable, dès le prononcé ou dès la signification.

Le Conseil d'Etat est également d'avis que l'automatisme immédiat de la déchéance pour incapacité physique du conducteur peut paraître draconien, cette incapacité pouvant être sérieusement contestable.

Tel n'est pas l'avis du Gouvernement. La déchéance dont il s'agit ne peut être décrétée par le juge que s'il est convaincu que le conducteur est physiquement incapable de conduire un véhicule ou une monture. Dans ces conditions on ne peut pas, sans contradiction, laisser au juge la faculté de décider que cette déchéance qu'il estime devoir prononcer ne prend pas immédiatement cours.

Le § 4 de l'article 2<sup>s</sup> comble une lacune de la loi actuelle.

La déchéance pour cause d'incapacité physique n'étant pas une peine mais une mesure de sûreté ne peut pas être remise par la voie de la grâce.

D'autre part, la législation actuelle ne prévoit aucune voie de recours devant les tribunaux même s'il est établi que l'incapacité a totalement disparu.

Le présent texte permet, dans les conditions qu'il détermine, à la personne déchue du droit de conduire pour incapacité physique de faire réexaminer son cas par la juridiction qui a prononcé la déchéance et, en cas de rejet de la demande, de renouveler celle-ci s'il échec après un délai de deux ans. Cette demande peut être renouvelée de deux ans en deux ans.

Le Conseil d'Etat se demande pour quelles raisons le projet, en organisant la revision de la décision qui prononce la déchéance pour incapacité physique déroge au double degré de juridiction en supprimant l'appel lorsque la déchéance a été prononcée par une juridiction de première instance.

A cet égard, il convient de signaler que dans la procédure en revision proprement dite prévue par les articles 443 et suivants du Code d'instruction criminelle, la décision

In het tweede geval daarentegen heeft het verval uitwerking tegelijkertijd met de uitspraak van de rechterlijke beslissing, indien deze op tegenspraak werd gewezen en zodra ze betekend is, indien ze bij verstek werd gewezen. Deze oplossing is in rechte en in feite te verdedigen.

In rechte, omdat het verval wegens lichamelijke ongeschiktheid van de bestuurder geen straf is, maar een eenvoudige veiligheidsmaatregel en omdat er niets tegen in te brengen is dat die maatregel zou uitvoerbaar worden alvorens hij kracht van gewijsde heeft verkregen.

In feite, omdat het om veiligheidsredenen van belang is terstond een verval, dat wegens de lichamelijke ongeschiktheid van de bestuurder verantwoord is, uitvoerbaar te maken alvorens hem gelegenheid te bieden om door aanwending van rechtsmiddelen de tenuitvoerlegging er van te doen uitstellen.

Daar de Raad van State van oordeel is dat de tekst van § 2 van artikel 2<sup>s</sup> niet genoeg doet uitschijnen dat de rechterlijke beslissing, waarbij het verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke ongeschiktheid wordt uitgesproken, uitwerking heeft niettegenstaande enig beroep, stelt hij voor het aan te vullen met de woorden « of de beslissing al dan niet herroepelijk is ».

Er werd met deze wijziging geen rekening gehouden in het ontwerp, daar de tekst zelf en de desbetreffende commentaar in de memorie van toelichting elke twijfel in dit geval lijkt te moeten uitsluiten en de rechterlijke beslissing zodra ze is uitgesproken of zodra ze betekend is nooit onherroepelijk is.

De Raad van State is ook van oordeel dat het feit dat het verval wegens lichamelijke ongeschiktheid van de bestuurder automatisch dadelijk uitwerking heeft, wellicht drastisch kan lijken, daar de lichamelijke ongeschiktheid betwistbaar kan zijn.

Dat is niet het oordeel van de regering. Bewust verval kan door de rechter slechts uitgesproken worden wanneer hij overtuigd is dat de bestuurder lichamelijk ongeschikt is tot het besturen van een voertuig of tot het geleiden van een rijder.

In die omstandigheden kan men, zonder tegenstrijdigheid, aan de rechter niet het recht laten te beslissen dat dit verval, dat hij meent te moeten uitspreken, niet dadelijk begint te lopen.

§ 4 van artikel 2<sup>s</sup> vult een leemte aan in de huidige wet.

Aangezien het verval wegens lichamelijke ongeschiktheid geen straf is, maar een veiligheidsmaatregel, kan het niet opgeheven worden bij wijze van strafonthefving.

Aan de andere kant is er volgens de huidige wetgeving geen mogelijkheid om zich tot de rechtbanken te wenden, zelfs indien bewezen is dat de ongeschiktheid volledig verdwenen is.

De nieuwe tekst biedt aan de persoon die, wegens lichamelijke ongeschiktheid van het recht tot sturen vervallen werd verklaard, de mogelijkheid om, met inachtneming van de er in bepaalde voorwaarden, zijn geval door het gerecht dat het verval heeft uitgesproken, opnieuw te doen onderzoeken, en, wordt zijn verzoek afgewezen, dit in voorkomend geval te hernieuwen na een termijn van twee jaar.

Dit verzoek kan om de twee jaar hernieuwd worden.

De Raad van State vraagt zich af waarom het ontwerp, waar het de herziening regelt van de beslissing, waarbij het verval wegens lichamelijke ongeschiktheid wordt uitgesproken, afwijkt van het beginsel, dat er twee graden van rechtspraak zijn, door het beroep af te schaffen wanneer het verval door het gerecht in eerste aanleg is uitgesproken.

Er dient in dit opzicht op gewezen dat in de eigenlijke rechtspleging tot herziening, bepaald bij de artikelen 443 en volgende van het Wetboek van strafvordering, de

est toujours prononcée par une juridiction qui statue sans appel.

Mais dans le présent cas, il ne s'agit pas d'une révision de l'espèce. Il s'agit uniquement de faire trancher la question de savoir si l'incapacité physique qui a motivé la déchéance subsiste. Il ne semble pas qu'il y ait lieu de recourir pour cet examen au double degré de juridiction qui compliquerait la procédure et qui en toute hypothèse ne pourrait être prévu lorsque la déchéance a été prononcée en dernier ressort, sous peine de soumettre à l'appréciation d'une juridiction de première instance une décision rendue par une juridiction d'appel.

La procédure envisagée n'ouvre pas proprement à l'intéressé un recours lui permettant de faire réformer une décision devenue définitive mais elle constitue en somme une procédure incidente qui se greffe sur la décision rendue et ne tend pas à d'autre fin qu'à soumettre à l'examen du juge même qui a statué, les modifications qui ont pu se produire depuis le jugement et qui seraient de nature à priver celui-ci de fondement pour l'avenir, toutes les choses étant considérées d'égale façon. Seul le juge qui a ordonné la mesure par une décision devenue définitive peut être légalement présumée apte à reconsidérer les choses sous le même angle.

De plus, la faculté de réintroduire périodiquement la procédure justifie le souci de ne pas alourdir celle-ci et atténue sensiblement l'inconvénient que l'on prétendrait imputer à cette simplification.

L'article 2<sup>o</sup> permet à la juridiction qui prononce la déchéance du droit de conduire d'exclure de son application la conduite soit d'un aéronef, soit d'une monture, soit de certains véhicules ou de certaines catégories de véhicules.

Cette disposition se justifie par elle-même. Il est évident que le délinquant qui mérite d'encourir la déchéance du droit de conduire une voiture automobile peut ne pas devoir nécessairement être privé du droit de conduire une monture ou une bicyclette.

L'article 2<sup>onies</sup> de l'avant-projet que le Gouvernement avait soumis au Conseil d'Etat disposait que si, par suite de concours d'infractions, les peines privatives de liberté et les amendes prévues par ce projet n'étaient pas prononcées, la déchéance du droit de conduire le serait néanmoins.

L'exposé des motifs qui commentait cette disposition en limitait à tort l'application au concours idéal d'infractions.

C'est dans ces conditions que le Conseil d'Etat a été amené à proposer le texte de son article 2<sup>io</sup>.

En réalité, l'article 2<sup>onies</sup> de l'avant-projet tendait à empêcher que la peine de la déchéance du droit de conduire ne soit absorbée par l'application de peines principales étrangères au présent projet.

Il s'appliquait donc aussi bien en cas de concours matériel qu'en cas de concours idéal d'infractions.

C'est ainsi qu'il pourrait y avoir tentative de meurtre jointe à une infraction d'ivresse au volant, lorsque le conducteur d'une voiture auquel un agent a enjoint l'ordre de s'arrêter, accélère et fonce délibérément sur cet agent opérant même une manœuvre pour l'atteindre. Que l'on considère ces deux infractions, tentatives de meurtre et ivresse au volant, comme un concours idéal ou un concours matériel d'infractions, l'article 2<sup>io</sup> du projet permettra de prononcer la déchéance du droit de conduire même si la

beschikking altijd uitgesproken wordt door een gerecht dat zonder hoger beroep uitspraak doet.

Doch in dit geval gaat het niet om een dergelijke herziening. Het gaat er alleen om uit te maken of de lichamelijke ongeschiktheid die het verval gemotiveerd heeft, blijft bestaan. Er lijkt geen aanleiding te zijn voor dit onderzoek zijn toevlucht te nemen tot de twee graden van rechtspraak, hetgeen de rechtspleging ingewikkeld zou maken en in elk geval niet zou kunnen worden voorgeschreven wanneer het verval in laatste aanleg werd uitgesproken, wil men niet verplicht zijn een door een beroepsgerecht gewezen beschikking aan een gerecht in eerste aanleg ter beoordeling voor te leggen.

De beschouwde rechtspleging stelt eigenlijk geen rechtsmiddel ter beschikking van de betrokkene, waardoor het hem mogelijk is een definitief geworden beschikking te doen wijzigen, maar zij maakt ten slotte een tussengeding uit dat voortvloeit uit de gewezen beschikking en geen ander doel heeft dan de wijzigingen, die zich hebben kunnen voordoen sinds het vonnis werd uitgesproken, waardoor dit vonnis voor de toekomst zonder grond zou kunnen geraken, terwijl alle zaken op gelijke wijze beschouwd worden, aan de rechter zelf, die uitspraak heeft gedaan, voor onderzoek voor te leggen. Alleen de rechter die de maatregel bevolen heeft bij een onherroepelijk geworden beschikking kan wettelijk bevoegd geacht worden om de zaken uit het zelfde oogpunt opnieuw in overweging te nemen.

Bovendien rechtvaardigt het recht de rechtspleging op gezette tijden opnieuw in te stellen, de zorg om ze niet te verzwaren en vermindert het merkbaar het bezwaar dat men aan deze vereenvoudiging wilde toeschrijven.

Artikel 2<sup>o</sup> laat het gerecht, dat het verval van het recht tot sturen uitspreekt, toe van de toepassing er van ofwel het besturen van een luchtvaartuig of het geleiden van een rijder, ofwel het besturen van sommige voertuigen of van sommige soorten voertuigen uit te sluiten.

Deze bepaling vindt haar rechtvaardiging in zichzelf. Het ligt voor de hand dat de delinquent die van het recht tot het besturen van een auto dient vervallen verklaard te worden, daarom niet noodzakelijk moet beroofd worden van het recht om een rijder te geleiden of per fiets te rijden.

Artikel 2<sup>onies</sup> van het voorontwerp, dat de regering aan de Raad van State had voorgelegd, bepaalde dat, indien ingevolge samenloop van misdrijven de bij dit ontwerp bepaalde vrijheidsstraffen en geldboeten niet uitgesproken werden, dit nochtans wel het geval zou zijn voor de vervallenverklaring van het recht om te sturen.

De memorie van toelichting, welke deze bepaling commentarieerde, beperkte de toepassing ervan ten onrechte tot de ideële samenloop van misdrijven.

In die omstandigheden werd de Raad van State er toe gebracht de tekst van zijn artikel 2<sup>io</sup> voor te stellen.

In werkelijkheid strekte artikel 2<sup>onies</sup> van het voorontwerp ertoe te voorkomen dat de straf van verval van het recht tot sturen zou worden opgeslorpt door de toepassing van hoofdstraffen die met dit ontwerp geen uitstaans hebben. Het was dus van toepassing zowel ingeval van materiële als van ideële samenloop van misdrijven.

Zo zou er poging tot doodslag kunnen zijn, gevoegd bij een misdrijf van dronkenschap aan het stuur, wanneer de bestuurder van een voertuig, die door een agent uitdrukkelijk gelast wordt stil te staan, sneller rijdt en met voorbedachten rade op die agent inrijdt terwijl hij zelfs een stuurbeweging uitvoert om hem te raken. Of men nu deze twee misdrijven, poging tot doodslag en dronkenschap aan het stuur, als een ideële samenloop of als een materiële samenloop van misdrijven beschouwt, toch zal het krach-

peine principale pour la tentative de meurtre est seule prononcée.

C'est ainsi encore qu'en cas de concours matériel entre un crime et l'infraction d'ivresse au volant, la déchéance du droit de conduire pourra être prononcée bien que la peine pour le crime soit seule prononcée.

En vertu de cette règle, le juge sera également obligé de prononcer la déchéance du droit de conduire lorsqu'une personne s'est rendue coupable en seconde récidive d'ivresse au volant et qu'elle a commis en même temps un homicide par imprudence et que, par application des règles du concours, une seule peine principale est prononcée, celle pour homicide involontaire. Dans ce cas, en effet, l'article 2<sup>10</sup> impose au juge l'obligation de prononcer la déchéance sur pied de l'article 2<sup>7</sup> paragraphe 3, second alinéa, alors que sans la règle inscrite audit article 2<sup>10</sup>, la déchéance aurait été facultative en vertu de l'article 2<sup>7</sup>, paragraphe premier.

Le texte primitif n'avait donc pas une portée trop large et il n'y a pas lieu de le modifier. Aussi le projet l'a-t-il maintenu dans l'article 2<sup>10</sup>.

De son côté l'article 2sexies de l'avant-projet portait que lorsque plusieurs déchéances avaient été prononcées à charge de la même personne, elles seraient cumulées. Il entendait ainsi régler l'exécution de ces déchéances prononcées.

Le Conseil d'Etat estime que, pour que cet article puisse sortir tous les effets qu'on en attend, il y a lieu de prévoir que le juge prononcera, en cas de concours matériel d'infractions, autant de peines de déchéance qu'il y a, le cas échéant, d'infractions, sans qu'il puisse faire application de la réduction imposée par l'article 60 du Code pénal.

Il fait au surplus observer qu'il va de soi que le cumul ne se conçoit que lorsqu'il concerne des déchéances du droit de conduire le même moyen de transport.

Tel est l'objet de l'article 2<sup>11</sup> du texte du Conseil d'Etat.

Le Gouvernement n'a pas pu se rallier à cette manière de voir.

Il y a lieu de signaler d'abord que les exigences de la répression en l'espèce ne sont pas telles qu'en cas de concours matériel d'infractions et par dérogation à l'article 60 du Code pénal, les peines de la déchéance temporaire du droit de conduire doivent pouvoir excéder le double du maximum de ces peines.

D'autre part, les peines de la déchéance doivent toujours être prononcées par le juge aussi bien lorsqu'elles concernent des moyens de transport différents que lorsqu'elles ont pour objet le même moyen de transport.

Mais il importe d'éviter qu'un condamné qui encourt deux ou plusieurs déchéances du droit de conduire concernant un même moyen de transport, puisse soutenir, lorsqu'elles sont mises à exécution par les parquets, qu'il les subit en même temps en tout ou en partie.

C'est pourquoi l'article 2<sup>11</sup> du projet dispose que les peines de la déchéance qui sont mises à exécution, conformément au § 4 de l'article 2<sup>7</sup> (après avertissement du parquet), ne sont subies en même temps que si elles ont pour objet des moyens de transport différents.

L'article 2<sup>12</sup>, § 1<sup>er</sup>, détermine les conditions dans lesquelles l'immobilisation temporaire ou la confiscation du véhicule peuvent être prononcées. Désormais ces peines, dont la première correspond à la confiscation temporaire

tens artikel 2<sup>10</sup> van het ontwerp mogelijk zijn het verval van het recht tot sturen uit te spreken, zelfs indien de hoofdstraf wegens de poging tot doodslag alleen wordt uitgesproken.

Zo zal ook nog, in geval van materiële samenloop tussen een misdaad en het misdrijf van dronkenschap aan het stuur, het verval van het recht tot sturen kunnen worden uitgesproken, ofschoon de straf wegens de misdaad alleen wordt uitgesproken.

Krachtens deze regel zal de rechter ook verplicht zijn het verval van het recht tot sturen uit te spreken wanneer een persoon zich in tweede herhaling schuldig heeft gemaakt aan dronkenschap aan het stuur en terzelfdertijd een doding door onvoorzichtigheid heeft gepleegd en er, bij toepassing van de regels inzake samenloop, een enkele hoofdstraf, die wegens onvrijwillige doding, wordt uitgesproken. In dit geval immers legt artikel 2<sup>10</sup> aan de rechter de verplichting op het verval uit te spreken op voet van artikel 2<sup>7</sup>, § 3, tweede lid, terwijl het verval, zonder de in bedoeld artikel 2<sup>10</sup> ingeschreven regel, krachtens artikel 2<sup>7</sup>, § 1, niet verplicht zou geweest zijn.

De oorspronkelijke tekst had dus geen te ruime draagwijdte en er is geen aanleiding toe hem te wijzigen. Het ontwerp heeft hem dan ook in artikel 2<sup>10</sup> behouden.

Van zijn kant schreef artikel 2sexies van het voorontwerp voor dat wanneer ten laste van dezelfde persoon verschillende vervallenverklaringen werden uitgesproken, deze zouden samengevoegd worden. Het wilde aldus de tenuitvoerlegging van die uitgesproken vervallenverklaringen regelen.

De Raad van State is van oordeel dat in dit artikel, opdat het de verwachte uitwerking zou kunnen hebben, zou moeten worden gezegd dat de rechter, in geval van materiële samenloop van misdrijven, evenveel vervallenverklaringen zal uitspreken als er eventueel overtredingen zijn, zonder dat hij de door artikel 60 van het Wetboek van strafrecht voorgeschreven strafvermindering mag toepassen.

Hij doet bovendien opmerken dat het voor de hand ligt dat samenvoeging alleen denkbaar is wanneer het vervallenverklaringen van het recht tot het besturen van een zelfde vervoermiddel betreft.

Daartoe strekt artikel 2<sup>11</sup> van de tekst van de Raad van State.

De regering heeft zich bij die zienswijze niet kunnen aansluiten.

Er dient vooreerst op gewezen dat de bestraffing ter zake niet vereist dat de straffen van tijdelijk verval van het recht tot sturen, in geval van materiële samenloop van misdrijven en bij afwijking van artikel 60 van het Wetboek van strafrecht, hoger zouden moeten kunnen zijn dan het dubbele van het maximum van die straffen.

Ter andere zijde moeten de straffen van verval altijd door de rechter worden uitgesproken, zowel wanneer zij verschillende vervoermiddelen betreffen dan wel hetzelfde vervoermiddel tot voorwerp hebben.

Doch er dient te worden voorkomen dat een veroordeelde die twee of meer vervallenverklaringen oploopt betreffende een zelfde vervoermiddel zou kunnen beweren, wanneer zij door de parketten worden ten uitvoer gelegd, dat hij ze terzelfdertijd geheel of ten dele ondergaat.

Daarom bepaalt artikel 2<sup>11</sup> van het ontwerp dat de straffen van verval die, overeenkomstig § 4 van artikel 2<sup>7</sup> (na kennisgeving door het parket) ten uitvoer worden gelegd slechts tegelijkertijd ondergaan worden indien zij verschillende vervoermiddelen betreffen.

Artikel 2<sup>12</sup>, § 1, bepaalt de voorwaarden, waarin de tijdelijke oplegging of de verbeurdverklaring van het voertuig kunnen worden uitgesproken.

Voortaan kunnen die straffen, waarvan de eerste over-

prévue actuellement, pourront être portées, dans les conditions prévues par le texte, non seulement contre celui qui sciemment a confié son véhicule à une personne déchue du droit de conduire mais encore contre tout délinquant qui encourt la peine de la déchéance pour autant que le véhicule soit sa propriété.

Il est, en effet, des cas où même la confiscation s'avère nécessaire pour assurer une répression adéquate de l'infraction commise.

Le texte du § 2 de cet article s'écarte de celui proposé par le Conseil d'Etat. Il dit plus simplement que la confiscation portée par l'article 43, alinéa 1<sup>er</sup>, du Code pénal n'est applicable aux infractions prévues par le présent projet que dans les cas où celui-ci l'autorise.

Le § 3 a pour objet de faciliter les formalités qui doivent être accomplies en cas d'immobilisation temporaire. Le parquet poursuivra l'exécution de cette peine par la mise à la chaîne du véhicule ou par la mise sous scellés d'un organe de celui-ci avec éventuellement un contrôle, occasionnel de police. L'article 284 du Code pénal sera applicable au bris de scellés.

L'article 2<sup>13</sup>, qui s'inspire du dernier alinéa de l'article 10 de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939, exclut le sursis pour la déchéance du droit de conduire.

Le sursis appliqué à la déchéance du droit de conduire aboutit fréquemment à cette conséquence illogique que la déchéance du droit de conduire devient effective par suite d'une infraction étrangère à la matière du roulage.

L'article 2<sup>14</sup> ne demande pas de commentaire.

Quant à l'article 2<sup>15</sup>, il augmente le maximum des peines d'emprisonnement et d'amende, prévues par la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 pour la violation de la déchéance du droit de conduire.

Il porte en outre que la juridiction est tenue de sanctionner cette infraction par une nouvelle déchéance du droit de conduire. Cette formule est la plus précise que celle de la loi actuelle disposant que « la durée de la déchéance en cours sera doublée ».

Pour le premier alinéa de l'article 2<sup>16</sup>, le Gouvernement a préféré à la rédaction proposée par le Conseil d'Etat celle de l'avant-projet. Ce dernier texte, qui est emprunté à l'article 2 de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899, ne donne lieu à aucune difficulté d'interprétation et a déjà fait l'objet de décisions judiciaires.

À l'alinéa 2 de l'article 2<sup>16</sup> de son projet, le Conseil d'Etat estime qu'il convient de prévoir, à côté de la peine accessoire de la confiscation qui est déjà portée par l'article 2 de la loi sur le roulage, une peine principale à charge du propriétaire qui confie son véhicule à une personne déchue du droit de le conduire, érigeant ainsi sans équivoque en infraction le fait défini par ce texte.

Il s'agit là d'une innovation heureuse que le projet gouvernemental reprend dans l'article 2<sup>16</sup>, tout en s'écartant du texte proposé par le Conseil d'Etat.

En effet, ce texte permet de frapper la personne, qui a confié son véhicule à un conducteur déchue du droit de conduire, de l'immobilisation temporaire ou de la confiscation de ce véhicule selon que la déchéance qui frappe ledit conducteur est inférieure à six mois ou atteint cette durée. Il exclut donc la possibilité d'une immobilisation temporaire lorsque la déchéance du droit de conduire est

eenkomt met de tijdelijke verbeurdverklaring, zoals ze thans is voorgeschreven, onder de bij de tekst gestelde voorwaarden, niet enkel uitgesproken worden tegen hem, die wetens en willens zijn voertuig heeft toevertrouwd aan iemand die vervallen is verklaard van het recht tot sturen, maar ook tegen elke delinquent die het verval oploopt, voor zover het voertuig zijn eigendom is.

Er zijn immers gevallen, waarin zelfs de verbeurdverklaring van het voertuig nodig blijkt om een doeltreffend bestraffen van het gepleegde misdrijf te verzekeren.

De tekst van § 2 van dit artikel wijkt af van de door de Raad van State voorgestelde tekst. Er wordt eenvoudiger in gezegd dat de verbeurdverklaring, voorgeschreven bij artikel 43, eerste lid, van het Wetboek van strafrecht, slechts van toepassing is op de bij dit ontwerp bepaalde misdrijven in de gevallen, waarin het daartoe machtiging verleent.

§ 3 strekt er toe de formaliteiten, welke bij de tijdelijke oplegging dienen in acht genomen, te vergemakkelijken. Het parket zal de tenuitvoerlegging van die straf vervolgen door het voertuig aan de ketting te leggen of door de zegels te leggen op een onderdeel er van, met eventueel een gelegenheidscontrole door de politie. Artikel 284 van het Wetboek van strafrecht zal van toepassing zijn op de zegelverbreking.

Door artikel 2<sup>13</sup>, dat aanleunt bij het laatste lid van artikel 10 van de besluitwet van 14 november 1939, wordt het verval van het recht tot sturen van het uitsel uitgesloten.

Het op het verval van het recht tot sturen toegepaste uitsel loopt vaak uit op dit onlogisch gevolg dat het verval van het recht tot sturen uitwerking heeft ingevolge een misdrijf dat met het vervoer geen uitstaans heeft.

Artikel 2<sup>14</sup> vergt geen commentaar.

Wat artikel 2<sup>15</sup> betreft, het verhoogt het maximum van de gevangenisstraffen en geldboeten, bepaald bij de wet van 1 augustus 1899, voor de gevallen van schending van het verval van het recht tot sturen.

Het bepaalt bovendien dat de rechtbank er toe gehouden is dit misdrijf te bestraffen met een nieuw verval van het recht tot sturen. Deze formule is nauwkeuriger dan die van de huidige wet waar ze zegt dat « de duur van de lopende vervallenverklaring zal verdubbeld worden ».

Voor het eerste lid van artikel 2<sup>16</sup> heeft de regering de voorkeur gegeven aan de redactie van het voorontwerp in plaats van aan de door de Raad van State voorgestelde redactie. De tekst van het voorontwerp, die ontleend is aan artikel 2 van de wet van 1 augustus 1899, geeft geen aanleiding tot enigerlei interpretatiemoeilijkheid en was reeds het voorwerp van rechterlijke beschikkingen.

In het tweede lid van artikel 2<sup>16</sup> van zijn ontwerp is de Raad van State van oordeel dat er, naast de bijkomende straf van verbeurdverklaring die reeds bij artikel 2 van de wet op het vervoer wordt voorgeschreven, een hoofdgevangenisstraf dient opgelegd ten laste van de eigenaar die zijn voertuig toevertrouwt aan een persoon die vervallen werd verklaard van het recht tot sturen, waarbij hij aldus het door de tekst bepaalde feit ondubbelzinnig als misdrijf strafbaar stelt.

Het gaat hier om een gelukkige nieuwigheid die door het ontwerp van de regering in artikel 2<sup>16</sup> wordt overgenomen, ofschoon de redactie van de door de Raad van State voorgestelde tekst afwijkt.

Ingevolge deze tekst is het immers mogelijk tegen de persoon, die zijn voertuig heeft toevertrouwd aan een bestuurder, vervallen van het recht tot sturen, de tijdelijke oplegging of verbeurdverklaring van dit voertuig uit te spreken, naar gelang het verval, dat bedoelde bestuurder opgelopen heeft, minder bedraagt dan of gelijk is aan zes maanden. Hij sluit dus de mogelijkheid tot tijdelijke oplegging

de six mois au moins, alors que cette possibilité doit être prévue même dans ce cas, comme le fait l'article 2<sup>12</sup>, § 1<sup>er</sup>.

\* \* \*

Le Conseil d'Etat fait remarquer que l'article 7 de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 établit une prescription plus courte que celle du droit commun et que s'il n'entre pas dans les intentions du Gouvernement d'appliquer cette prescription spéciale aux infractions nouvelles qui figureront à la loi précitée de 1899, il y aura lieu d'en faire la réserve en modifiant ledit article 7.

Tout en reconnaissant que la prescription ordinaire présente certains avantages, le Gouvernement estime néanmoins souhaitable, pour éviter des complications, ne pas devoir excepter de la prescription spéciale prévue par la loi de 1899 les nouvelles infractions que le projet y introduit.

Répondant à une autre observation du Conseil d'Etat, le Gouvernement pense qu'il n'y a pas lieu de rendre applicables aux nouvelles infractions dont il s'agit les articles 66, 67 et 69 du Code pénal, comme le fait l'article 13 de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 pour les infractions qu'il réprime. Il est à remarquer, en effet, que l'article 2<sup>o</sup> du projet punit déjà celui qui incite ou provoque à conduire un véhicule ou une monture, une personne qui est manifestement ivre ou qui donne des signes d'intoxication alcoolique.

Il est d'avis au surplus qu'il n'y a pas lieu de prévoir pour les infractions nouvelles la publicité spéciale prévue par la loi du 14 novembre 1939.

Enfin, le Gouvernement estime devoir reproduire, à la suite de l'exposé des motifs, l'avant-projet qui a été soumis au Conseil d'Etat et dont la lecture aide à la compréhension de l'avis du Conseil.

*Le Ministre de la Justice,*

A. LILAR.

*Le Ministre des Communications,*

E. ANSEELE.

*Le Ministre de la Santé publique et de la Famille,*

E. LEBURTON.

uit wanneer het verval van het recht tot sturen ten minste zes maand bedraagt, hoewel deze mogelijkheid zelfs in dit geval moet voorgeschreven worden, zoals dit in artikel 2<sup>12</sup>, § 1, wordt gedaan.

\* \* \*

De Raad van State doet opmerken dat bij artikel 7 van de wet van 1 augustus 1899 een verjaring van kortere duur dan de gemeenrechterlijke verjaring wordt ingesteld en dat er, indien het niet in de bedoeling van de regering ligt deze speciale verjaring toe te passen op de nieuwe misdrijven, die in voormelde wet van 1899 zullen voorkomen, daaromtrent voorbehoud dient te worden gemaakt door een wijziging van bedoeld artikel 7.

Alhoewel de regering erkent dat de gewone verjaring zekere voordelen biedt, toch acht zij het wenselijk, om verwickelingen te voorkomen, de nieuwe misdrijven die het ontwerp in de wet van 1899 invoert niet van de door die wet bepaalde speciale verjaring uit te sluiten.

In antwoord op een andere opmerking van de Raad van State, meent de regering dat er geen aanleiding bestaat om de artikelen 66, 67 en 69 van het Wetboek van strafrecht toepasselijk te verklaren op de nieuwe misdrijven waarvan sprake, zoals dit door artikel 13 van de besluitwet van 14 november 1939 wordt gedaan voor de misdrijven, waarop zij straf stelt. Er valt immers op te merken dat artikel 2<sup>o</sup> van het ontwerp reeds degene straft die een persoon, die kennelijk dronken is of tekenen van intoxicatie door alcohol vertoont, aanzet of uitdaagt tot het besturen van een voertuig of tot het geleiden van een rijder.

Zij is bovendien van oordeel dat er geen aanleiding bestaat om voor de nieuwe misdrijven de door de besluitwet van 14 november 1939 bepaalde speciale openbaarmaking voor te schrijven.

Tenslotte is de regering van oordeel dat zij, na de memorie van toelichting, het voorontwerp moet overdrukken dat aan de Raad van State werd voorgelegd en waarvan de lectuur helpen zal om het advies van de Raad te begrijpen.

*De Minister van Justitie,*

*De Minister van Verkeerswezen,*

*De Minister van Volksgezondheid en van het Gezin,*

## AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de la Justice, le 17 janvier 1955, d'une demande d'avis sur un projet de loi « modifiant le Code d'instruction criminelle, la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 portant révision de la législation et des règlements sur la police du roulage et l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse », a donné le 8 juin 1955 l'avis suivant :

L'avant-projet a pour objet, ainsi qu'il est dit à l'exposé des motifs, « d'assurer mieux la sécurité de la circulation routière ».

A cette fin, il renforce la répression des infractions qui sont la cause des accidents de roulage lorsqu'elles ont été commises par des conducteurs qui ont consommé des boissons alcooliques avec excès.

Il érige en infraction distincte le fait pour le conducteur d'un véhicule de circuler sur la voie publique alors que l'analyse de son sang révèle la présence d'une quantité d'alcool égale ou supérieure au taux de 1,5 gramme pour mille.

Il augmente les peines qui frappent l'auteur d'un accident de roulage lorsqu'il se trouve en état d'ivresse, au sens traditionnel de l'expression.

Il institue, à cet effet, l'obligation pour l'auteur présumé de l'accident de se soumettre à une prise de sang. Il subordonne, toutefois, le prélèvement sanguin à certaines conditions. Il ne pourra y être procédé qu'en cas d'accident de roulage et seulement s'il y a des indices sérieux d'ivresse au volant ou d'intoxication alcoolique, indices qui doivent être consignés dans l'indispensable procès-verbal.

L'avant-projet frappe avec plus de sévérité l'auteur du délit de fuite qui a causé à autrui des coups, des blessures ou la mort.

Enfin, l'avant-projet complète le Code d'instruction criminelle de manière à permettre, en cas de flagrant crime ou délit, des constatations médicales relatives à l'ivresse.

Pour ce faire, il recourt aux mesures législatives ci-après :

1<sup>o</sup> Il introduit, dans l'arsenal des mesures d'instruction que le Code d'instruction criminelle met à la disposition des organes de la justice et de ses auxiliaires, le prélèvement sanguin opéré par un médecin pour constater l'ivresse.

2<sup>o</sup> Il transfère au juge correctionnel la compétence en matière de délit de fuite lorsque l'auteur a causé ou occasionné un accident ayant entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort, même si l'accident ne lui est pas imputable. Ainsi, il pourra être délivré mandat d'arrêt du chef de délit de fuite. L'avant-projet renforce en outre les peines qui frappent le délit de fuite en pareil cas.

3<sup>o</sup> Il modifie et complète la loi sur le roulage en renforçant les peines qui sanctionnent ses dispositions et les règlements pris en exécution de cette loi, notamment en ce qui concerne la sanction de la déchéance du droit de conduire un véhicule.

4<sup>o</sup> Il introduit dans l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 sur la répression de l'ivresse une infraction nouvelle : « l'intoxication alcoolique ».

Il renforce les sanctions prévues par cet arrêté-loi à l'égard du conducteur d'un véhicule qui se trouve en état d'ivresse, au sens donné à cette notion par la jurisprudence.

Il autorise, dans les cas qu'il détermine, les fonctionnaires ou agents visés à l'article 15 de l'arrêté-loi à faire procéder par un médecin à un prélèvement de sang sur le « délinquant ».

Il sanctionne des peines prévues pour la répression de l'intoxication alcoolique le refus, sauf motif légitime, de laisser procéder à ce prélèvement.

L'organisation légale du prélèvement sanguin ne constitue point une réforme anodine.

Il s'agit, de toute évidence, d'une mesure plus grave et d'autre nature que le prélèvement d'empreintes digitales. Toute atteinte, fût-elle légère, à la personne physique soulève, au reste, un problème de principe. Si l'article 7 de la Constitution garantit la liberté individuelle, le droit naturel érige sans nul doute en règle l'intégrité de la personne humaine et la proscription des atteintes qui y seraient portées.

On ne peut cependant méconnaître que « la constatation quotidienne du danger que présente l'intoxication alcoolique associée à la conduite des véhicules rapides et les conséquences graves qu'elle entraîne »

## ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 17<sup>e</sup> januari 1955 door de Minister van Justitie verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet « tot wijziging van het Wetboek van strafvordering, van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening der wetgeving en der reglementen op de politie van het vervoer en van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap », heeft de 8<sup>e</sup> juni 1955 het volgend advies gegeven :

Doel van het voorontwerp, naar de bewoordingen van de memorie van toelichting, is « beter de veiligheid van het wegverkeer te verzekeren ».

Daartoe verscherpt het de bestraffing van de overtredingen die oorzaak zijn van verkeersongevallen, wanneer zij zijn begaan door bestuurders die zich te buiten zijn gegaan in het gebruik van alcoholische dranken.

Als een afzonderlijk misdrijf beschouwt het het feit, dat een bestuurder met zijn voertuig over de openbare weg rijdt, wanneer uit de analyse van zijn bloed blijkt dat het een hoeveelheid alcohol van 1,5 gram of meer per duizend bevat.

Het verzwaart de straffen voor de dader van een ongeval wanneer hij zich bevindt in staat van dronkenschap, in de geijkte betekenis van deze uitdrukking.

Voor de vermoedelijke dader van het ongeval voert het daarom de verplichting in, zich aan een bloedproef te onderwerpen. Aan deze bloedproef worden evenwel bepaalde voorwaarden verbonden. Zij is uitsluitend bij verkeersongeval toegelaten en dan alleen indien ernstige aanwijzingen van dronkenschap aan het stuur of van intoxicatie door alcohol voorhanden zijn, welke aanwijzingen in het onmisbaar proces-verbaal dienen te worden aangetekend.

Het voorontwerp treedt aanmerkelijk strenger op ten aanzien van de dader van een vluchtmisdrijf die bij een ander slagen, verwondingen dan wel de dood veroorzaakt.

Tenslotte vult het voorontwerp het Wetboek van Strafvordering zo aan, dat het mogelijk wordt medische vaststellingen omtrent de dronkenschap te doen wanneer de misdaad of het wanbedrijf op heterdaad is ontdekt.

Om daartoe te komen, treft het ontwerp de volgende wetgevingsvoorzieningen :

1<sup>o</sup> Aan de onderzoeksmaatregelen die de gerechtshoven en dezer medewerkers krachtens het Wetboek van Strafvordering in toepassing kunnen brengen, voegt het de bloedproef toe, die door een geneesheer wordt verricht ten einde de dronkenschap vast te stellen.

2<sup>o</sup> Het draagt de bevoegdheid inzake vluchtmisdrijf aan de correctionele rechter op, wanneer de dader oorzaak of aanleiding is van een ongeval, dat voor een ander slagen, verwondingen dan wel de dood tot gevolg heeft gehad, ook wanneer het ongeval niet aan hem is te wijten. Zo zal een bevel tot aanhouding wegens vluchtmisdrijf kunnen worden uitgereikt. Bovendien verzwaart het voorontwerp in zodanig geval de op het vluchtmisdrijf gestelde straffen.

3<sup>o</sup> Het wijzigt de wet op het wegverkeer en vult ze aan door het verzwaren van de straffen die op overtreding van de bepalingen dezer wet en van de reglementen ter uitvoering er van staan, in het bijzonder met betrekking tot het verval van het recht tot het besturen van een voertuig.

4<sup>o</sup> In de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap, voegt het « intoxicatie door alcohol » als een nieuw misdrijf in.

Het verzwaart de in die besluitwet gestelde straffen ten aanzien van degene die een voertuig stuurt in staat van dronkenschap, zoals dit begrip door de rechtspraak is vastgelegd.

Het staat de in artikel 15 van de besluitwet genoemde ambtenaren of beambten toe, in de gevallen die het nader bepaalt door een geneesheer een bloedproef op de « delinquent » te doen uitvoeren.

Het stelt de weigering, zich, behoudens wettige redenen, aan deze proef te onderwerpen, strafbaar met de straffen voorgeschreven ter beteugeling van de intoxicatie door alcohol.

Het wettelijk organiseren van de bloedproef is ver van een onschuldige hervorming.

Klaarblijkelijk is het een maatregel van groter gewicht en van andere aard dan het nemen van vingerafdrukken. Elke aantasting, hoe licht ook, van de lichamelijke persoonlijkheid doet overigens een beginselkwestie rijzen. Waarborgt artikel 7 van de Grondwet de individuele vrijheid, het natuurrecht huldigt zonder enige twijfel als regel, dat de integriteit van de menselijke persoon geëerbiedigd en elke mogelijke aanslag daarop gebannen dient te worden.

Men kan evenwel niet voorbijzien dat, « wanneer men dagelijks vaststelt welk gevaar de alcoholische intoxicatie uitmaakt voor hen die snelle voertuigen moeten besturen en daarbij de ernstige gevolgen

justifient des mesures d'investigation et de répression appropriées. Plusieurs législations étrangères les ont déjà acceptées. Deux réserves importantes sont d'ailleurs admises par le projet. D'une part, il ne peut jamais être procédé, par la contrainte, au prélèvement sanguin envisagé. D'autre part, le refus de l'intéressé à s'y soumettre n'est réprimé que si ce refus est opposé « sans motif légitime ».

Ces considérations s'ajoutent aux arguments déduits de certaines dispositions qui ont déjà imposé, dans un intérêt public prééminent, certains fléchissements à la règle de l'inviolabilité de la personne humaine. On citera, à cet égard, l'arrêté-loi du 24 janvier 1945 relatif à la prophylaxie des affections vénériennes lequel enjoint aux personnes malades de se soumettre à un traitement qui implique non seulement des prises de sang, mais encore des injections intraveineuses.

Il n'en est pas moins vrai que l'institution de toute mesure de cet ordre appellera chaque fois un examen particulier et scrupuleux. La découverte des délinquants coupables d'avoir consommé des boissons alcooliques avec excès est acceptable dans les formes et sous les garanties où elle aurait lieu désormais. Mais on ne saurait concevoir qu'elle servit d'exemple ou de précédent à l'institution d'autres épreuves qui, ayant pour objet de rechercher les auteurs d'infractions, mettraient en danger le respect de la personne humaine.

...

L'avant-projet, pour réaliser la réforme qu'il envisage, introduit toutes les dispositions relatives à l'ivresse et à l'intoxication alcoolique, dans l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 qu'il complète et modifie.

Il paraît plus logique et plus pratique à la fois d'insérer les dispositions qui concernent l'état d'intoxication alcoolique et l'état d'ivresse manifestés lors d'accidents de roulage, dans la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 portant révision de la législation et des règlements sur la police du roulage, pour les raisons ci-après :

1) L'arrêté-loi du 14 novembre 1939, dans son état actuel, réprime le délit d'ivresse publique et les délits qui se rattachent à l'état d'ivresse. L'article 3 prévoit et réprime le délit d'ivresse au volant, et l'article 10 prévoit la peine accessoire de la déchéance, soit temporaire, soit définitive, comme conséquence possible de toute condamnation portée en exécution de l'arrêté-loi. Dans ce système de l'arrêté-loi, le délit d'ivresse au volant est donc l'un des aspects de la répression de l'ivresse publique.

En revanche le projet consacre à l'ivresse au volant la plupart de ses dispositions. Aussi bien la matière de l'ivresse au volant relève plus de la matière du roulage que de celle de l'ivresse; ce n'est pas tant le danger que l'état d'ivresse en général fait courir aux tiers qui est la *ratio legis* en matière d'ivresse au volant, que les dangers beaucoup plus spécifiques que l'ivresse au volant fait courir aux usagers de la route. L'ivresse au volant est beaucoup plus un délit de roulage qu'un délit d'ivresse.

2) L'article 2 de la loi du 1<sup>er</sup> août 1924 prévoit la déchéance du droit de conduire contre le coupable d'une infraction de roulage qui se trouverait en état d'ivresse au moment des faits.

Cette disposition n'a pas été introduite dans la législation sur l'ivresse mais dans l'article 2 de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 relative à la police du roulage.

3) L'exposé des motifs attribue à la matière du roulage une importance prépondérante en invoquant le « danger créé par le conducteur d'un véhicule qui consomme des boissons alcooliques avec excès » et la nécessité de ne rien négliger pour assurer la sécurité de la circulation routière.

4) La déchéance du droit de conduire, encore qu'elle constitue une des peines, et non la moindre, qui réprime des infractions commises en état d'ivresse ou d'intoxication alcoolique, est une sanction qui concerne exclusivement la circulation routière.

5) La lecture des articles 10, 10bis et 10ter que l'avant-projet introduit dans l'arrêté-loi de 1939 montre la confusion et les difficultés d'application qui résulteraient du fait qu'une même matière serait réglée par des lois différentes. En effet, l'article 10 établit des peines qui sanctionnent l'ivresse au volant (art. 3) et l'ivresse en général (les autres articles de l'arrêté-loi de 1939).

L'article 10bis, § 1, concerne l'article 3bis qui sanctionne l'état d'ivresse de celui qui se livre à une autre occupation que la conduite d'un véhicule exigeant une prudence ou des précautions spéciales.

L'article 10bis, § 2, établit des peines relatives à la récidive des infractions prévues par l'article 1<sup>er</sup>, §§ 1 et 2 (intoxication alcoolique et refus de satisfaire à l'injonction de s'abstenir de conduire un véhicule sans se soumettre à un prélèvement sanguin) et par l'article 3 (ivresse au volant).

er van onder ogen neemt», overeenkomstige opsporings- en bestraffingsmaatregelen noodzakelijk worden. In verschillende vreemde landen heeft de wetgeving ze reeds toegelaten. In tweeërlei opzicht maakt het ontwerp overigens een belangrijk voorbeeld. Vooreerst mag de voorgenomen bloedproef nooit onder dwang worden verricht. En vervolgens wordt de weigering van de betrokkene om zich te onderwerpen alleen bestraft als deze weigering niet op een « wettige reden » steunt.

Deze overwegingen komen bij de argumenten, welke zijn afgeleid uit sommige bepalingen waarbij in een openbaar belang van eerste orde de regel van de onschendbaarheid der menselijke persoon heeft moeten wijken. Als voorbeeld kan worden aangehaald de besluitwet van 24 januari 1945 betreffende de prophylaxie der geslachtsziekten, die de zieken gelast zich te onderwerpen aan een behandeling, welke niet alleen bloedproeven maar ook intraveneuze inspuitingen omvat.

Het blijft niettemin zo, dat een afzonderlijk nauwgezet onderzoek zal nodig zijn telkens als enige maatregel van die aard wordt ingevoerd. Het ontdekken van delinquenten die zich aan overmatig gebruik van alcoholische dranken hebben schuldig gemaakt, is aanvaardbaar in de vormen waarin en met de waarborgen waarmede het voortaan zal plaatsvinden. Maar het is niet denkbaar dat het tot voorbeeld of precedent zou dienen voor het invoeren van andere proeven die, om de daders van misdrijven op te sporen, de eerbied voor de menselijke persoon in gevaar zouden brengen.

...

Om tot de voorgenomen hervorming te komen, neemt het voorontwerp alle bepalingen betreffende de dronkenschap en de intoxicatie door alcohol op in de besluitwet van 14 november 1939, die het wijzigt en aanvult.

Het lijkt tegelijk logischer en praktischer, de bepalingen betreffende de toestand van intoxicatie door alcohol en de staat van dronkenschap bij verkeersongevallen in te voegen in de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van de wetten en van de reglementen op de politie van het vervoer, en wel om de volgende redenen :

1) De besluitwet van 14 november 1939 bestraft in haar huidige stand het misdrijf van openbare dronkenschap en de aan de staat van dronkenschap verbonden wanbedrijven. Artikel 3 bepaalt en bestraft het misdrijf van dronkenschap aan het stuur, en artikel 10 stelt de bijkomende straf van hetzij tijdelijk hetzij definitief verval, als mogelijk gevolg van enige ter uitvoering van de besluitwet opgelopen veroordeling. Volgens dit systeem van de besluitwet is het misdrijf van dronkenschap aan het stuur dus een der aspecten van de bestraffing der openbare dronkenschap.

Het ontwerp daarentegen besteedt aan de dronkenschap aan het stuur het merendeel van zijn bepalingen. Dronkenschap aan het stuur is inderdaad meer een zaak van verkeer dan van dronkenschap zelf; niet zozeer het gevaar dat de staat van dronkenschap in het algemeen voor derden betekent, is de *ratio legis* inzake dronkenschap aan het stuur, dan wel de meer specifieke gevaren waaraan de dronkenschap aan het stuur de weggebruikers blootstelt. Dronkenschap aan het stuur is veelmeer een verkeersmisdrijf dan een misdrijf van dronkenschap.

2) Artikel 2 van de wet van 1 augustus 1924 straft met verval van het recht tot sturen de dader van een verkeersmisdrijf, die op het ogenblik der feiten in kennelijke staat verkeert.

Deze bepaling is niet ingevoegd in de wetgeving op de dronkenschap maar in artikel 2 van de wet van 1 Augustus 1899 op de politie van het verkeer.

3) De memorie van toelichting stelt het vraagstuk van het verkeer centraal wanneer zij zich beroept op « het gevaar veroorzaakt door de voertuigbestuurder die overmatig gebruik maakt van alcoholische dranken », en op de noodzaak niets na te laten om de veiligheid op de weg te verzekeren.

4) Het verval van het recht tot sturen, ofschoon slechts een der straffen maar niet de geringste die gesteld wordt op overtredingen begaan in staat van dronkenschap of van intoxicatie door alcohol, is een straf die uitsluitend het wegverkeer betreft.

5) Uit de lezing van de artikelen 10, 10bis en 10ter, die het voorontwerp in de besluitwet van 1939 invoegt, blijkt welke verwarring en welke toepassingsmoeilijkheden zouden ontstaan uit het feit, dat eenzelfde stof door verschillende wetten wordt geregeld. Artikel 10 immers stelt straffen op dronkenschap aan het stuur (art. 3) en op de dronkenschap in het algemeen (overige artikelen van de besluitwet van 1939).

Artikel 10bis, § 1, heeft betrekking op artikel 3bis dat straffen stelt tegen degene die, in staat van dronkenschap een andere bezigheid dan het sturen van een voertuig verricht, waarbij bijzondere voorzichtigheid of bijzondere voorzorgen geboden zijn.

Artikel 10bis, § 2, stelt straffen op herhaling van overtredingen bepaald in artikel 1, §§ 1 en 2 (intoxicatie door alcohol en weigering in te gaan op het bevel, zich van het sturen van een voertuig te onthouden zolang geen bloedproef is verricht) en in artikel 3 (dronkenschap aan het stuur).

L'article 10ter rend applicables aux déchéances, immobilisations et confiscations prononcées en vertu de l'arrêté-loi de 1939, des dispositions de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899.

6) Des dispositions relatives à l'ivresse sont insérées dans d'autres législations que celle qui est spécifiquement relative à l'ivresse :

Article 24 de la loi du 27 mai 1870 contenant le Code pénal militaire.

Article 70 de l'arrêté royal du 28 avril 1884 réglant l'exploitation des mines.

Article 4, C, de l'arrêté royal du 4 avril 1895 contenant règlement concernant les mesures à observer pour le transport des voyageurs sur les chemins de fer de l'Etat et les chemins de fer concédés.

Article 17, 2<sup>e</sup> et 18<sup>e</sup>, de l'arrêté royal du 24 mai 1913 contenant le règlement de police relatif à l'exploitation des chemins de fer vicinaux concédés ou à concéder par le Gouvernement.

Articles 9, 5<sup>e</sup>, 11 et 12 de la loi du 5 juin 1928 portant révision du Code disciplinaire et pénal pour la marine marchande et la pêche maritime.

Article 11, 6<sup>e</sup>, de l'arrêté royal du 27 janvier 1931 édictant le règlement de police relatif à l'exploitation des tramways concédés ou à concéder par le Gouvernement.

Article 27, 3<sup>e</sup>, de la loi du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne.

Article 6, 6<sup>e</sup>, de l'arrêté royal du 4 janvier 1940 portant règlement de police relatif à l'exploitation des lignes de trolleybus concédés ou à concéder par le Gouvernement.

Article 17, 7<sup>e</sup>, de l'arrêté du Régent du 31 mars 1947 relatif au règlement de police concernant l'exploitation des services publics d'autobus, des services spéciaux d'autobus et des services d'autocar.

Articles 16, 1<sup>er</sup>, et 26, 4<sup>e</sup>, de l'arrêté du Régent du 20 août 1947 concernant le règlement de police relatif à l'exploitation de services de taxis ou fiacres automobiles.

7) Enfin, la législation, relative au roulage est incontestablement l'objet d'une application beaucoup plus courante que celle qui concerne la répression de l'ivresse.

Bien que l'exposé des motifs justifie le système du projet par la considération que « tout en maintenant l'autonomie de ces lois (la loi de 1889 et l'arrêté-loi de 1939) de manière à ne pas bouleverser sans nécessité un régime législatif traditionnel auquel se rattache une abondante jurisprudence, il permet en son article 4 de coordonner les dispositions actuelles de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 et de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 avec les nouveaux textes qu'il y introduit », il ne paraît pas qu'il y aurait bouleversement sans nécessité en adoptant le système proposé par le Conseil d'Etat. Tout ce qui concerne le roulage serait rassemblé dans la même loi et la coordination se trouverait faite automatiquement.

Le Conseil d'Etat propose *in fine* un texte rédigé en fonction de ces observations, auquel est annexé un tableau de concordance.

## EXAMEN DES ARTICLES.

L'examen des articles est présenté sans tenir compte de l'observation générale relative à la refonte des dispositions, le texte restant tel qu'il est proposé par le Gouvernement.

### Article 1<sup>er</sup>.

#### § 1<sup>er</sup>.

Le § 1<sup>er</sup> introduit dans le Code d'instruction criminelle une disposition nouvelle, sous la forme d'un article 44bis, relative aux constatations qui concernent l'ivresse en cas de flagrant délit.

Si l'on s'en tient à la rédaction de cet article, on conclut que les personnes qui seront soumises à ces mesures et notamment au prélèvement sanguin qu'elles prévoient, ne pourraient pas s'y opposer.

Il résulte toutefois des déclarations du délégué du Gouvernement que celui-ci n'envisage pas le recours à la contrainte pas plus d'ailleurs qu'en ce qui concerne le prélèvement prévu par les dispositions nouvelles que l'avant-projet prévoit dans la matière spéciale de la recherche de l'intoxication alcoolique et de l'ivresse à l'occasion d'un accident de roulage.

D'ailleurs, lorsque le procureur du Roi, en cas de flagrant crime ou de flagrant délit, où le juge d'instruction requerra le prélèvement sanguin, le refus de s'y soumettre ne sera pas sanctionné.

Artikel 10ter stelt een aantal bepalingen van de wet van 1 augustus 1899 toepasselijk op het verval, de oplegging en de verbeurdverklaring, uitgesproken krachtens de besluitwet van 1939.

6) Een aantal bepalingen in verband met de dronkenschap zijn opgenomen in andere wetteksten die zich niet in 't bijzonder met de dronkenschap bezig houden :

Artikel 24 van de wet van 27 mei 1870 houdende het Krijgs-strafwetboek.

Artikel 70 van het koninklijk besluit van 28 april 1884 houdende verordening der opdelving van mijnen.

Artikel 4, C, van het koninklijk besluit van 4 april 1895 houdende reglement betreffende de in acht te nemen maatregelen voor het vervoer van reizigers op de Rijksspoorwegen en vergunde spoorwegen.

Artikel 17, 2<sup>e</sup> en 18<sup>e</sup>, van het koninklijk besluit van 24 mei 1913 houdende politiereglement betreffende de exploitatie der buurtspoorwegen door de Regering vergund of te vergunnen.

Artikelen 9, 5<sup>e</sup>, 11 en 12 van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij.

Artikel 11, 6<sup>e</sup>, van het koninklijk besluit van 27 januari 1931 houdende politiereglement betreffende de exploitatie van de door de Regering vergunde of te vergunnen tramwegen.

Artikel 27, 3<sup>e</sup>, van de wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919 betreffende de regeling der luchtvaart.

Artikel 6, 6<sup>e</sup>, van het koninklijk besluit van 4 januari 1940 houdende politiereglement betreffende de exploitatie der trolleybuslijnen vergund of te vergunnen door de Regering.

Artikel 17, 7<sup>e</sup>, van het besluit van de Regent van 31 maart 1947 betreffende het politiereglement betreffende de exploitatie van openbare autobusdiensten, bijzondere autobusdiensten en autocardiensten.

Artikelen 16, 1<sup>er</sup>, en 26, 4<sup>e</sup>, van het besluit van de Regent van 20 augustus 1947 betreffende het politiereglement betreffende de exploitatie van de taxidiensten.

7) Tenslotte wordt de verkeerswetgeving onbetwistbaar veel meer toegepast dan die welke de bestraffing van de dronkenschap betreft.

Ofschoon de memorie van toelichting het stelsel van het ontwerp rechtvaardigt door de overweging dat « terwijl het de autonomie van die wetten (de wet van 1889 en de besluitwet van 1939) handhaaft om niet onnodig te tornen aan een gevestigd wetgevend stelsel, dat aanleiding heeft gegeven tot een overvloedige rechtspraak, biedt het ontwerp krachtens zijn artikel 4 de mogelijkheid om de huidige bepalingen van de wet van 1 augustus 1899 en van de besluitwet van 14 november 1939 samen te ordenen met de nieuwe teksten die het er invoegt », blijkt niet dat het aannemen van het door de Raad van State voorgestelde systeem zou leiden tot een omkering zonder noodzaak. Al wat betrekking zou hebben op het verkeer, zou in dezelfde wet worden verenigd zodat de coördinatie vanzelf plaats zou vinden.

De Raad van State stelt aan het einde van dit advies een tekst voor, waarin met deze opmerkingen rekening is gehouden en waarbij een concordantie-tabel is gevoegd.

## ONDERZOEK DER ARTIKELN.

De artikelen worden hieronder besproken zonder rekening te houden met de algemene opmerking betreffende de omwerking der bepalingen: de tekst blijft zoals hij door de Regering is voorgesteld.

### Artikel 1.

#### § 1.

§ 1 voert in het Wetboek van Strafvordering, onder de vorm van een artikel 44bis, een nieuwe bepaling in ter zake van de vaststellingen betreffende de dronkenschap bij ontdekking op heterdaad.

Afgaande op de formulering van dit artikel komt men tot de conclusie dat degenen die aan deze maatregel, met name aan de ingestelde bloedproef, worden onderworpen, zich daartegen niet zouden kunnen verzetten.

Uit verklaringen van de gemachtigde ambtenaar blijkt evenwel, dat de Regering er niet aan denkt dwangmiddelen te gebruiken, evenmin trouwens als ten aanzien van de bloedproef, ingevoerd door de nieuwe bepalingen welke het voorontwerp aankondigt op het speciale gebied van de opsporing van intoxicatie door alcohol en van dronkenschap bij verkeersongevallen.

Wanneer trouwens de procureur des Konings, ingeval de dader van de misdaad of van het wanbedrijf op heterdaad is betrapt, of de onderzoeksrechter de bloedproef eist, wordt de weigering, zich daaraan te onderwerpen, niet gestraft.

Il en est autrement en ce qui concerne les dispositions que le projet, dans son article 3, introduit dans l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 sur la répression de l'ivresse publique, sous la forme d'un article 3<sup>1</sup>.

Cet article, qui concerne la répression tant de l'ivresse que de l'intoxication alcoolique à l'occasion d'un accident de roulage, sanctionne le refus de se soumettre au prélèvement sanguin prévu en cette matière.

D'autre part, dans le cas de l'article 44bis, le procureur du Roi et le juge d'instruction ne seront pas tenus par les règles prévues en matière d'accident de roulage et les garanties accordées par l'article 3<sup>2</sup> de la loi sur la répression de l'ivresse, savoir l'analyse du sang par un laboratoire agréé par le Roi, la possibilité d'une seconde analyse, ne sont pas prévues.

Il en résulte qu'il y aura dualité de régime : d'une part, absence de sanction en cas de refus de subir le prélèvement dans la matière de l'instruction criminelle en général; d'autre part, en la matière spéciale de la recherche de l'intoxication alcoolique et de l'ivresse en cas d'accident de roulage, érection du refus en infraction spéciale et constitution de garanties particulières pour ce qui concerne l'analyse du sang.

\*\*\*

L'alinéa 1<sup>er</sup> de l'article 44bis proposé se réfère à des « constatations médicales relatives à l'ivresse » sans indiquer quelles sont les personnes qui peuvent en faire l'objet. Sera-ce le seul auteur de l'infraction ou éventuellement sa victime ou même les témoins ?

L'article 11 de la loi française du 15 avril 1954 sur le traitement des alcooliques dangereux pour autrui est plus précis et s'exprime ainsi :

« Les officiers ou agents de la police administrative ou judiciaire doivent, lors de la constatation d'un crime, d'un délit ou d'un accident de la circulation, faire procéder, sur la personne de l'auteur présumé, aux vérifications médicales, cliniques et biologiques, destinées à établir la preuve de la présence d'alcool dans son organisme, lorsqu'il semble que le crime, le délit ou l'accident a été commis ou causé sous l'empire d'un état alcoolique. Dans le cas d'accident matériel, il ne sera procédé à cet examen que si le ou les auteurs présumés semblent en état d'ivresse. Dans tous les cas où il peut être utile, cet examen est également effectué sur la victime ».

Le Conseil d'Etat propose pour l'article 44bis le texte suivant :

« Article 44bis. — En cas de flagrant crime ou délit, le procureur du Roi pourra charger un médecin de procéder aux constatations médicales relatives à l'état d'ivresse de l'auteur présumé et au besoin de la victime de l'infraction (?) ainsi que des témoins (?) (si telle est l'intention du Gouvernement).

Il pourra en ce cas requérir un médecin de faire un prélèvement sanguin. Le médecin prêter le serment prescrit par l'article 44, alinéa 2.

Si l'intervention du médecin requis ne doit pas en être retardée, l'intéressé pourra y faire assister, à ses frais, un médecin de son choix. »

## § 2.

Le § 2 de l'article 1<sup>er</sup>, qui soustrait à la compétence du juge de paix la connaissance des délits de fuite à l'occasion d'un accident de roulage ayant entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort, règle une matière nettement distincte de celle que traite le § 1<sup>er</sup>. Il serait préférable de scinder l'article 1<sup>er</sup> de l'avant-projet et d'en faire deux articles.

Le § 2 deviendrait :

« Article 2. — L'article 138, 6<sup>o</sup>, du même Code, modifié par l'arrêté royal n<sup>o</sup> 252 du 8 mars 1936, est remplacé par la disposition suivante :

« 6<sup>o</sup> ... (texte du Gouvernement) ... ».

## Article 2.

### § 1<sup>er</sup>.

Ce paragraphe modifie l'article 2 de la loi de 1899 portant revision de la législation et des règlements sur la police du roulage.

Dans le § 1<sup>er</sup> du nouvel article 2 de la loi de 1899, l'avant-projet augmente le maximum des peines d'emprisonnement et d'amende prévu

Anders is het gesteld met de bepalingen welke artikel 3 van het ontwerp onder de vorm van een artikel 3<sup>1</sup> invoegt in de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling der openbare dronkenschap.

Dit artikel, dat de bestraffing zowel van de dronkenschap als van de intoxicatie door alcohol bij verkeersongevallen betreft, stelt straffen op de weigering zich aan de terzake ingestelde bloedproef te onderwerpen.

Aan de andere kant zijn de procureur des Konings en de vrederechter in het geval van artikel 44bis niet gebonden door de regelen inzake verkeersongevallen en zijn de door artikel 3<sup>2</sup> van de wet op de beteugeling der dronkenschap verleende waarborgen, met name het bloedonderzoek door een vanwege de Koning erkend laboratorium en de mogelijkheid van een tweede bloedonderzoek, niet voorzien.

Hieruit zal dualiteit in de regeling ontstaan : aan de ene kant staan er geen straffen op de weigering, het bloedonderzoek te ondergaan op het vlak van de strafvordering in het algemeen; aan de andere kant wordt de weigering, op het speciale gebied van de opsporing der intoxicatie door alcohol en der dronkenschap bij verkeersongevallen, tot een speciale vorm van misdrijf gemaakt en worden bijzondere waarborgen ten aanzien van het bloedonderzoek verleend.

\*\*\*

Het eerste lid van het voorgestelde artikel 44bis spreekt van « medische vaststellingen betreffende de staat van dronkenschap » zonder aan te geven op wie zij zullen worden toegepast. Zal het alleen de dader van het misdrijf zijn, of eventueel het slachtoffer, of zelfs de getuigen ?

Artikel 11 van de Franse wet van 15 april 1954 betreffende de behandeling van de voor derden gevaarlijke alcoholici drukt zich op een nauwkeurige manier als volgt uit :

« Les officiers ou agents de la police administrative ou judiciaire doivent, lors de la constatation d'un crime, d'un délit ou d'un accident de la circulation, faire procéder, sur la personne de l'auteur présumé, aux vérifications médicales, cliniques et biologiques, destinées à établir la preuve de la présence d'alcool dans son organisme, lorsqu'il semble que le crime, le délit ou l'accident a été commis ou causé sous l'empire d'un état alcoolique. Dans le cas d'accident matériel, il ne sera procédé à cet examen que si le ou les auteurs présumés semblent en état d'ivresse. Dans tous les cas où il peut être utile, cet examen est également effectué sur la victime ».

Voor artikel 44bis beveelt de Raad van State de volgende tekst aan :

« Artikel 44bis. — Wordt de dader van de misdaad of van het wanbedrijf op heterdaad betrapt, dan kan de procureur des Konings een geneesheer gelasten de medische vaststellingen te doen omtrent de staat van dronkenschap van de vermoedelijke dader en, desnoods, van het slachtoffer (?) van het misdrijf, alsook van de getuigen (?) (indien zulks de bedoeling van de Regering is).

Hij kan in dat geval een geneesheer opvorderen om een bloedproef te verrichten. De geneesheer legt de in artikel 44, tweede lid, voorgescreven eed af.

Zo het optreden van de opgevorderde geneesheer er geen vertraging van ondervindt, kan de betrokkene, op eigen kosten, een geneesheer naar keuze bij de bloedproef doen aanwezig zijn ».

## § 2.

§ 2 van artikel 1, waardoor het vluchtmisdrijf naar aanleiding van een ongeval, dat voor een ander slagen, verwondingen of de dood tot gevolg heeft gehad, aan de bevoegdheid van de vrederechter wordt onttrokken, betreft een materie die duidelijk te onderscheiden is van de in § 1 behandelde stof. Het ware raadzaam artikel 1 van het voorontwerp in twee artikelen te splitsen.

§ 2 wordt dan :

« Artikel 2. — Artikel 138, 6<sup>o</sup>, van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij het koninklijk besluit n<sup>o</sup> 252 van 8 maart 1936, wordt door de volgende bepaling vervangen :

« 6<sup>o</sup> ... (tekst van de Regering) ... ».

## Artikel 2.

### § 1.

Deze paragraaf wijzigt artikel 2 van de wet van 1899 houdende herziening der wetgeving en der reglementen op de politie van het vervoer.

In § 1 van het nieuwe artikel 2 van de wet van 1899 verhoogt het voorontwerp het door de huidige wetgeving bepaalde maximum van

par la législation actuelle et supprime, pour le juge, la faculté de faire application des circonstances atténuantes.

L'avant-projet fait disparaître de la loi de 1899 sur le roulage les dispositions relatives à la déchéance du droit de conduire pour cause d'ivresse.

Il les introduit dans l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse, conformément à l'économie du projet qui renvoie toutes les dispositions relatives à l'ivresse en matière de roulage dans cet arrêté-loi.

Le § 3 reprend, en y apportant quelques modifications, l'article 2, alinéa 6, de la loi de 1899 sur le roulage qui est relatif à la déchéance pour cause d'incapacité physique.

Le § 4 organise la révision de la décision prononçant la déchéance pour cause d'incapacité physique. On peut se demander pour quelles raisons, en matière de révision, l'avant-projet déroge au principe de la double juridiction en supprimant l'appel lorsque la déchéance a été prononcée par la juridiction de première instance.

#### § 2.

Le nouvel article 2bis n'appelle pas d'observation.

#### § 3.

##### Article 2ter.

L'article 2<sup>o</sup> pourrait être rédigé plus simplement comme suit :

« Article 2ter. — Dans tous les cas où la déchéance du droit de conduire est prononcée, le juge peut la limiter aux moyens de transport qu'il indique ».

\*\*\*

##### Article 2quinquies.

L'article 2<sup>o</sup> prévoit que lorsque la déchéance est prononcée pour cause d'incapacité physique, elle prend cours dès le prononcé de la décision soit ou non irrévocable, et dès sa signification si elle est prononcée par défaut.

Cette disposition crée un régime qui déroge au droit commun en matière répressive où les recours ordinaires sont suspensifs.

Le texte du projet ne fait pas suffisamment ressortir que les effets de la décision qui prononce la déchéance pour cause d'incapacité physique, se produisent nonobstant tout recours.

Le texte ci-après traduit avec plus de précision l'intention du Gouvernement.

« Article 2quinquies. — La déchéance du droit de conduire prononcée pour incapacité physique du conducteur prend cours, que la décision soit ou non irrévocable, dès le prononcé de la décision si celle-ci est contradictoire, et dès sa signification si elle a été rendue par défaut.

Dans les autres cas, elle prend cours le cinquième jour suivant la date de l'avertissement donné au condamné par le ministère public.

Mention de toute décision judiciaire prononçant une déchéance du droit de conduire et de la durée de celle-ci ... (texte du projet) ... ».

L'automatisme immédiat de la prise de cours de la déchéance peut paraître draconien.

L'incapacité physique peut être sérieusement contestable.

S'il était dans les intentions du Gouvernement de déroger moins catégoriquement au principe du caractère suspensif des recours et de laisser au juge le pouvoir d'apprécier dans chaque espèce si la déchéance doit prendre cours immédiatement, l'article 2<sup>o</sup>, alinéa 1<sup>er</sup>, pourrait être rédigé comme suit :

« Article 2quinquies. — Lorsque la déchéance est prononcée pour incapacité physique, le juge peut ordonner qu'elle prendra cours dès le prononcé de la décision si elle est contradictoire et dès la signification si elle a été rendue par défaut ».

##### Article 2sexies.

L'article 2<sup>o</sup> dispose que « lorsque plusieurs déchéances ont été prononcées à charge de la même personne, elles sont cumulées ».

Aux termes de l'exposé des motifs, l'article 2<sup>o</sup> tranche une difficulté au sujet de l'exécution de plusieurs peines de déchéance prononcées contre une même personne.

L'article 2<sup>o</sup> est, en effet, conçu comme s'il ne devait régir que l'exécution des peines.

de gevangenisstraffen en geldboeten, en schaft het voor de vrederechter de mogelijkheid af, verzachtende omstandigheden in aanmerking te nemen.

Het voorontwerp schrapt uit de wet van 1899 op het vervoer de bepalingen inzake vervallenverklaring van het recht tot het sturen van een voertuig wegens dronkenschap.

Het verwijst ze naar de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling der dronkenschap, overeenkomstig de economie van het ontwerp dat alle bepalingen betreffende de dronkenschap in verkeerszaken in deze besluitwet onderbrengt.

§ 3 neemt artikel 2, 6<sup>o</sup> lid, van de wet van 1899 op het vervoer, dat de vervallenverklaring wegens lichamelijke ongeschiktheid betreft, in enigszins gewijzigde vorm over.

§ 4 regelt de herziening van de beslissing waarbij het verval wegens lichamelijke ongeschiktheid wordt uitgesproken. Men kan zich afvragen waarom het voorontwerp inzake herziening afwijkt van het beginsel, dat er twee graden van rechtspraak zijn, door het beroep af te schaffen wanneer de vervallenverklaring door het gerecht in eerste aanleg is uitgesproken.

#### § 2.

Over het nieuwe artikel 2bis is niets op te merken.

#### § 3.

##### Artikel 2ter.

Artikel 2<sup>o</sup> kan eenvoudiger als volgt worden gelezen :

« Artikel 2ter. — In alle gevallen waarin het verval van het recht tot sturen wordt uitgesproken, kan de rechter dat verval beperken tot de vervoermiddelen die hij aangeeft ».

\*\*\*

##### Artikel 2quinquies.

Artikel 2<sup>o</sup> bepaalt dat het verval, wanneer het wegens lichamelijke ongeschiktheid is uitgesproken, uitwerking heeft zodra de beslissing is uitgesproken, indien deze op tegenspraak is gewezen, en zodra zij betekend is, indien zij bij verstek is gewezen.

Hiermede wordt een van het gemeene recht afwijkende regeling ingevoerd in strafzaken, waar de gewone beroepen opschortend zijn.

De tekst van het ontwerp doet niet genoegzaam uitschijnen, dat de beslissing waarbij het verval wegens lichamelijke ongeschiktheid wordt uitgesproken, uitwerking heeft niettegenstaande enig beroep.

De volgende tekst geeft de bedoeling van de Regering nauwkeuriger weer :

« Artikel 2quinquies. — Het verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke ongeschiktheid gaat in, onverschillig of de beslissing al dan niet onherroepelijk is, bij de uitspraak van de beslissing wanneer deze op tegenspraak is gewezen en vanaf de betekening wanneer zij is gewezen bij verstek.

In de overige gevallen gaat zij in de vijfde dag na die waarop het openbaar ministerie de kennisgeving aan de veroordeelde heeft gedaan.

Van elke rechterlijke beslissing waarbij het verval van het recht tot sturen uitgesproken wordt alsook van de duur van dit verval wordt melding gemaakt op de identiteitskaart voorgeschreven bij het koninklijk besluit van 1 maart 1950 of op het als zodanig geldend bewijs ».

Het feit dat het verval automatisch dadelijk uitwerking heeft, kan wellicht drastisch lijken.

De lichamelijke ongeschiktheid kan zeer betwistbaar zijn.

Mocht de Regering voornemens zijn op een minder stellige wijze af te wijken van het beginsel, dat het beroep opschortend is, en de rechter in ieder afzonderlijk geval te laten oordelen of het verval dadelijk moet intreden, dan zou artikel 2<sup>o</sup>, eerste lid als volgt kunnen worden gelezen :

« Artikel 2quinquies. — Wanneer het verval uitgesproken wordt wegens lichamelijke ongeschiktheid, kan de rechter bevelen dat zij ingaat vanaf de uitspraak van de beslissing wanneer deze op tegenspraak is gewezen en vanaf de betekening wanneer zij is gewezen bij verstek ».

##### Artikel 2sexies.

Artikel 2<sup>o</sup> bepaalt : « Wanneer ten laste van dezelfde persoon verschillende vervallenverklaringen werden uitgesproken, worden ze samengevoegd ».

Luidens de memorie van toelichting geeft artikel 2<sup>o</sup> een oplossing aan een moeilijkheid in verband met de tenuitvoerlegging van verscheidene straffen van vervallenverklaring, die tegen één zelfde persoon zijn uitgesproken.

En inderdaad is artikel 2<sup>o</sup> opgevat alsof het alleen de tenuitvoerlegging der straffen moest regelen.

Pour qu'il puisse toutefois sortir tous les effets qu'on en attend, il y a lieu de prévoir que le juge prononcera, en cas de concours matériel d'infractions, autant de peines de déchéance qu'il y a, le cas échéant, d'infractions, sans qu'il puisse faire application de la réduction de peine imposée par l'article 60 du Code pénal. L'article 2<sup>o</sup> devrait être rédigé en s'inspirant de l'article 64 du Code pénal qui règle le cumul des confiscations.

De plus, il va de soi que le cumul ne se conçoit que lorsqu'il concerne des déchéances du droit de conduire le même moyen de transport. Il conviendrait de le préciser.

L'article 2<sup>o</sup> se présenterait sous la forme suivante :

« Article 2sexiès. — Les peines de déchéance sont toujours cumulées lorsqu'elles concernent le même moyen de transport ».

#### Article 2septiès.

L'article 2<sup>o</sup> serait rédigé plus simplement comme suit :

« Article 2septiès. — Quiconque contrevient à la déchéance prononcée contre lui est puni d'un emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de 500 francs à 2.000 francs ou d'une de ces peines seulement. En outre, le tribunal prononce une nouvelle déchéance, soit à titre définitif, soit pour une durée de quinze jours au moins et de deux ans au plus ».

#### Article 2octiès.

L'article 2<sup>o</sup>, § 1<sup>er</sup>, donne au juge la faculté de prononcer la peine de l'immobilisation temporaire lorsque l'auteur de l'infraction est propriétaire du véhicule qui a causé l'accident et que la déchéance temporaire du droit de conduire est prononcée à titre de peine. Lorsque la déchéance est définitive ou de six mois au moins, la confiscation peut être prononcée. L'immobilisation temporaire et la confiscation sont, dans ce cas, comme sous l'empire de la législation actuellement en vigueur, des peines accessoires.

\* Le même article donne en outre au juge la faculté de prononcer les mêmes peines lorsque le conducteur, déjà déchu du droit de conduire en vertu d'une décision antérieure, n'est pas le propriétaire du véhicule dont il s'est servi. Dans ce cas, c'est le propriétaire du véhicule qui sera frappé de l'immobilisation temporaire ou de la confiscation s'il connaissait l'état de déchéance du conducteur auquel il a confié son véhicule.

Ces peines sont prononcées sans être rattachées à une peine principale.

Encore qu'une disposition analogue figure dans la loi du 1<sup>er</sup> août 1924 (article 2) modifiant la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 (article 2), il y a lieu d'observer que ces deux peines, dans le cas où le conducteur est le propriétaire du véhicule, sont des peines accessoires qui participent de la nature de la peine principale.

Dans le cas où le conducteur n'est pas le propriétaire, ces deux peines ne peuvent être classées. Quel sera leur sort en ce qui concerne les recours, la prescription ? Figureront-elles au casier judiciaire ?

Il serait souhaitable, pour éviter ces anomalies, d'adopter un système qui concorde mieux avec notre régime pénal en prévoyant à charge du propriétaire qui a confié son véhicule à une personne qu'il savait déchu du droit de conduire des peines principales habituelles d'emprisonnement et d'amende avec, comme peines accessoires, l'immobilisation temporaire et la confiscation.

Comme il s'agit, d'autre part, d'infractions distinctes commises de surcroît par des personnes différentes, il y a lieu de les prévoir dans des textes séparés.

L'avant-projet punit le propriétaire qui a confié son véhicule dans les conditions précisées ci-dessus. Mais il n'est question, dans ce texte, ni du locataire ni du dépositaire d'un véhicule qui aurait confié celui-ci dans les mêmes conditions à un conducteur déchu. Cette lacune n'est pas sans péril. Elle pourrait élever l'efficacité de la répression. Le texte proposé par le Conseil d'Etat pour l'article 2<sup>o</sup> élimine cet inconvénient.

L'alinéa 3 du 1<sup>er</sup> de l'article 2<sup>o</sup> établit un mode particulier d'appel devant le juge du propriétaire qui a confié son véhicule à un conducteur qu'il sait déchu du droit de conduire. Or, ce propriétaire a commis une infraction puisque les peines que sont l'immobilisation temporaire (alinéa 1<sup>er</sup>) et la confiscation (alinéa 2) du véhicule peuvent être prononcées. On se demande, dès lors, pour quelles raisons l'avant-projet prévoit l'envoi d'un avertissement sous pli recommandé au propriétaire du véhicule alors qu'il serait plus conforme aux principes dans les formes prévues par la loi pour citer tout prévenu.

Opdat het echter de verwachte uitwerking zou kunnen hebben, zou hier moeten worden gezegd dat de rechter, in geval van materiële samenloop van misdrijven, evenveel vervallenverklaringen zal uitspreken als er eventueel overtredingen zijn, zonder dat hij de door artikel 60 van het Wetboek van Strafrecht voorgeschreven strafvermindering mag toepassen. Artikel 2<sup>o</sup> kan worden geredigeerd naar het voorbeeld van artikel 64 van het Wetboek van Strafrecht, dat de samenvoeging der verbeurdverklaringen regelt.

Het ligt trouwens voor de hand, dat samenvoeging alleen denkbaar is wanneer het vervallenverklaringen van het recht tot het besturen van een zelfde vervoermiddel betreft. Dit moet uitdrukkelijk worden gezegd.

Artikel 2<sup>o</sup> zou er dan als volgt uitzien :

« Artikel 2sexies. — De straffen van verval worden altijd samengevoegd wanneer zij hetzelfde vervoermiddel betreffen ».

#### Artikel 2septies.

Een eenvoudiger lezing voor artikel 2<sup>o</sup> zou zijn :

« Artikel 2septies. — Al wie het tegen hem uitgesproken verval niet in acht neemt, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en geldboete van 500 frank tot 2.000 frank of met een van die straffen alleen; bovendien spreekt de rechtbank een nieuw verval uit, hetzij voorgoed, hetzij voor een duur van ten minste vijftien dagen en ten hoogste twee jaar ».

Artikel 2<sup>o</sup>, § 1, stelt de rechter in staat de tijdelijke oplegging van het voertuig uit te spreken, wanneer de dader van het misdrijf eigenaar is van het voertuig dat het ongeval heeft veroorzaakt en het tijdelijke verval van het recht tot sturen als straf wordt uitgesproken. Is het verval definitief of voor ten minste zes maanden, dan kan de verbeurdverklaring worden uitgesproken.

De tijdelijke oplegging en de verbeurdverklaring zijn in dit geval, zoals trouwens onder de huidige wetgeving, bijkomstige straffen.

Hetzelfde artikel geeft de rechter bovendien bevoegdheid tot het uitspreken van dezelfde straffen wanneer de bestuurder, die reeds op grond van een vroegere beslissing vervallen is van het recht tot sturen, niet de eigenaar is van het voertuig waarvan hij zich heeft bediend. In dit geval zal de tijdelijke oplegging of de verbeurdverklaring worden uitgesproken tegen de eigenaar van het voertuig, indien hij wist dat de bestuurder aan wie hij zijn voertuig had toevertrouwd vervallen verklaard was. Deze straffen worden uitgesproken zonder dat zij aan een hoofdstraf verbonden zijn.

Ofschoon een soortgelijke bepaling te vinden is in de wet van 1 augustus 1924 (art. 2) tot wijziging van de wet van 1 augustus 1899 (art. 2) moet hier worden opgemerkt dat beide straffen, in het geval dat de bestuurder eigenaar van het voertuig is, bijkomstige straffen zijn die eigenschappen hebben van de hoofdstraf.

In het geval dat de bestuurder niet de eigenaar is, kunnen deze twee straffen onmogelijk worden ingedeeld. Wat gebeurt er mee ten aanzien van beroep en verjaring ? Zullen zij in het strafregister worden ingeschreven ?

Om zulke abnormale gevolgen te voorkomen, zou een systeem moeten worden uitgedacht dat beter met onze regeling in strafzaken strookt; met name zouden ten laste van de eigenaar die zijn voertuig in handen geeft van iemand, van wie hij wist dat hij van het recht tot sturen was vervallen, de gebruikelijke hoofdstraffen — gevangenis en geldboete — met als bijkomstige straffen tijdelijke oplegging en verbeurdverklaring, kunnen worden ingevoerd.

Aangezien het bovendien afzonderlijke misdrijven betreft, die dan nog door verschillende personen worden gepleegd, moeten de desbetreffende voorzieningen in afzonderlijke teksten worden opgenomen.

Het voorontwerp straft de eigenaar die zijn voertuig onder de hierboven aangegeven omstandigheden uit handen heeft gegeven. Over de huurder of de bewaarder van een voertuig, die het voertuig onder dezelfde omstandigheden in handen van een vervallen verklaarde bestuurder zou hebben gegeven, is in deze tekst nergens sprake. Zodanige leemte is niet zonder gevaren. Ze zou de doelmatigheid van de bestraffing kunnen ontzenuwen. Met de tekst welke de Raad van State als artikel 2<sup>o</sup> voorstelt, wordt dit bezwaar ondervangen.

Door het derde lid van § 1 van artikel 2<sup>o</sup> wordt een bijzondere regeling ingevoerd inzake oproeping voor de rechter van de eigenaar, die zijn voertuig heeft toevertrouwd aan een bestuurder van wie hij weet dat hij van het recht tot sturen is vervallen. Deze eigenaar heeft toch een overtreding begaan, aangezien de tijdelijke oplegging (eerste lid) en de verbeurdverklaring (tweede lid) van het voertuig als straf kunnen worden uitgesproken. Men vraagt zich dan ook af waarom het voorontwerp verklaart, dat een verwittiging onder ter post aangetekende omslag aan de eigenaar van het voertuig wordt gezonden, terwijl het toch beter met de beginselen zou stroken dat de beklagde onder de door de wet omschreven vormen zou worden gedaagd.

Le texte ci-après tient compte de ces observations :

« Article 2octies. — § 1<sup>er</sup>. — Le juge peut prononcer l'immobilisation temporaire du véhicule dans tous les cas où la déchéance temporaire du droit de conduire un véhicule est prononcée à titre de peine pour autant que le véhicule soit la propriété de l'auteur de l'infraction. La durée de cette immobilisation ne peut excéder celle de la déchéance temporaire du droit de conduire.

Il peut prononcer la confiscation du véhicule si la déchéance est définitive ou de six mois au moins.

§ 2. — Toute personne qui met un véhicule à la disposition d'un conducteur qu'elle sait déchu du droit de conduire est punie de ...

Le juge peut, en outre, si le coupable est le propriétaire du véhicule, prononcer l'immobilisation temporaire ou la confiscation du véhicule selon que la déchéance frappant le conducteur est inférieure à six mois ou atteint cette durée.

§ 3. — Texte du § 2 de l'avant-projet.

§ 4. — Texte du § 3 de l'avant-projet ».

#### Article 2nonies.

En ce qui concerne l'article 2<sup>o</sup>, l'exposé des motifs dit : « L'article 2<sup>o</sup> autorise les tribunaux à prononcer la peine accessoire de la déchéance même si par suite d'un concours idéal d'infractions les peines principales d'emprisonnement et d'amendes portées par la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 ne sont pas prononcées ».

Le texte de l'avant-projet ne traduit pas exactement l'intention exprimée dans l'exposé des motifs : il est trop général.

Il conviendrait de le rédiger comme suit :

« Article 2nonies. — La peine de la déchéance du droit de conduire sera prononcée conformément aux dispositions de la présente loi, même lorsque, par application de l'article 65 du Code pénal, les autres peines prévues par ces dispositions ne sont pas prononcées ».

#### Article 3 du projet.

L'article 3, § 2, de l'avant-projet, érige en infraction l'intoxication alcoolique, c'est-à-dire l'état du conducteur dont le sang contient 1,5 gr pour mille d'alcool.

Cette infraction est ainsi distincte de l'ivresse réprimée par l'arrêté-loi du 14 novembre 1939.

...

Au § 2 de l'article 1<sup>er</sup> nouveau, que l'avant-projet introduit dans l'arrêté-loi de 1939, les mots « s'il ne s'est pas soumis volontairement à un prélèvement sanguin » signifient « s'il s'est refusé sans motif légitime à un prélèvement sanguin ». Il résulte, en effet, de l'article 3<sup>quater</sup> que ce prélèvement ne peut être effectué contre la volonté de celui sur qui on voudrait l'opérer ; si le refus n'est pas légitime, il sera réprimé.

Dans le texte de ce § 2, il conviendrait donc de remplacer les mots : « s'il ne s'est pas soumis volontairement à un prélèvement sanguin » par : « s'il s'est refusé, sans motif légitime, à un prélèvement sanguin ».

...

L'article 3<sup>4</sup>, que l'article 3, § 5 du projet insère dans l'arrêté-loi de 1939, donne à tout fonctionnaire ou agent visé à l'article 15 le pouvoir de requérir le prélèvement sanguin.

Ces agents sont : les officiers de police judiciaire, les fonctionnaires et employés de l'administration des contributions directes, de l'administration des douanes et accises et du service de l'hygiène, les agents judiciaires près les parquets, les fonctionnaires et agents de police communale, les gendarmes, les huissiers des contributions.

Tous ces agents ne sont pas également qualifiés pour constater les infractions prévues aux articles 1<sup>er</sup>, § 1<sup>er</sup>, et 3. Il serait préférable de confier cette mission aux catégories d'agents qui seraient expressément désignées à cette fin.

L'exposé des motifs s'exprime comme suit au sujet de l'article 3<sup>4</sup> : « Le prélèvement sanguin en matière de roulage est subordonné à des garanties sérieuses. Il ne pourra y être procédé qu'en cas d'accident

In de onderstaande tekst is met de gemaakte opmerkingen rekening gehouden :

« Artikel 2octies. — § 1. — De rechter kan tijdelijke oplegging van het voertuig bevelen in alle gevallen waarin het tijdelijk verval van het recht tot het besturen van een voertuig als straf wordt uitgesproken, voor zover het voertuig eigendom is van de dader van het misdrijf. Oplegging mag voor geen langere duur dan die van het tijdelijk verval van het recht tot sturen worden uitgesproken.

Hij kan verbeurdverklaring van het voertuig uitspreken wanneer het verval definitief is of ten minste zes maanden bedraagt.

§ 2. — Elke persoon die een voertuig ter beschikking stelt van een bestuurder die hij van het recht tot sturen vervallen weet, wordt gestraft met ...

Bovendien kan de rechter, zo de dader eigenaar is van het voertuig, de tijdelijke oplegging of de verbeurdverklaring van het voertuig uitspreken, naargelang het door de bestuurder opgelopen verval minder dan zes maanden dan wel zes maanden bedraagt.

§ 3. — ... (tekst van § 2 van het voorontwerp)

§ 4. — ... (tekst van § 3 van het voorontwerp)

#### Artikel 2nonies.

Ten aanzien van artikel 2<sup>o</sup> zegt de memorie van toelichting : « Artikel 2<sup>o</sup> verleent aan de rechtbanken de macht om de bijkomende straf van het verval uit te spreken zelfs, indien ingevolge van een ideële samenloop van misdrijven, de hoofdgevangenisstraf en de hoofdgeldboete bij de wet van 1 Augustus 1899 niet zouden uitgesproken worden ».

In de tekst van het voorontwerp komt deze bedoeling niet tot uiting; de desbetreffende bepaling is in te algemene bewoordingen gesteld.

Aanbevolen wordt :

« Artikel 2nonies. — De straf van het verval tot sturen wordt uitgesproken overeenkomstig de bepalingen van deze wet, zelfs wanneer bij toepassing van artikel 65 van het Strafwetboek de overige straffen die door deze bepalingen zijn voorgeschreven, niet worden uitgesproken ».

#### Artikel 3 van het ontwerp.

Artikel 3, § 2, van het voorontwerp maakt tot een misdrijf de intoxicatie door alcohol, dit is de toestand van de bestuurder wiens bloed 1,5 gram per duizend alcohol bevat.

Zo is dit misdrijf te onderscheiden van de dronkenschap, die door de besluitwet van 14 november 1939 wordt gestraft.

...

In § 2 van het nieuwe artikel 1, dat door het ontwerp in de besluitwet van 1939 wordt ingevoegd, hebben de woorden « indien hij zich niet vrijwillig heeft onderworpen aan het nemen van een bloedstaal » de betekenis van « indien hij zonder wettige reden heeft geweigerd een bloedproef te laten verrichten ». Uit artikel 3<sup>quater</sup> blijkt immers dat deze bloedproef niet kan worden verricht tegen de wil van degene die men daaraan wil onderwerpen; niet gewettigde weigering wordt gestraft.

In de tekst van deze § 2 zijn de woorden « indien hij zich niet vrijwillig heeft onderworpen aan het nemen van een bloedstaal » te vervangen door : « indien hij zonder setlige reden heeft geweigerd een bloedproef te laten verrichten ».

...

Artikel 3<sup>4</sup>, dat door artikel 3, § 5, van het voorontwerp in de besluitwet van 1939 wordt ingevoegd, verleent aan elke in artikel 15 bedoelde ambtenaar of beambte bevoegdheid tot het vorderen van een bloedproef.

Deze ambtenaren en beamten zijn : de officieren van gerechtelijke politie, de ambtenaren en bedienden van de administratie der directe belastingen, de administratie van douanes en accijnzen en de gezondheidsdienst, de gerechtelijke agenten bij de parketten, de ambtenaren en agenten der gemeentepolitie, de rijkswachters, de deurwaarders der belastingen.

Al deze ambtenaren zijn niet in dezelfde mate bevoegd om de in de artikelen 1, § 1, en 3 omschreven misdrijven vast te stellen. Het zou de voorkeur verdienen, dat deze taak werd opgedragen aan de categorieën van ambtenaren die met het oog daarop uitdrukkelijk zouden worden aangewezen.

De memorie van toelichting zegt in verband met artikel 3<sup>4</sup> : « Het nemen van een bloedstaal in verkeerszaken gaat gepaard met ernstige waarborgen. Er kan enkel toe worden overgegaan in geval van ver-

de roulage et seulement s'il y a des indices sérieux d'ivresse au volant ou d'intoxication alcoolique, indices qui doivent être consignés dans l'indispensable procès-verbal d'information ».

Le texte de l'article 3<sup>1</sup> prévoit le prélèvement de sang « lorsque les infractions prévues aux articles 1<sup>er</sup>, § 1<sup>er</sup> (intoxication alcoolique) et 3 (ivresse) sont flagrantes ».

Il ne traduit pas exactement l'intention manifestée dans l'exposé des motifs.

L'état d'intoxication alcoolique ne sera flagrant que lorsque l'analyse du sang l'aura établi.

Il y a lieu de reprendre, dans le texte, la notion d'indices qu'utilise l'exposé des motifs.

Il convient de préciser, dans cet article, sur qui le prélèvement doit être effectué. Le Conseil d'Etat renvoie, à ce sujet, à l'observation qu'il a faite au sujet de l'article 1<sup>er</sup>, § 1<sup>er</sup>, de l'avant-projet.

Le texte ci-après traduirait mieux l'intention du Gouvernement :

« Article 3quater. — Tout agent visé à l'article ... peut, en cas d'accident de roulage et lorsqu'il existe des indices d'infraction aux articles 1<sup>er</sup>, § 1<sup>er</sup>, et 3, dans le chef de l'auteur présumé de l'accident (et au besoin de la victime ?), requérir un médecin d'opérer un prélèvement sanguin sur cette (ces) personne(s).

... (texte du Gouvernement, pour les alinéas 2 et 3) ... ».

\*\*\*

L'article 3<sup>5</sup>, dans son alinéa 1<sup>er</sup>, prévoit que l'analyse est faite dans un des laboratoires agréés par le Roi.

Il serait opportun de prévoir, à l'alinéa 3 du même article, que le Roi détermine les modalités de l'agrément des laboratoires.

Le texte ci-après est proposé :

« Article 3quinqüies (dernier alinéa). — Le Roi prend les mesures complémentaires pour organiser le prélèvement sanguin. Il règle notamment le mode de prélèvement et de conservation du sang, les modalités des analyses et l'agrément des laboratoires ».

#### Article 4.

Il y a lieu de reprendre, pour l'autorisation de coordination contenue dans cet article, la formule habituellement proposée par le Conseil d'Etat.

D'autre part, les intitulés prévus pour les coordinations ne sont pas heureux : l'on ne voit pas ce que le mot « organique » ajoute à l'intitulé de la loi relative au roulage.

Il est proposé :

« Le Roi est autorisé à coordonner, d'une part, les dispositions de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 portant révision de la législation et des règlements sur la police du roulage et d'autre part, les dispositions de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse avec les modifications expresses ou implicites que ces lois ont ou auront subies au moment où les coordinations seront réalisées.

A cette fin, il peut :

1<sup>o</sup> — modifier l'ordre et la numérotation des titres, chapitres, sections et articles des lois à coordonner et les regrouper sous d'autres divisions;

2<sup>o</sup> — modifier les références contenues dans les lois à coordonner en vue de les mettre en concordance avec la numérotation nouvelle;

3<sup>o</sup> — modifier la rédaction des dispositions à coordonner en vue d'assurer une terminologie uniforme.

Les coordinations porteront respectivement les intitulés suivants : « Lois sur la police du roulage, coordonnées le ... » et : « Lois relatives à la répression de l'ivresse et de l'intoxication alcoolique, coordonnées le ... ».

\*\*\*

Si la proposition de refondre les dispositions du projet, faite par le Conseil d'Etat, est retenue, la double autorisation de coordination contenue dans l'article 4 du projet devient pratiquement inutile. Dans ce cas, le texte suivant pourrait être adopté :

voeringe en enkel wanneer er ernstige tekenen aanwezig zijn van dronkenschap aan het stuur of van alcoholische intoxicatie, tekenen die moeten vermeld worden in het proces-verbaal van onderzoek dat steeds noodzakelijk blijft ».

De tekst van artikel 3<sup>1</sup> zegt dat een bloedproef kan worden verricht « wanneer de bij de artikelen 1, § 1 (intoxicatie door alcohol) en 3 (dronkenschap) bepaalde misdrijven klaarblijkelijk zijn ».

Deze formulering geeft de in de memorie van toelichting vervatte bedoeling niet nauwkeurig weer.

De staat van intoxicatie door alcohol is eerst dan klaarblijkelijk, wanneer het bloedonderzoek dit heeft aangetoond.

In de tekst zelf zou het begrip van de indicies dat in de memorie van toelichting is gebruikt, moeten worden overgenomen.

Dit artikel zou ook moeten bepalen op wie de bloedproef moet worden verricht. In verband hiermede verwijst de Raad van State naar zijn opmerking bij artikel 1, § 1, van het voorontwerp.

De onderstaande tekst zou de bedoeling van de Regering juist weergeven :

« Artikel 3quater. — Elke in artikel ... bedoelde beambte kan bij een verkeersongeval, wanneer in hoofde van de vermoedelijke dader van het ongeval (en desnoods van het slachtoffer ?) indicies van overtreding van artikel 2<sup>3</sup>, eerste lid, en van artikel 2<sup>1</sup> voorhanden zijn, een geneesheer opvorderen om op deze persoon (personen ?) een bloedproef te verrichten.

... (tekst van de Regering, voor het tweede en derde lid) ... ».

\*\*\*

Artikel 3<sup>5</sup>, eerste lid, bepaalt dat de ontleding gebeurt in een van de door de Koning « aangenomen » laboratoria.

In het derde lid van hetzelfde artikel kan gevoeglijk worden gezegd, dat de Koning de regelen inzake erkenning van laboratoria bepaalt.

Voorgesteld wordt :

« Artikel 3quinqüies (laatste lid). — De Koning treft de verdere voorzieningen tot het organiseren van de bloedproef. Hij regelt onder meer de wijze waarop het bloedstaal wordt genomen, bewaard en ontleed, alsook de erkenning van de laboratoria ».

#### Artikel 4.

Voor de in dit artikel vervatte machtiging tot coördinatie neme men het gebruikelijke, door de Raad van State aanbevolen formulier.

Voorts zijn de opschriften, die voor deze coördinaties zijn gekozen, niet zeer gelukkig : wat het woord « organieke » bij het opschrift van de wet op het vervoer als nut kan hebben, is niet duidelijk.

Voorgesteld wordt :

« De Koning kan enerzijds de bepalingen van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van de wetgeving en van de reglementen op de politie van het vervoer en anderzijds de bepalingen van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de bestraffing van de dronkenschap coördineren met de uitdrukkelijke en stilzwijgende wijzigingen welke in deze wetten zijn of zullen zijn aangevat op het ogenblik waarop die coördinatie geschiedt.

Daartoe kan hij :

1<sup>o</sup> — de volgorde en nummering der titels, hoofdstukken, afdelingen en artikelen van de te coördineren bepalingen wijzigen en ze volgens andere indelingen hergroeperen;

2<sup>o</sup> — de wijzigingen die voorkomen in de te coördineren bepalingen, wijzigen ten einde ze met de nieuwe nummering te doen overeenstemmen;

3<sup>o</sup> — met het oog op eenheid in de terminologie, de redactie van bovenbedoelde bepalingen wijzigen.

Aan de coördinaties zal respectievelijk de volgende titel worden gegeven : « Wetten op de verkeerspolitie, gecoördineerd de ... » en « Wetten betreffende de bestraffing van de dronkenschap en van de intoxicatie door alcohol, gecoördineerd de ... ».

\*\*\*

Indien wordt ingegaan op het door de Raad van State gedane voorstel, de bepalingen van het ontwerp om te werken, dan wordt de tweevoudige machtiging tot coördinatie, vervat in artikel 4 van het ontwerp, praktisch overbodig.

In dat geval, zou de volgende tekst kunnen worden aangenomen :

## PROJET DE LOI

modifiant le Code d'Instruction criminelle, la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 portant révision de la législation et des règlements sur la police du roulage et l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse.

CHAPITRE I<sup>er</sup>.

## Modifications au Code d'Instruction criminelle.

Article 1<sup>er</sup>.

L'article 44bis, rédigé comme suit, est inséré dans le Code d'Instruction criminelle :

« Article 44bis. — En cas de flagrant crime ou délit, le procureur du Roi pourra charger un médecin de procéder aux constatations médicales relatives à l'état d'ivresse de l'auteur présumé et au besoin de la victime de l'infraction (?) ainsi que des témoins (?).

Il pourra, en ce cas, requérir un médecin de faire un prélèvement sanguin. Le médecin prêter le serment prescrit par l'article 44, alinéa 2.

Si l'intervention du médecin requis ne doit pas en être retardée, l'intéressé pourra faire assister, à ses frais, un médecin de son choix au prélèvement ».

## Article 2.

L'article 138, 6<sup>o</sup>, du même Code, modifié par l'arrêté royal n<sup>o</sup> 252 du 8 mars 1936, est remplacé par la disposition suivante :

« 6<sup>o</sup> ... (texte du Gouvernement) ... ».

## CHAPITRE II.

Modifications à la loi du 1<sup>er</sup> août 1899.

## Article 3.

Les articles 2 et 2bis de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 portant révision de la législation et des règlements sur la police du roulage, modifiés par la loi du 1<sup>er</sup> août 1924, sont remplacés par les dispositions suivantes :

« Article 2<sup>o</sup>. — Les infractions aux règlements pris en exécution de la présente loi sont punies d'un emprisonnement d'un jour à un mois et d'une amende de 5 francs à 500 francs ou d'une de ces peines seulement.

## ONTWERP VAN WET

tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van de wetgeving en van de reglementen op de politie van het vervoer, en van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de betuigeling van de dronkenschap.

## HOOFDSTUK I.

## Wijzigingen in het Wetboek van Strafvordering.

## Artikel 1.

In het Wetboek van Strafvordering wordt een als volgt luidend artikel 44bis ingevoegd :

« Artikel 44bis. — Wordt de dader van de misdaad of van het wanbedrijf op heterdaad betrapt, dan kan de procureur des Konings een geneesheer gelasten de medische vaststellingen te doen omtrent de staat van dronkenschap van de vermoedelijke dader en, desnoods, van het slachtoffer (?) van het misdrijf, alsook van de getuigen (?).

Hij kan in dat geval een geneesheer opvorderen om een bloedproef te verrichten. De geneesheer legt de in artikel 44, tweede lid, voorgeschreven eed af.

Zo het optreden van de opgevorderde geneesheer er geen vertraging van ondervindt, kan de betrokkene op eigen kosten een geneesheer naar keuze bij de bloedproef doen aanwezig zijn.

## Artikel 2.

Artikel 138, 6<sup>o</sup>, van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij het koninklijk besluit n<sup>o</sup> 252 van 8 maart 1936, wordt door de volgende bepaling vervangen :

« 6<sup>o</sup> ... (tekst van de Regering) ... ».

## HOOFDSTUK II.

## Wijzigingen in de wet van 1 augustus 1899.

## Artikel 3.

De artikelen 2 en 2bis van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van de wetgeving en van de reglementen op de politie van het vervoer, gewijzigd bij de wet van 1 augustus 1924, worden door de volgende bepalingen vervangen :

« Artikel 2<sup>o</sup>. — Overtreding van de verordeningen uitgevaardigd ter uitvoering van deze wet wordt gestraft met gevangenisstraf van één dag tot één maand en met geldboete van 5 frank tot 500 frank of met een van die straffen alleen.

Les peines sont doublées :

1° s'il y a récidive dans l'année à dater d'un jugement antérieur portant condamnation et passé en force de chose jugée;

2° si les infractions ont été commises pendant la nuit.

*Article 2<sup>o</sup>.* — Tout conducteur de véhicule qui sachant qu'il vient de causer ou occasionner un accident, prend la fuite pour échapper aux constatations utiles, est puni, même si l'accident n'est pas imputable à sa faute, d'un emprisonnement de huit jours à deux mois et d'une amende de 26 francs à 1.000 francs, ou d'une de ces peines seulement.

Si l'accident a entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort, l'emprisonnement sera de huit jours à deux ans et l'amende de 100 francs à 5.000 francs ou l'une de ces peines seulement.

*Article 2<sup>o</sup>.* — Est puni d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 26 francs à 100 francs ou d'une de ces peines seulement, quiconque conduit un véhicule ou une monture dans un lieu public après avoir consommé des boissons alcooliques en quantité telle que le taux d'alcool dans son sang, au moment où il conduit, est d'au moins 1,5 gramme pour mille.

Est puni des mêmes peines, quiconque conduit un véhicule ou une monture dans un lieu public, moins de deux heures après avoir été invité par un fonctionnaire ou agent visé à l'article 4, à s'en abstenir en raison des signes d'intoxication alcoolique qu'il présentait, s'il s'est refusé, sans motif légitime, à un prélèvement sanguin.

Pour l'application du présent article, on entend par lieu public tout endroit accessible au public au sens de l'article 14 de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse.

*Article 2<sup>o</sup>.* — Est puni d'un emprisonnement de quinze jours à trois mois et d'une amende de 100 francs à 500 francs, ou d'une de ces peines seulement, quiconque, étant en état d'ivresse, conduit un véhicule ou une monture.

*Article 2<sup>o</sup>.* — Si après une condamnation par application de l'article 2<sup>o</sup> ou de l'article 2<sup>o</sup>, le condamné commet, dans les trois années, une nouvelle infraction à une de ces dispositions, les peines seront :

1° en cas d'infraction à l'article 2<sup>o</sup>, un emprisonnement d'un mois à trois mois et une amende de 100 francs à 500 francs ou une de ces peines seulement;

2° en cas d'infraction à l'article 2<sup>o</sup>, un emprisonnement d'un mois à six mois et une amende de 200 francs à 1.000 francs ou une de ces peines seulement.

En cas de nouvelle récidive dans les trois années depuis la deuxième condamnation, les peines d'emprisonnement et d'amende prévues ci-dessus peuvent être doublées.

*Article 2<sup>o</sup>.* — Est puni d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 50 francs à 200 francs, quiconque incite ou provoque à conduire un véhicule ou une monture, une personne qui est manifestement ivre ou qui donne des signes apparents d'intoxication alcoolique.

*Article 2<sup>o</sup>.* — § 1<sup>er</sup>. — En condamnant du chef d'infraction à la police du roulage ou d'accident du roulage, pourvu que l'infraction ou l'accident soit imputable au fait personnel de son auteur, le juge peut prononcer la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef et une monture, soit à titre définitif, soit pour une durée de huit jours au moins et de deux ans au plus :

1° si la condamnation est infligée pour homicide ou blessure;

2° si dans les deux années précédant l'infraction le coupable a encouru trois condamnations pour infractions quelconques aux règlements sur le roulage, ou dans les cinq années une condamnation du chef d'homicide ou deux condamnations du chef de coups et blessures à l'occasion d'un accident du roulage imputable à son fait personnel.

§ 2. — Le juge peut prononcer la même déchéance pour la durée ci-après déterminée :

1° en condamnant du chef de l'infraction prévue à l'article 2<sup>o</sup>, pour

De straffen worden verdubbeld :

1° bij herhaling binnen het jaar te rekenen van de dag waarop een vorig, in kracht van gewijsde gegaan vonnis van veroordeling werd uitgesproken;

2° zo het misdrijf bij nacht werd begaan.

*Artikel 2<sup>o</sup>.* — Elke bestuurder van een voertuig die, wetend dat hij oorzaak dan wel aanleiding van een ongeval is geweest, de vlucht neemt om zich aan de dienstige vaststellingen te onttrekken, wordt, zelfs wanneer het ongeval niet aan zijn schuld is te wijten, gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot twee maanden en met geldboete van 26 frank tot 1.000 frank, of met een van die straffen alleen.

Heeft het ongeval voor een ander slagen, verwondingen of de dood tot gevolg gehad, dan is de gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar en de geldboete van 100 frank tot 5.000 frank, of wordt een van die straffen alleen toegepast.

*Artikel 2<sup>o</sup>.* — Met gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en met geldboete van 26 frank tot 100 frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft, al wie op een openbare plaats een voertuig bestuurt of een rijder geleidt na alcoholische dranken in zodanige hoeveelheid te hebben gebruikt, dat het alcoholgehalte in zijn bloed op het ogenblik dat hij bestuurt of geleidt, ten minste 1,5 gram per duizend bedraagt.

Met dezelfde straffen wordt gestraft, al wie op een openbare plaats een voertuig bestuurt of een rijder geleidt, minder dan twee uur nadat hij door een in artikel 4 bedoelde ambtenaar of beambte verzocht was zich er van te onthouden wegens vertoonde tekenen van intoxicatie door alcohol, en zonder wettige reden geweigerd heeft een bloedproef te laten verrichten.

Voor de toepassing van dit artikel wordt onder openbare plaats verstaan, elke voor het publiek toegankelijke plaats als bedoeld in artikel 14 van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap.

*Artikel 2<sup>o</sup>.* — Met gevangenisstraf van vijftien dagen tot drie maanden en met geldboete van 100 frank tot 500 frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft, al wie in staat van dronkenschap een voertuig bestuurt of een rijder geleidt.

*Artikel 2<sup>o</sup>.* — Indien iemand, die bij toepassing van artikel 2<sup>o</sup> of van artikel 2<sup>o</sup> is veroordeeld, binnen drie jaar een van deze bepalingen opnieuw overtreedt, zijn de straffen :

1° bij overtreding van artikel 2<sup>o</sup>, gevangenisstraf van een maand tot drie maanden en geldboete van 100 frank tot 500 frank of een van die straffen alleen;

2° bij overtreding van artikel 2<sup>o</sup>, gevangenisstraf van een maand tot zes maanden en geldboete van 200 frank tot 1.000 frank of een van die straffen alleen.

In geval van nieuwe herhaling binnen drie jaar te rekenen van de tweede veroordeling, kunnen de hierboven bepaalde gevangenisstraffen en geldboeten worden verdubbeld.

*Artikel 2<sup>o</sup>.* — Met gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en met geldboete van 50 frank tot 200 frank wordt gestraft, al wie een persoon die kennelijk dronken is of duidelijke tekenen van intoxicatie door alcohol vertoont, aanzet of uitdaagt tot het besturen van een voertuig of het geleiden van een rijder.

*Artikel 2<sup>o</sup>.* — § 1. — Bij de veroordeling wegens overtreding van de politie van het vervoer of wegens verkeersongeval kan de rechter, voor zover het misdrijf of het ongeval aan het persoonlijk toedoen van de dader te wijten is, het verval van het recht tot het besturen van een voertuig of een luchtschip of het geleiden van een rijder uitspreken, hetzij voorgoed, hetzij voor een duur van ten minste acht dagen en ten hoogste twee jaar :

1° zo een veroordeling wordt uitgesproken wegens doding of verwonding;

2° zo de schuldige binnen twee jaar vóór het misdrijf drie veroordelingen wegens enigerlei overtreding van de verkeersverordeningen heeft opgelopen dan wel binnen vijf jaar tevoren veroordeeld werd wegens doding of tweemaal veroordeeld werd wegens slagen en verwondingen naar aanleiding van een aan zijn persoonlijk toedoen te wijten verkeersongeval.

§ 2. — De rechter kan hetzelfde verval voor de hierna bepaalde duur uitspreken :

1° wanneer hij veroordeelt wegens het misdrijf omschreven in arti-

une durée de huit jours au moins et de deux ans au plus, ou, à titre définitif, dans le cas prévu à l'alinéa 2 de cet article;

2° en condamnant du chef de l'infraction à l'article 23, pour une durée de huit jours au moins et de six mois au plus;

3° en condamnant du chef de l'infraction à l'article 24, pour une durée de huit jours au moins et de deux ans au plus.

Dans le cas prévu au 3° ci-dessus, le juge peut en outre prononcer les autres déchéances et interdictions prévues à l'article 10 de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse.

§ 3. — Dans les cas de récidive prévus à l'article 25, le juge peut prononcer la déchéance du droit de conduire pour une durée de un mois au moins et de deux ans au plus, ou, à titre définitif, lorsque la première condamnation a été prononcée du chef d'infraction à l'article 24.

Dans le cas de nouvelle récidive prévue à l'article 25, alinéa 2, la déchéance définitive sera toujours prononcée.

§ 4. — La déchéance prend cours le cinquième jour suivant la date de l'avertissement donné au condamné par le ministère public.

*Article 28. — § 1<sup>er</sup>.* — La déchéance du droit de conduire doit être prononcée si à l'occasion d'une condamnation pour infraction à la police du roulage ou pour accident de roulage imputable au fait personnel de leur auteur, le coupable est reconnu physiquement incapable de conduire un véhicule ou une monture; dans ce cas, la déchéance est prononcée, soit à titre définitif, soit pour un terme équivalent à la durée probable de l'incapacité, selon que celle-ci sera démontrée devoir être permanente ou paraître provisoire.

§ 2. — La déchéance du droit de conduire pour incapacité physique du conducteur prend cours, que la décision soit irrévocable ou non, dès le prononcé de la décision si celle-ci est contradictoire et dès sa signification, si elle a été rendue par défaut.

ou

Lorsque la déchéance est prononcée pour incapacité physique, le juge peut ordonner qu'elle prendra cours dès le prononcé de la décision si elle est contradictoire et dès la signification si elle a été rendue par défaut.

§ 3. — Celui qui a été déchu du droit de conduire pour cause d'incapacité physique peut, après deux ans, demander à être relevé de la déchéance si son incapacité a pris fin. La demande est introduite par citation donnée au ministère public, devant la juridiction qui en dernier ressort a prononcé la mesure de déchéance. Cette juridiction statue sans appel.

Si la demande est rejetée, elle ne peut être renouvelée avant l'expiration d'un délai de deux années prenant cours à la date du rejet.

*Article 29.* — Dans tous les cas où la déchéance du droit de conduire est prononcée, le juge peut la limiter aux moyens de transport qu'il indique.

*Article 210.* — La peine de la déchéance du droit de conduire sera prononcée conformément aux dispositions de la présente loi même lorsque, par application de l'article 65 du Code pénal, les autres peines prévues par ces dispositions ne sont pas prononcées.

*Article 211.* — Les peines de déchéance sont toujours cumulées lorsqu'elles concernent un même moyen de transport.

*Article 212.* — § 1<sup>er</sup>. — Le juge peut prononcer l'immobilisation temporaire du véhicule dans tous les cas où la déchéance temporaire du droit de conduire un véhicule est prononcée à titre de peine, pour autant que le véhicule soit la propriété de l'auteur de l'infraction. La durée de cette immobilisation ne peut pas excéder celle de la déchéance temporaire du droit de conduire.

Il peut prononcer la confiscation du véhicule si la déchéance est définitive ou de six mois au moins.

§ 2. — L'article 43, alinéa 1<sup>er</sup>, du Code pénal n'est pas applicable aux infractions prévues par les articles 21 et 22.

§ 3. — En cas d'immobilisation temporaire, les scellés sont apposés

sur le véhicule, pour une durée de huit jours au moins et de deux ans au plus, ou, à titre définitif, dans le cas prévu à l'alinéa 2 de cet article;

2° lorsque la déchéance est prononcée pour une durée de huit jours au moins et de six mois au plus;

3° lorsque la déchéance est prononcée pour une durée de huit jours au moins et de deux ans au plus.

In het geval bedoeld onder 3° hierboven, kan de rechter bovendien de overige, in artikel 10 van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap bedoelde vervallenverklaringen en ontzettingen uitspreken.

§ 3. — In de gevallen van herhaling als bedoeld in artikel 25 kan de rechter het verval van het recht tot sturen uitspreken voor een duur van ten minste een maand en ten hoogste twee jaar; dan wel voorgoed, wanneer de eerste veroordeling werd uitgesproken wegens overtreding van artikel 24.

In het geval van nieuwe herhaling als bedoeld in artikel 25, tweede lid, wordt het definitief verval altijd uitgesproken.

§ 4. — Het verval gaat in de vijfde dag na die waarop het openbaar ministerie de kennisgeving aan de veroordeelde heeft gedaan.

*Artikel 28. — § 1.* — Het verval van het recht tot sturen moet worden uitgesproken wanneer, naar aanleiding van een veroordeling wegens overtreding van de politie van het vervoer of wegens verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader, de schuldige lichamelijk ongeschikt wordt bevonden tot het besturen van een voertuig of tot het geleiden van een rijder; in dat geval wordt het verval uitgesproken, hetzij voorgoed, hetzij voor een termijn gelijk aan de waarschijnlijke duur van de ongeschiktheid, al naargelang deze blijvend dan wel voorlopig blijkt te zijn.

§ 2. — Het verval van het recht tot sturen wegens lichamelijke ongeschiktheid gaat in, onverschillig of de beslissing al dan niet onherroepelijk is, bij de uitspraak van de beslissing wanneer deze op tegenspraak is gewezen en vanaf de betekening wanneer zij is gewezen bij verstek,

of

Wanneer het verval uitgesproken wordt wegens lichamelijke ongeschiktheid, kan de rechter bevelen dat zij ingaat vanaf de uitspraak van de beslissing wanneer deze op tegenspraak is gewezen en vanaf de betekening wanneer zij is gewezen bij verstek.

§ 3. — Hij die wegens lichamelijke ongeschiktheid van het recht tot sturen vervallen is verklaard, kan na twee jaar om opheffing van het verval verzoeken zo aan zijn ongeschiktheid een einde is gekomen. Het verzoek wordt ingediend bij dagvaarding aan het openbaar ministerie voor het gerecht dat in laatste aanleg de maatregel van het verval heeft uitgesproken. Tegen de uitspraak van dit gerecht staat geen hoger beroep open.

Wordt het verzoek afgewezen, dan kan geen nieuw verzoek worden ingediend vóór een termijn van twee jaar te rekenen van de datum der afwijzing is verstreken.

*Artikel 29.* — In alle gevallen waarin het verval van het recht tot sturen wordt uitgesproken, kan de rechter dat verval beperken tot de vervoermiddelen die hij aangeeft.

*Artikel 210.* — De straf van het verval tot sturen wordt uitgesproken overeenkomstig de bepalingen van deze wet, zelfs wanneer bij toepassing van artikel 65 van het Strafwetboek de overige straffen die door deze bepalingen zijn voorgeschreven, niet worden uitgesproken.

*Artikel 211.* — De straffen van verval worden altijd samengevoegd wanneer zij hetzelfde vervoermiddel betreffen.

*Artikel 212. — § 1.* — De rechter kan tijdelijke oplegging van het voertuig bevelen in alle gevallen waarin het tijdelijk verval van het recht tot het besturen van een voertuig als straf wordt uitgesproken, voor zover het voertuig eigendom is van de dader van het misdrijf. Oplegging mag voor geen langere duur dan die van het tijdelijk verval van het recht tot sturen worden uitgesproken.

Hij kan verbeurdverklaring van het voertuig uitspreken wanneer het verval definitief is of ten minste zes maanden bedraagt.

§ 2. — Artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek is niet van toepassing op de misdrijven omschreven in de artikelen 21 en 22.

§ 3. — Bij tijdelijke oplegging worden op het voertuig de zegels

sur le véhicule ou celui-ci est mis à la chaîne, le tout aux frais et risques de l'auteur de l'infraction.

*Article 2<sup>12</sup>.* — L'article 9 de la loi du 31 mai 1888 établissant la libération conditionnelle et les condamnations conditionnelles dans le système pénal, modifié par la loi du 14 novembre 1947, n'est pas applicable à la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef ou une monture.

*Article 2<sup>13</sup>.* — Mention de toute décision judiciaire prononçant une déchéance du droit de conduire et de la durée de celle-ci est faite sur la carte d'identité prévue par l'arrêté royal du 1<sup>er</sup> mars 1950 ou sur le titre qui en tient lieu.

*Article 2<sup>14</sup>.* — Quiconque contrevient à la déchéance prononcée contre lui est puni d'un emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de 500 francs à 2.000 francs ou d'une de ces peines seulement; en outre, le tribunal prononce une nouvelle déchéance, soit à titre définitif, soit pour une durée de quinze jours au moins et de deux ans au plus.

*Article 2<sup>15</sup>.* — Toute personne qui met un véhicule à la disposition d'un conducteur qu'elle sait déchu du droit de conduire est punie de ...

Le juge peut en outre, si le coupable est le propriétaire du véhicule prononcer l'immobilisation temporaire ou la confiscation du véhicule selon que la déchéance frappant le conducteur est inférieure à six mois ou atteint cette durée ».

#### Article 4.

Un article 4bis et un article 4ter rédigés comme suit sont insérés dans la même loi :

« *Article 4bis.* — Tout agent visé à l'article ... peut, en cas d'accident de roulage et lorsqu'il existe des indices d'infraction à l'article 2<sup>3</sup>, alinéa 1<sup>er</sup>, et à l'article 2<sup>4</sup> dans le chef de l'auteur présumé de l'accident (et au besoin de la victime ?), requérir un médecin d'opérer un prélèvement sanguin sur cette (ces ?) personne (s ?).

Si l'intervention du médecin requis n'en doit souffrir aucun retard, le délinquant peut, à ses frais, faire assister un médecin de son choix au prélèvement.

Celui qui, sans motif légitime refuse de se prêter au prélèvement est puni des peines prévues aux articles 2<sup>3</sup> et 2<sup>7</sup>, § 2, 2<sup>o</sup>.

*Article 4ter.* — L'analyse de l'échantillon sanguin est faite dans un des laboratoires agréés à cet effet par le Roi.

La personne qui a subi le prélèvement sanguin peut faire procéder à ses frais à une seconde analyse, soit dans le laboratoire ayant procédé à la première, soit dans un autre laboratoire agréé par le Roi. Dans le premier cas, elle peut faire contrôler la deuxième analyse par un conseil technique de son choix.

Le Roi prend les mesures complémentaires pour organiser le prélèvement sanguin. Il règle notamment le mode de prélèvement et de conservation du sang, les modalités des analyses et l'agrément des laboratoires ».

#### Article 5.

... (1).

(1) L'article 7 de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 établit une prescription plus courte que la prescription de droit commun. S'il n'entre pas dans les intentions du Gouvernement d'appliquer cette prescription spéciale aux infractions nouvelles qu'il prévoit dans l'arrêté-loi sur l'ivresse et que le Conseil d'Etat propose d'introduire dans la loi sur le roulage, il y aura lieu d'en faire la réserve, en modifiant l'article 7 de cette dernière loi.

D'autre part, l'arrêté-loi sur l'ivresse rend applicables aux infractions qu'il crée les articles 66, 67 et 69 du Code pénal, ce que ne fait pas la loi sur le roulage. S'il entre dans les intentions du Gouvernement d'en faire application aux nouvelles infractions, il faudra un article spécial pour le spécifier.

Enfin, il appartient au Gouvernement d'insérer dans la loi sur le roulage les dispositions de l'article 18 de l'arrêté-loi sur l'ivresse, s'il entend les maintenir pour les infractions nouvelles qu'il crée dans le cadre de cet arrêté-loi.

gelegd of wordt het aan de ketting gelegd, een en ander op kosten en risico van de dader van het misdrijf.

*Artikel 2<sup>12</sup>.* — Artikel 9 van de wet van 31 mei 1888 waarbij de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorwaardelijke veroordelingen in het strafstelsel worden ingevoerd, gewijzigd bij de wet van 14 november 1947, is niet van toepassing op het verval van het recht tot het besturen van een voertuig of luchtschip of tot het geleiden van een rijder.

*Artikel 2<sup>13</sup>.* — Van elke rechterlijke beslissing waarbij het verval van het recht tot sturen uitgesproken wordt alsook van de duur van dit verval wordt melding gemaakt op de identiteitskaart voorgeschreven bij het koninklijk besluit van 1 maart 1950 of op het als zodanig geldend bewijs.

*Artikel 2<sup>14</sup>.* — Al wie het tegen hem uitgesproken verval niet in acht neemt, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en geldboete van 500 frank tot 2.000 frank of met een van die straffen alleen; bovendien spreekt de rechtbank een nieuw verval uit, hetzij voorgoed, hetzij voor een duur van ten minste vijftien dagen en ten hoogste twee jaar.

*Artikel 2<sup>15</sup>.* — Elke persoon die een voertuig ter beschikking stelt van een bestuurder die hij van het recht tot sturen vervallen weet, wordt gestraft met ...

Bovendien kan de rechter, zo de dader eigenaar is van het voertuig, de tijdelijke oplegging of de verbeurdverklaring van het voertuig uitspreken, naargelang het door de bestuurder opgelopen verval minder dan zes maanden dan wel zes maanden bedraagt ».

#### Artikel 4.

In dezelfde wet worden een artikel 4bis en een artikel 4ter ingevoegd, luidend als volgt :

« *Artikel 4bis.* — Elke in artikel ... bedoelde beambte kan bij een verkeersongeval, wanneer in hoofde van de vermoedelijke dader van het ongeval (en desnoods van het slachtoffer ?) indicia van overtreding van artikel 2<sup>3</sup>, eerste lid, en van artikel 2<sup>4</sup> voorhanden zijn, een geneesheer opvorderen om op deze persoon (personen ?) een bloedproef te verrichten.

Zo het optreden van de opgevorderde geneesheer er geen vertraging van ondervindt, kan de betrokkene op eigen kosten een geneesheer naar keuze bij de bloedproef doen aanwezig zijn.

Hij die zonder wettige reden weigert de bloedproef te laten verrichten, wordt gestraft met de in artikel 2<sup>3</sup> en 2<sup>7</sup>, § 2, 2<sup>o</sup>, bepaalde straffen.

*Artikel 4ter.* — Het bloedstaal wordt ontleed in een van de door de Koning daartoe erkende laboratoria.

De persoon op wie de bloedproef is toegepast, kan op eigen kosten een tweede analyse laten verrichten, hetzij in het laboratorium waar de eerste heeft plaats gehad, hetzij in een ander door de Koning erkend laboratorium. In het eerste geval kan hij op de tweede analyse toezicht laten houden door een door hem gekozen technisch raadsman.

De Koning treft de verdere voorzieningen tot het organiseren van de bloedproef. Hij regelt onder meer de wijze waarop het bloedstaal wordt genomen, bewaard en ontleed, alsook de erkenning van de laboratoria.

#### Artikel 5.

... (1).

(1) Bij artikel 7 van de wet van 1 augustus 1899 wordt een verjaring van kortere duur dan de gemeenrechtelijke verjaring ingesteld. Ligt het niet in de bedoeling van de Regering deze speciale verjaring toe te passen op de nieuwe misdrijven die zij in de besluitwet betreffende de dronkenschap bepaalt en welke de Raad van State voorstelt in de wet op het vervoer op te nemen, dan dient daaromtrent voorbehoud te worden gemaakt, door een wijziging van artikel 7 van deze laatste wet.

Voorts verklaart de besluitwet betreffende de dronkenschap de artikelen 66, 67 en 69 van het Strafwetboek van toepassing op de misdrijven die zij instelt, wat voor de wet op het vervoer niet het geval is. Is de Regering voornemens die artikelen op de nieuwe misdrijven van toepassing te maken, dan dient dit in een bijzonder artikel nader te worden bepaald.

Tenslotte behoort de Regering de bepalingen van artikel 18 van de besluitwet betreffende de dronkenschap in de wet op het vervoer in te voegen, zo zij deze voor de nieuwe, in het kader van de besluitwet ingestelde misdrijven, wenst te behouden.

## CHAPITRE III.

## Modifications à l'arrêté-loi du 14 novembre 1939.

## Article 6.

L'article 3, alinéa 1<sup>er</sup>, de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse est remplacé par la disposition suivante :

« Article 3. — Si le délinquant en état d'ivresse se livre à une occupation exigeant ... (le reste comme le texte du Gouvernement) ... ».

## Article 7.

L'article 10 du même arrêté-loi est remplacé par la disposition suivante :

« Article 10. — En condamnant par application du présent arrêté-loi à l'emprisonnement ou à une peine plus grave, le juge peut prononcer contre le condamné :

1° la déchéance du droit d'exercer les fonctions de juré, de tuteur et de conseil judiciaire, pour deux à cinq ans;

2° l'interdiction de vendre ou de débiter des boissons pendant deux ans au plus, sous peine pour chaque infraction à cette interdiction d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 100 francs à 500 francs;

3° la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef ou une monture pendant huit jours au moins et deux ans au plus.

Les articles 2<sup>er</sup> à 2<sup>16</sup> de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 sont applicables à la déchéance prévue au 3° ci-dessus ».

## HOOFDSTUK III.

## Wijzigingen in de besluitwet van 14 november 1939.

## Artikel 6.

Artikel 3, eerste lid, van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Artikel 3. — Zo de in staat van dronkenschap verkerende delinquent een bezigheid verricht welke ... (voorts zoals in de tekst van de Regering) ... ».

## Artikel 7.

Artikel 10 van dezelfde besluitwet wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Artikel 10. — Wanneer hij bij toepassing van deze besluitwet veroordeelt tot gevangenisstraf of tot een zwaardere straf, kan de rechter tegen de veroordeelde uitspreken :

1° het verval van het recht tot het waarnemen van het ambt van gezworene, voogd en gerechtelijk raadsman, voor twee tot vijf jaar;

2° het verbod dranken te verkopen of te slijten gedurende ten hoogste twee jaar, op straffe van gevangenisstraf van acht dagen tot één maand en geldboete van 100 frank tot 500 frank voor iedere overtreding van dit verbod;

3° het verval van het recht tot het besturen van een voertuig of luchtschip of tot het geleiden van een rijdier, gedurende ten minste acht dagen en ten hoogste twee jaar.

Op het verval bedoeld in 3° hierboven zijn de artikelen 2<sup>er</sup> tot 2<sup>16</sup> van de wet van 1 augustus 1899 van toepassing ».

**Tableau de concordance entre les dispositions  
du projet du Gouvernement  
et le projet établi par le Conseil d'Etat.**

| Projet du Gouvernement                                                                         | Projet du Conseil d'Etat                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| C.I.C. art. 44bis<br>138, 6°                                                                   | C.I.C. art. 44bis<br>138, 6°                     |
| L. 1899, art. 2, § 1 <sup>er</sup>                                                             | L. 1899, art. 21                                 |
| § 2                                                                                            | art. 27, § 1 <sup>er</sup>                       |
| § 3                                                                                            | art. 28, § 1 <sup>er</sup>                       |
| § 4                                                                                            | art. 28, § 3                                     |
| art. 2bis, al. 1 <sup>er</sup> et 2<br>al. 3                                                   | art. 28                                          |
| art. 2ter                                                                                      | art. 27, § 2, 1°                                 |
| art. 2quater                                                                                   | art. 27, § 2                                     |
| art. 2quinquies, al. 1 <sup>er</sup>                                                           | art. 213                                         |
| art. 2quinquies, al. 2                                                                         | art. 28, § 2                                     |
| art. 2quinquies, al. 3                                                                         | art. 27, § 4                                     |
| art. 2sexties                                                                                  | art. 214                                         |
| art. 2septies                                                                                  | art. 211                                         |
| art. 2octies                                                                                   | art. 215                                         |
| art. 2nonies                                                                                   | art. 212 et 216                                  |
| A.L. 1939, art. 1 <sup>er</sup> devenant<br>art. 1bis (art. 3, § 1 <sup>er</sup><br>du projet) | Sans objet                                       |
| art. 1 <sup>er</sup> nouveau, § 1 <sup>er</sup><br>et 2                                        | art. 28, L. 1899                                 |
| art. 1 <sup>er</sup> nouveau, § 3                                                              | art. 27, § 2, 2°                                 |
| art. 2 (art. 3, § 3 du<br>du projet)                                                           | L. 1899                                          |
| art. 3                                                                                         | Sans objet                                       |
| art. 3bis                                                                                      | art. 24, L. 1899                                 |
| art. 3ter                                                                                      | art. 3, al. 1 <sup>er</sup> , A.L.<br>14-11-1939 |
| art. 3quater                                                                                   | art. 28, L. 1899                                 |
| art. 3quinquies                                                                                | art. 4bis, L. 1899                               |
| art. 10                                                                                        | art. 4ter, L. 1899                               |
| art. 10bis, § 1 <sup>er</sup>                                                                  | art. 2, § 2, 3°, L. 1899                         |
| art. 10bis, § 2                                                                                | art. 10, A.L. 1939                               |
| art. 10bis, § 3                                                                                | Sans objet                                       |
| art. 10bis, § 4                                                                                | art. 28, al. 1 <sup>er</sup> , L. 1899           |
| art. 10ter                                                                                     | art. 27, § 3, al. 1 <sup>er</sup>                |
|                                                                                                | art. 28, al. 2, L. 1899                          |
|                                                                                                | art. 27, § 3, al. 2                              |
|                                                                                                | Sans objet.                                      |

La chambre était composée de :

Messieurs : F. Lepage, conseiller d'Etat, président,

J. Coyette et G. Van Bunnem, conseillers d'Etat,

A. Bernard et Ch. Van Reepinghen, assesseurs de la  
section de législation,

G. Piquet, greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise  
a été vérifiée sous le contrôle de M. Lepage.

Le Greffier,

(s.) G. PIQUET.

Le Président,

(s.) F. LEPAGE.

Pour cinquième expédition délivrée au Ministre de la Justice.

Le 15 juillet 1955.

Le Greffier du Conseil d'Etat,

R. DECKMYN.

**Concordantietabel  
Bepalingen van het Regeringsontwerp  
en tekst van de Raad van State.**

| Ontwerp van de Regering.                                                | Ontwerp van de Raad van State.     |
|-------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| W.S.V. art. 44bis<br>138, 6°                                            | W. S. V. art. 44bis<br>138, 6°     |
| W. 1899, art. 2, § 1                                                    | W. 1899, art. 21                   |
| § 2                                                                     | art. 27, § 1                       |
| § 3                                                                     | art. 28, § 1                       |
| § 4                                                                     | art. 28, § 3                       |
| art. 2bis, lid 1 en 2<br>lid 3                                          | art. 28                            |
| art. 2ter                                                               | art. 27, § 2, 1°                   |
| art. 2quater                                                            | art. 27, § 2                       |
| art. 2quinquies, lid 1                                                  | art. 213                           |
| art. 2quinquies, lid 2                                                  | art. 28, § 2                       |
| art. 2quinquies, lid 3                                                  | art. 27, § 4                       |
| art. 2sexties                                                           | art. 214                           |
| art. 2septies                                                           | art. 211                           |
| art. 2octies                                                            | art. 215                           |
| art. 2nonies                                                            | art. 212 en 216                    |
| B. W. 1939, art. 1 wordt<br>art. 1bis (art. 3, § 1,<br>van het ontwerp) | Overbodig                          |
| art. 1, nieuwe §§ 1<br>en 2                                             | art. 28, W. 1899                   |
| art. 1, nieuwe § 3                                                      | art. 27, § 2, 2°, W. 1899          |
| art. 2 (art. 3, § 3,<br>van het ontwerp)                                | Overbodig                          |
| art. 3                                                                  | art. 24, W. 1899                   |
| art. 3bis                                                               | art. 3, lid 1, B. W.<br>14-11-1939 |
| art. 3ter                                                               | art. 28, W. 1899                   |
| art. 3quater                                                            | art. 4bis, W. 1899                 |
| art. 3quinquies                                                         | art. 4ter, W. 1899                 |
| art. 10                                                                 | art. 27, § 2, 3°, W. 1899          |
| art. 10bis, § 1                                                         | art. 10, B. W. 1939                |
| art. 10bis, § 2                                                         | Overbodig                          |
| art. 10bis, § 3                                                         | art. 28, lid 1, W. 1899            |
| art. 10bis, § 4                                                         | art. 27, § 3, lid 1                |
| art. 10ter                                                              | art. 28, lid 2, W. 1899            |
|                                                                         | art. 27, § 3, lid 2                |
|                                                                         | Overbodig                          |

De kamer was samengesteld uit :

De Heren : F. Lepage, raadsheer van State, voorzitter,

J. Coyette en G. Van Bunnem, raadsheren van State,

A. Bernard en Ch. Van Reepinghen, bijzitters van de  
afdeling wetgeving,

G. Piquet, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd  
nagezien onder toezicht van de H. Lepage.

De Griffier,

(get.) G. PIQUET.

De Voorzitter,

(get.) F. LEPAGE.

Voor vijfde uitgifte afgeleverd aan de Minister van de Justitie.

De 15<sup>e</sup> juli 1955.

De Griffier van de Raad van State,

R. DECKMYN.

## TEXTE SOUMIS AU CONSEIL D'ETAT.

## PROJET DE LOI

modifiant le Code d'Instruction criminelle, la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 portant révision de la législation et des règlements sur la police du roulage et l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse.

BAUDOUIN,

Roi des Belges.

*A tous présents, et à venir, SALUT.*

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice, de Notre Ministre des Communications et de Notre Ministre de la Santé Publique et de la Famille,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre de la Justice est chargé de présenter en Notre nom, aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

Article 1<sup>er</sup>.

Les modifications ci-après sont apportées au Code d'Instruction criminelle :

§ 1<sup>er</sup>. — Un article 44bis, rédigé comme suit, est inséré dans ce code :

« Article 44bis. — En cas de flagrant crime ou délit, le procureur du Roi pourra charger un médecin de procéder aux constatations médicales relatives à l'état d'ivresse, en se conformant à la disposition du second alinéa de l'article précédent.

Il pourra, en ce cas, requérir le médecin d'opérer un prélèvement sanguin propre à étayer les constatations.

Si l'intervention du médecin requis n'en doit souffrir aucun retard, l'intéressé pourra, à ses frais, faire assister un médecin de son choix au prélèvement. »

§ 2. — Le 6<sup>e</sup> de l'article 138 remplacé par l'article 1<sup>er</sup> de l'arrêté royal n° 252 du 8 mars 1936, est modifié comme suit :

« 6<sup>e</sup>. — Des infractions aux lois et règlements sur les barrières, les services publics et réguliers du transport en commun par terre ou par eau, la voirie par terre ou par eau, et le roulage à l'exception du délit de fuite à l'occasion d'un accident ayant entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort : »

## Article 2.

Les modifications ci-après sont apportées à la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 portant révision de la législation et des règlements sur la police du roulage :

§ 1<sup>er</sup>. — L'article 2, modifié par l'article 2 de la loi du 1<sup>er</sup> août 1924, est remplacé par la disposition suivante :

« Article 2. — § 1<sup>er</sup>. — Les infractions aux règlements pris en exécution de la présente loi sont punies d'un emprisonnement d'un jour à un mois et d'une amende de 5 francs à 500 francs ou d'une de ces peines seulement.

Les peines sont doublées :

1<sup>o</sup> s'il y a récidive dans l'année à dater d'un jugement antérieur portant condamnation et passé en force de chose jugée;

## TEKST VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE.

## ONTWERP VAN WET

tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening der wetgeving en der reglementen op de politie van het vervoer en van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap.

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen.

*Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL.*

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie, van Onze Minister van Verkeerswezen en van Onze Minister van Volksgezondheid en van het Gezin.

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Justitie is gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

## Artikel 1.

De hiernavolgende wijzigingen worden gebracht aan het Wetboek van Strafvordering :

§ 1. — Een artikel 44bis, als volgt opgesteld, wordt in dit wetboek ingevoegd :

« Artikel 44bis. — Wordt de dader van de misdaad of van het wanbedrijf op heterdaad betrapt, dan kan de Procureur des Konings een geneesheer er mede belasten de medische vaststellingen te verrichten betreffende de staat van dronkenschap, met inachtneming van het bepaalde in het tweede lid van voorgaand artikel.

In dit geval kan hij de geneesheer opvorderen om een bloedstaal te nemen dienstig om de vaststellingen te staven.

Indien de tussenkomst van de opgevorderde geneesheer daardoor geen vertraging moet ondergaan, kan de betrokkene, op zijn kosten, een door hem gekozen geneesheer het nemen van het bloedstaal doen bijwonen. »

§ 2. — Het 6<sup>e</sup> van artikel 138, vervangen door artikel 1 van het koninklijk besluit n° 252 van 8 maart 1936, wordt als volgt gewijzigd :

« 6<sup>e</sup>. — Van de misdrijven tegen de wetten en reglementen op de barrelen, de openbare en geregelde diensten van gemeenschappelijk vervoer te land en te water, de wegen te land en te water, en het rijverkeer met uitzondering van het vluchtmisdrijf naar aanleiding van een ongeval dat voor anderen slagen, verwondingen of de dood heeft medegebracht ; »

## Artikel 2.

De hiernavolgende wijzigingen worden gebracht aan de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening der wetgeving en der reglementen op de politie van het vervoer :

§ 1. — Artikel 2, gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 1 augustus 1924, wordt door de volgende bepaling, vervangen :

« Artikel 2. — § 1. — De misdrijven tegen de verordeningen, krachtens deze wet uitgevaardigd, worden gestraft met gevangenisstraf van één dag tot één maand en met geldboete van vijf frank tot vijfhonderd frank of met één van die straffen alleen.

De straffen worden op het dubbele gebracht :

1<sup>o</sup> bij herhaling binnen het jaar, te rekenen van de dag waarop een vroeger vonnis van veroordeling, in kracht van gewijsde gegaan, werd verleend;

2° si les infractions ont été commises pendant la nuit.

§ 2. — En outre, en condamnant du chef d'infraction à la police du roulage ou d'accident du roulage — pourvu que l'infraction ou l'accident soit imputable au fait personnel de son auteur — les tribunaux peuvent prononcer la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef, ou une monture, soit à titre définitif, soit pour une durée de huit jours au moins et deux ans au plus :

a) si la condamnation est infligée pour homicide ou blessure;

b) si dans les deux années précédant l'infraction le coupable a encouru trois condamnations pour infraction quelconque aux règlements sur le roulage, ou dans les cinq années une condamnation du chef d'homicide ou deux du chef de coups ou blessures à l'occasion d'un accident de roulage imputable à son fait personnel.

§ 3. — La déchéance doit être prononcée si, à l'occasion d'une condamnation pour infraction à la police du roulage ou pour accident de roulage imputable au fait personnel de leur auteur, le coupable est reconnu physiquement incapable de conduire un véhicule ou une monture; dans ce cas, la déchéance est prononcée, soit à titre définitif soit pour un terme équivalent à la durée probable de l'incapacité, selon que celle-ci sera démontrée devoir être permanente ou paraître provisoire.

§ 4. — Celui qui a été déchu du droit de conduire pour cause d'incapacité physique peut, après deux ans, demander à être relevé de la déchéance si son incapacité a pris fin.

La demande est introduite par citation, donnée au ministère public, devant la juridiction qui en dernier ressort, a prononcé la mesure de déchéance. Cette juridiction statue sans appel.

Si la demande est rejetée, elle ne peut être renouvelée avant l'expiration d'un délai de deux années prenant cours à la date du rejet.

§ 2. — L'article 2bis, inséré par l'article 3 de la loi du 1<sup>er</sup> août 1924, est remplacé par la disposition suivante :

« Article 2bis. — Tout conducteur de véhicule qui, sachant qu'il vient de causer ou occasionner un accident, prend la fuite pour échapper aux constatations utiles, est puni, même si l'accident n'est pas imputable à sa faute, d'un emprisonnement de huit jours à deux mois et d'une amende de 26 francs à 1.000 francs, ou d'une de ces peines seulement, sans préjudice de l'application des peines prévues pour les crimes, délits ou contraventions qui seraient joints à l'infraction.

Si l'accident a entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort, les peines sont un emprisonnement de huit jours à deux ans et une amende de 100 francs à 5.000 francs ou l'une d'elles seulement.

Les tribunaux peuvent en outre prononcer contre les auteurs d'infraction au présent article la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef ou une monture, pour une durée de huit jours à deux ans. Dans le cas prévu à l'alinéa 2, cette déchéance peut être prononcée à titre définitif. »

§ 3. — Des articles 2ter, 2quater, 2quinquies, 2sexies, 2septies, 2octies, 2nonies, rédigés comme suit, sont insérés dans la loi :

« Article 2ter. — Dans tous les cas où la déchéance du droit de conduire est prononcée, le tribunal peut exclure de son application la conduite soit d'un aéronef, soit d'une monture, soit de certains véhicules ou de certaines catégories de véhicules. »

« Article 2quater. — L'article 9 de la loi du 31 mai 1888 établissant la libération conditionnelle et les condamnations conditionnelles dans le système pénal, modifié par la loi du 14 novembre 1947, n'est pas applicable à la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef ou une monture. »

« Article 2quinquies. — Lorsqu'elle est prononcée pour incapacité physique du conducteur, la déchéance du droit de conduire produit ses effets dès la décision judiciaire si celle-ci est contradictoire, et dès qu'elle a été signifiée si elle a été rendue par défaut.

Dans les autres cas, elle produit ses effets le cinquième jour après celui de l'avertissement donné au condamné par le ministère public.

2° wanneer de misdrijven bij nacht werden begaan.

§ 2. — Daarenboven mogen de rechtbanken, bij het veroordelen wegens misdrijf tegen de politie op het vervoer of wegens vervoerongeval op voorwaarde dat het misdrijf of het ongeval te wijten zij aan de schuld van zijn dader — hetzij definitief, hetzij voor een duur van ten minste acht dagen en ten hoogste twee jaar, de vervallenverklaring van het recht om een voertuig of een luchtschip te besturen of een rijdier te geleiden, uitspreken :

a) indien de veroordeling geschiedt wegens doding of verwonding;

b) indien de schuldige, in de loop der twee jaar vóór de overtreding driemaal gestraft werd voor om het even welk misdrijf tegen de reglementen op het vervoer, of gedurende de vijf jaar er vóór gestraft werd wegens doding of tweemaal wegens slagen of verwondingen naar aanleiding van een vervoerongeval te wijten aan zijn eigen schuld.

§ 3. — De vervallenverklaring moet uitgesproken worden indien, ter gelegenheid van een veroordeling wegens misdrijf tegen de politie op het vervoer of wegens vervoerongeval te wijten aan de schuld van hun dader, de schuldige lichamelijk onbekwaam erkend wordt om een voertuig te besturen of een rijdier te geleiden; in dit geval wordt de vervallenverklaring uitgesproken hetzij definitief, hetzij voor een tijdperk gelijkstaande met de waarschijnlijk duur der onbekwaamheid, naargelang deze bestendig zal blijken of voorlopig.

§ 4. — Hij, tegen wie de vervallenverklaring wegens lichamelijke onbekwaamheid werd uitgesproken, kan na twee jaar verzoeken dat de vervallenverklaring van het recht om te sturen opgeheven wordt, indien zijn onbekwaamheid heeft opgehouden.

Het verzoek wordt ingediend bij tot het openbaar ministerie gerichte dagvaarding voor het gerecht dat in laatste aanleg de maatregel tot vervallenverklaring heeft uitgesproken. Tegen de uitspraak van dit gerecht staat geen hoger beroep open.

Wordt het verzoek afgewezen, dan kan het enkel opnieuw ingediend worden na het verstrijken van een termijn van twee jaar met ingang van de datum van de afwijzing. »

§ 2. — Artikel 2bis, ingevoegd bij artikel 3 van de wet van 1 augustus 1924, wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Artikel 2bis. — Elke bestuurder van een voertuig die, wetend dat hij een ongeval veroorzaakte of daartoe aanleiding gaf, de vlucht neemt om niet bij de nodige bevindingen aanwezig te zijn, wordt zelfs zo het ongeval niet te wijten is aan zijn schuld, gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot twee maanden, en met geldboete van zes en twintig frank tot duizend frank of met één van die straffen alleen, onverminderd de toepassing van de straffen bepaald voor de misdaden, wanbedrijven of overtredingen die met het misdrijf samen-gaan.

Indien het ongeval voor anderen slagen, verwondingen of de dood heeft medegebracht, zijn de straffen gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar en geldboete van honderd frank tot vijf duizend frank of één van die straffen alleen.

De rechtbanken kunnen bovendien de overtreders van dit artikel vervallen verklaren van het recht om een voertuig of een luchtschip te besturen of een rijdier te geleiden voor een duur van acht dagen tot twee jaar. In het in het 2° lid bepaalde geval kan die vervallenverklaring definitief worden uitgesproken. »

§ 3. — Artikelen, genaamd 2ter, 2quater, 2quinquies, 2sexies, 2septies, 2octies, 2nonies en als volgt opgesteld, worden in de wet ingevoegd :

« Artikel 2ter. — In al de gevallen waarin de vervallenverklaring van het recht om te sturen wordt uitgesproken kan de rechtbank bepalen dat die vervallenverklaring niet geldt ofwel voor het besturen van een luchtschip, ofwel voor het geleiden van een rijdier, ofwel voor het besturen van sommige voertuigen of van sommige soorten voertuigen. »

« Artikel 2quater. — Artikel 9 van de wet van 31 mei 1888, waarbij de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorwaardelijke veroordelingen in het strafstelsel worden ingevoerd, gewijzigd bij de wet van 14 november 1947, is niet van toepassing op de vervallenverklaring van het recht om een voertuig, of een luchtschip te besturen of een rijdier te geleiden. »

« Artikel 2quinquies. — Wanneer de vervallenverklaring van het recht om te sturen wordt uitgesproken wegens de lichamelijke onbekwaamheid van de bestuurder, dan heeft ze uitwerking tegelijk met de rechterlijke beslissing, indien deze op tegenspraak werd gewezen en zodra ze betekend is, indien ze bij verstek werd gewezen.

In de andere gevallen, heeft ze uitwerking op de vijfde dag na die van de kennisgeving aan de veroordeelde gedaan door het openbaar ministerie.

Mention de toute décision judiciaire prononçant une déchéance du droit de conduire et la durée de celle-ci est faite sur la carte d'identité prévue par l'arrêté royal du 1<sup>er</sup> mars 1950 ou sur le titre qui en tient lieu. »

« Article 2sexies. — Lorsque plusieurs déchéances ont été prononcées à charge de la même personne, elles sont cumulées. »

« Article 2septies. — Quiconque, en dépit de la déchéance prononcée contre lui, conduit un véhicule, un aéronef, ou une monture, est puni d'un emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de 500 francs à 2.000 francs ou d'une de ces peines seulement; en outre, le tribunal prononce la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef ou une monture, soit à titre définitif, soit pour une durée de quinze jours au moins et deux ans au plus. »

« Article 2octies. — § 1<sup>er</sup>. — Le juge peut prononcer l'immobilisation temporaire du véhicule dans tous les cas où la déchéance temporaire du droit de conduire un véhicule est prononcée à titre de peine, pour autant que le véhicule soit la propriété de l'auteur de l'infraction ou de celui qui, sciemment, a confié son véhicule à la personne déchue du droit de conduire. La durée de cette immobilisation ne peut pas excéder celle de la déchéance temporaire du droit de conduire.

Il peut prononcer la confiscation du véhicule si la déchéance est définitive ou de six mois au moins.

Lorsque le véhicule n'appartient pas à l'auteur de l'infraction le propriétaire est appelé à la cause par un avertissement qui lui est adressé dans le délai prescrit pour la citation, sous pli recommandé à la poste, par l'officier du ministère public. La remise du pli recommandé à la poste vaut notification.

§ 2. — En cas d'immobilisation temporaire, les scellés sont apposés sur le véhicule ou celui-ci est mis à la chaîne, le tout aux frais et risques de l'auteur de l'infraction.

§ 3. — Le premier alinéa de l'article 43 du Code pénal n'est pas applicable aux infractions prévues par la présente loi. »

« Article 2nonies. — Si par suite de concours d'infractions, les peines privatives de liberté et les amendes prévues par la présente loi ne sont pas prononcées, la déchéance du droit de conduire l'est néanmoins dans les conditions qui y sont déterminées. »

### Article 3.

Les modifications suivantes sont apportées à l'arrêté loi du 14 novembre 1939 relatifs à la répression de l'ivresse :

§ 1. — L'article 1<sup>er</sup> devient l'article 1<sup>er</sup>bis.

§ 2. — Un article 1<sup>er</sup>, rédigé comme suit, est inséré dans cet arrêté-loi :

« Article 1<sup>er</sup>. — § 1<sup>er</sup>. — Est puni d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 26 francs à 100 francs ou d'une de ces peines seulement, quiconque conduit un véhicule ou une monture dans un lieu public après avoir consommé des boissons alcooliques en quantité telle que le taux d'alcool dans son sang, au moment où il conduit, est d'au moins 1,5 gramme pour mille;

§ 2. — Est puni des mêmes peines, quiconque conduit un véhicule ou une monture dans un lieu public, moins de deux heures après avoir été invité par un fonctionnaire ou agent visé à l'article 15, à s'en abstenir en raison des signes d'intoxication alcoolique qu'il présentait et alors qu'à ce moment, il ne s'est pas soumis volontairement à un prélèvement sanguin.

§ 3. — Dans les cas prévus aux deux paragraphes précédents, le coupable peut en outre être condamné à la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef ou une monture pendant huit jours au moins et six mois au plus. »

§ 3. — L'article 2 est remplacé par la disposition suivante :

« Article 2. — Si, en cas d'infraction à l'article 1<sup>er</sup>bis, le délinquant est porteur d'une arme, celle-ci est saisie par l'agent qui constate

Elke rechterlijke beslissing waarbij een vervallenverklaring van het recht om te sturen werd uitgesproken, alsmede de duur van die vervallenverklaring worden vermeld op de identiteitskaart bepaald bij het koninklijk besluit van 1 maart 1950 of het als dusdanig dienend bewijs. »

« Artikel 2sexies. — Wanneer ten laste van dezelfde persoon verschillende vervallenverklaringen werden uitgesproken, worden ze samengevoegd. »

« Artikel 2septies. — Al wie, spijts de tegen hem uitgesproken vervallenverklaring, een voertuig of een luchtschip bestuurt of een rijder geleidt, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van vijfhonderd frank tot twee duizend frank of met één van die straffen alleen; bovendien spreekt de rechtbank de vervallenverklaring uit van het recht om een voertuig of een luchtschip te besturen of een rijder te geleiden, hetzij definitief, hetzij voor een duur van ten minste vijftien dagen en ten hoogste twee jaar. »

« Artikel 2octies. — § 1. — De rechter kan de tijdelijke oplegging van het voertuig uitspreken telkens als de tijdelijke vervallenverklaring van het recht om een voertuig te besturen als straf werd uitgesproken, voor zover het voertuig het eigendom van de dader van het misdrijf is of van hem die, wetens en willens zijn voertuig heeft toevertrouwd aan hem die vervallen werd verklaard van het recht om te sturen. De duur van die oplegging mag de duur van de tijdelijke vervallenverklaring van het recht om te sturen niet overtreffen.

Hij kan de verbeurdverklaring van het voertuig uitspreken indien de vervallenverklaring definitief is of ten minste zes maanden bedraagt.

Wanneer het voertuig niet aan de dader van het misdrijf toebehoort, wordt de eigenaar in de zaak betrokken door een verwittiging hem door de ambtenaar van het openbaar ministerie, binnen de voor de dagvaarding bepaalde termijn, onder ter post aangetekend omslag toegestuurd. De afgifte van het ter post aangetekend omslag geldt als betekening.

§ 2. — In geval van tijdelijke oplegging worden op het voertuig de zegels gelegd of wordt het aan de ketting gelegd, een en ander op de kosten en op het risico van de dader van het misdrijf.

§ 3. — Het eerste lid van artikel 43 van het Wetboek van Strafrecht is niet van toepassing op de bij deze wet bepaalde misdrijven.

« Artikel 2nonies. — Indien ingevolge samenloop van misdrijven de bij deze wet bepaalde vrijheidstraffen en geldboeten niet uitgesproken worden, is dit nochtans wel het geval voor de vervallenverklaring van het recht om te sturen onder de voorwaarden als bepaald in deze wet. »

### Artikel 3.

De volgende wijzigingen worden gebracht aan de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap :

§ 1. — Artikel 1 wordt artikel 1bis.

§ 2. — Een artikel 1, als volgt opgesteld, wordt in deze besluitwet ingevoegd :

« Artikel 1. — § 1. — Met gevangenisstraf van acht dagen tot één maand en met geldboete van zes en twintig frank tot honderd frank of met één van die straffen alleen wordt gestraft al wie in een openbare plaats een voertuig bestuurt of een rijder geleidt, na in zulke mate alcoholische dranken te hebben gebruikt dat het alcoholgehalte in zijn bloed bij het sturen ten minste 1,5 gram per duizend bedraagt;

§ 2. — Met dezelfde straffen wordt gestraft al wie in een openbare plaats, een voertuig bestuurt of een rijder geleidt, minder dan twee uren nadat hij door een in artikel 15 bedoelde ambtenaar of beambte uitgenodigd geweest is om zich daarvan te onthouden om wille van de tekenen van alcoholische intoxicatie welke hij vertoonde en zo hij zich op dat ogenblik niet vrijwillig heeft onderworpen aan het nemen van een bloedstaal.

§ 3. — In de gevallen bepaald in de twee voorgaande paragrafen kan de schuldige bovendien worden veroordeeld tot vervallenverklaring van het recht om een voertuig of een luchtschip te besturen of een rijder te geleiden, gedurende ten minste acht dagen en ten hoogste zes maanden. »

§ 3. — Artikel 2 wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Artikel 2. — Indien, in geval van inbreuk op artikel 1bis, de delinquent drager is van een wapen, wordt dit wapen in beslag genomen

l'infraction et la confiscation en est prononcé par le juge, même si la propriété n'en appartient pas au condamné.»

§ 4. — L'article 3 est remplacé par les dispositions suivantes :

« Article 3. — Si le délinquant en état d'ivresse conduit un véhicule ou une monture, il est puni d'un emprisonnement de quinze jours à trois mois et d'une amende de 100 frs à 500 frs ou d'une de ces peines seulement. »

« Article 3bis. — Si le délinquant en état d'ivresse se livre à une autre occupation exigeant une prudence ou des précautions spéciales afin d'éviter du danger pour lui-même ou pour autrui, il est puni d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 26 francs à 100 francs ou d'une de ces peines seulement. »

§ 5. — Des articles 3ter, 3quater et 3quinquies, rédigés comme suit, sont insérés dans l'arrêté-loi :

« Article 3ter. — Est puni d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 50 francs à 200 francs, quiconque incite ou provoque à conduire un véhicule ou une monture une personne qui est manifestement ivre ou qui donne des signes apparents d'intoxication alcoolique. »

« Article 3quater. — Tout fonctionnaire ou agent visé à l'article 15 peut, en cas d'accident de roulage et lorsque les infractions prévues par les articles 1er, § 1er et 3 sont flagrantes, requérir un médecin d'opérer un prélèvement sanguin sur le délinquant.

Si l'intervention du médecin requis n'en doit souffrir aucun retard, le délinquant peut, à ses frais, faire assister un médecin de son choix au prélèvement.

Celui qui, sans motif légitime, refuse de se prêter au prélèvement est puni des peines prévues aux §§ 1 et 3 de l'article premier. »

« Article 3quinquies. — L'analyse de l'échantillon sanguin est faite dans un des laboratoires agréés à cet effet par le Roi.

La personne qui a subi le prélèvement sanguin peut faire procéder à ses frais à une seconde analyse soit dans le laboratoire ayant procédé à la première soit dans un autre laboratoire également agréé par le Roi. Dans le premier cas, elle peut faire contrôler la seconde analyse par un conseil technique de son choix.

Le Roi est autorisé à réglementer la matière et notamment le mode de prélèvement sanguin, la conservation du sang prélevé et s'il le juge utile, les modalités des analyses. »

§ 6. — L'article 10 est remplacé par la disposition suivante :

« Article 10. — En condamnant, soit à une peine quelconque par application de l'article 3 du présent arrêté, soit à l'emprisonnement ou à une peine plus grave par application des autres articles du dit arrêté, les cours et tribunaux peuvent prononcer contre les condamnés :

1° La déchéance du droit d'exercer les fonctions de juré, de tuteur et de conseil judiciaire, pour deux à cinq ans;

2° L'interdiction de vendre ou de débiter des boissons pendant deux ans au plus, sous peine pour chaque infraction à cette interdiction, d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 100 francs à 500 francs;

3° La déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef ou une monture pendant huit jours au moins et deux ans au plus. »

§ 7. — Des articles 10bis et 10ter, rédigés comme suit, sont insérés dans l'arrêté-loi.

« Article 10bis. — § 1er. — Si, après une condamnation par application de l'article 3bis, le condamné commet dans l'année une nouvelle infraction à cette disposition, les peines qui y sont prévues sont doublées; elles sont triplées et l'emprisonnement est toujours prononcé en cas de récidive dans l'année depuis la deuxième condamnation.

§ 2. — Si, après une condamnation par application de l'article 3 ou des paragraphes 1er ou 2 de l'article premier, le condamné commet, dans les trois années une nouvelle infraction à une de ces dispositions, les peines s'établissent comme suit :

door de agent die het misdrijf vaststelt, en de verbeurdverklaring er van wordt door de rechter uitgesproken, zelfs indien dit wapen niet aan de veroordeelde toebehoort. »

§ 4 — Artikel 3 wordt door de volgende bepalingen vervangen :

« Artikel 3. — Indien de in staat van dronkenschap verkerende delinquent een voertuig bestuurt of een rijdier geleidt, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van vijftien dagen tot drie maanden en met geldboete van honderd frank tot vijfhonderd frank of met één van die straffen alleen. »

« Artikel 3bis. — Indien de in staat van dronkenschap verkerende delinquent een andere bezigheid verricht welke voorzichtigheid of bijzondere voorzorgen vereist ten einde gevaar te vermijden voor hem zelf of voor anderen, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot één maand en met geldboete van zes en twintig frank tot honderd frank of met één van die straffen alleen. »

§ 5. — Artikelen genaamd 3ter, 3quater en 3quinquies en als volgt opgesteld, worden in de besluitwet ingevoegd :

« Artikel 3ter. — Met gevangenisstraf van acht dagen tot één maand en met geldboete van vijftig frank tot tweehonderd frank wordt gestraft al wie een persoon die kennelijk dronken is of zichtbare tekenen van alcoholische intoxicatie vertoont aanzet of aanhitst om een voertuig te besturen of een rijdier te geleiden. »

« Artikel 3quater. — Elke in artikel 15 bedoelde ambtenaar of beambte kan, in geval van vervoerongeval en wanneer de bij artikelen 1, § 1, en 3 bepaalde misdrijven klaarblijkelijk zijn, een geneesheer opvorderen een bloedstaal te nemen van de delinquent.

Indien de tussenkomst van de opgevorderde geneesheer daardoor geen vertraging moet ondergaan, kan de delinquent, op zijn kosten, een door hem gekozen geneesheer het nemen van het bloedstaal doen bijwonen.

Hij die, zonder rechtmatige reden, weigert een bloedstaal te laten nemen wordt gestraft met de in de §§ 1 en 3 van artikel 1 bepaalde straffen. »

« Artikel 3quinquies. — De ontleding van het bloedstaal gebeurt in een van de door de Koning daartoe aangenomen laboratoria.

De persoon van wie het bloedstaal genomen werd kan op zijn kosten een nieuwe ontleding laten verrichten, hetzij in het laboratorium dat de eerste gedaan heeft, hetzij in een ander eveneens door de Koning aangenomen laboratorium. In het eerste geval, kan hij op de tweede ontleding toezicht laten houden door een technische raadsman die hij kiest.

De Koning is er toe gemachtigd de stof te regelen, onder meer de wijze waarop het bloedstaal genomen wordt, de bewaring er van en indien hij zulks nuttig acht, de modaliteiten van de ontledingen. »

§ 6. — Artikel 10 wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Artikel 10. — Bij de veroordeling hetzij tot een om het even welke straf bij toepassing van artikel 3 van dit besluit, hetzij tot gevangenisstraf of tot een zwaarder straf bij toepassing van de andere artikelen van bedoeld besluit, kunnen de hoven en rechtbanken ten laste van de veroordeelden uitspreken :

1° de vervallenverklaring van het recht om het ambt waar te nemen van gezworene, voogd, en gerechtelijk raadsman, voor twee tot vijf jaar;

2° het verbod dranken te verkopen of te slijten gedurende ten hoogste twee jaar, op straffe van gevangenisstraf van acht dagen tot één maand en geldboete van honderd frank tot vijfhonderd frank voor iedere inbreuk op dat verbod;

3° de vervallenverklaring van het recht om een voertuig of een luchtschip te besturen of een rijdier te geleiden, gedurende ten minste acht dagen en ten hoogste twee jaar. »

§ 7. — Artikelen genaamd 10bis en 10ter, als volgt opgesteld, worden in de besluitwet ingevoegd :

« Artikel 10bis. — § 1. — Indien na een veroordeling bij toepassing van artikel 3bis de veroordeelde binnen een jaar een nieuwe inbreuk op die bepaling begaat, worden de in die bepaling voorziene straffen verdubbeld; zij worden verdriedubbeld en de gevangenisstraf wordt altijd uitgesproken ingeval van nieuwe herhaling binnen een jaar na de tweede veroordeling.

§ 2. — Indien na een veroordeling bij toepassing van artikel 3 of van de §§ 1 of 2 van artikel 1, de veroordeelde binnen drie jaar een nieuwe inbreuk op een van die bepalingen begaat, worden de straffen als volgt vastgesteld :

a) en cas d'infraction aux §§ 1<sup>er</sup> ou 2 de l'article premier, un emprisonnement d'un mois à trois mois et une amende de 100 francs à 500 francs ou une de ces peines seulement;

b) en cas d'infraction à l'article 3, un emprisonnement d'un mois à six mois et une amende de 200 francs à 1.000 francs, ou une de ces peines seulement.

§ 3. — Le juge peut, en outre, prononcer la déchéance du droit de conduire pour une durée de un mois au moins et deux ans au plus. Si la condamnation antérieure ou la nouvelle a été prononcée par application de l'article 3, la déchéance du droit de conduire peut être prononcée à titre définitif.

§ 4. — En cas de nouvelle récidive dans les trois années depuis la deuxième condamnation, les peines d'emprisonnement et d'amende prévues dans le § 2 peuvent être doublées et la déchéance définitive du droit de conduire est toujours prononcée.»

« Article 10<sup>ter</sup>. — Les dispositions des articles 2<sup>ter</sup>, 2<sup>quater</sup>, 2<sup>quinquies</sup>, alinéas 2 et 3, 2<sup>sexies</sup>, 2<sup>septies</sup>, 2<sup>octies</sup>, §§ 1 et 2, et 2<sup>nonies</sup> de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 sont applicables aux déchéances du droit de conduire, aux immobilisations temporaires et aux confiscations prononcées en vertu du présent arrêté-loi. »

#### Article 4.

Le Roi est autorisé à coordonner :

1<sup>re</sup> les dispositions de l'article 2 de la présente loi avec celles des articles 1 à 7 et 8, 2<sup>e</sup>, de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 portant révision de la législation et des règlements sur la police du roulage modifiée par les lois des 1<sup>er</sup> août 1924 et 16 décembre 1935, sous le titre « Loi organique sur la police du roulage »;

2<sup>e</sup> les dispositions de l'article 3 de la présente loi avec celles de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse, modifié par la loi du 21 août 1948, sous le titre « Arrêté-loi relatif à la répression de l'ivresse et de l'intoxication alcoolique. »

Donné à Bruxelles, le 6 décembre 1955.

a) in geval van inbreuk op de §§ 1 of 2 van artikel 1, gevangenisstraf van één maand tot drie maanden en geldboete van honderd frank tot vijfhonderd frank of één van die straffen alleen;

b) in geval van inbreuk op artikel 3, gevangenisstraf van één maand tot zes maanden en geldboete van tweehonderd frank tot duizend frank, of één van die straffen alleen.

§ 3. — De rechter kan bovendien de vervallenverklaring van het recht om te sturen uitspreken voor een duur van ten minste één maand en ten hoogste twee jaar. Indien de vroegere veroordeling of de nieuwe uitgesproken werd bij toepassing van artikel 3, kan de vervallenverklaring van het recht om te sturen definitief worden uitgesproken.

§ 4. — In geval van nieuwe herhaling binnen drie jaar na de tweede veroordeling kunnen de in § 2 bepaalde gevangenisstraffen en geldboeten verdubbeld worden en de definitieve vervallenverklaring van het recht om te sturen wordt altijd uitgesproken.»

« Artikel 10<sup>ter</sup>. — Het bepaalde in de artikelen 2<sup>ter</sup>, 2<sup>quater</sup>, 2<sup>quinquies</sup>, leden 2 en 3, 2<sup>sexies</sup>, 2<sup>septies</sup>, 2<sup>octies</sup>, §§ 1 en 2, en 2<sup>nonies</sup> van de wet van 1 augustus 1899 is van toepassing op de vervallenverklaringen van het recht om te sturen, op de tijdelijke opleggingen en op de verbeurdverklaringen krachtens deze besluitwet uitgesproken. »

#### Artikel 4.

De Koning is gemachtigd tot de samenordering :

1<sup>re</sup> van het bepaalde in artikel 2 van deze wet met het bepaalde in de artikelen 1 tot 7 en 8, 2<sup>e</sup>, van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van de wetgeving en van de reglementen op de politie van het vervoer, gewijzigd bij de wetten van 1 augustus 1924 en 16 december 1935, onder de titel: « Organieke wet op de politie van het vervoer »;

2<sup>e</sup> het bepaalde in artikel 3 van deze wet met het bepaalde in de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap, gewijzigd bij de wet van 21 augustus 1948, onder de titel: « Besluitwet betreffende de bestraffing van de dronkenschap en van de alcoholische intoxicatie ».

Gegeven te Brussel, de 6<sup>e</sup> december 1955.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

Le Ministre de la Justice.

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Justitie.

A. LILAR.

Le Ministre des Communications.

De Minister van Verkeerswezen.

E. ANSEEE.

Le Ministre de la Santé Publique et de la Famille.

De Minister van Volksgezondheid en van het Gezin.

E. LEBURTON.

## PROJET DE LOI

BAUDOUIN,

Roi des Belges,

*A tous, présents et à venir, SALUT.*

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice, de Notre Ministre des Communications et de Notre Ministre de la Santé publique et de la Famille.

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre de la Justice est chargé de présenter en Notre nom aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit :

CHAPITRE I<sup>er</sup>.

## Modifications au Code d'Instruction criminelle.

## Article premier.

Un article 44bis, rédigé comme suit, est inséré dans le Code d'instruction criminelle :

« Article 44bis. — En cas de flagrant crime ou délit, le procureur du Roi pourra charger un médecin de procéder aux constatations médicales relatives à l'état d'ivresse de l'auteur présumé et de la victime de l'infraction. Il pourra requérir le médecin de faire un prélèvement sanguin.

Le médecin ainsi appelé se conformera à la disposition du second alinéa de l'article 44.

Si l'intervention du médecin requis n'en doit souffrir aucun retard, la personne sur laquelle le prélèvement est opéré pourra y faire assister, à ses frais, un médecin de son choix. »

## Art. 2.

L'article 138, 6°, du même code, modifié par l'arrêté royal n° 252 du 8 mars 1936, est remplacé par la disposition suivante :

« 6°. — des infractions aux lois et règlements sur les barrières, les services publics et réguliers du transport en commun par terre ou par eau, la voirie par terre ou par eau, et le roulage à l'exception du délit de fuite à l'occasion d'un accident ayant entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort; »

## CHAPITRE II.

Modifications à la loi du 1<sup>er</sup> août 1899.

## Art. 3.

Les articles 2 et 2bis de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 portant révision de la législation et des règlements sur la police

## WETSONTWERP

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen,

*Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden. HEIL.*

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie, van Onze Minister van Verkeerswezen en van Onze Minister van Volksgezondheid en van het Gezin,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Justitie is gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

## HOOFDSTUK I.

## Wijzigingen in het Wetboek van Strafvordering.

## Eerste artikel.

In het Wetboek van Strafvordering wordt een als volgt luidend artikel 44bis ingevoegd :

« Artikel 44bis. — Wordt de dader van de misdaad of van het wanbedrijf op heterdaad betrapt, dan kan de Procureur des Konings een geneesheer gelasten de medische vaststellingen te doen omtrent de staat van dronkenschap van de vermoedelijke dader en van het slachtoffer van het misdrijf. Hij kan de geneesheer opvorderen om een bloedproef te verrichten.

De aldus opgevorderde geneesheer dient zich te houden aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 44.

Zo het optreden van de opgevorderde geneesheer er geen vertraging van ondervindt, kan de persoon op wie de bloedproef wordt verricht op eigen kosten een geneesheer naar keuze bij de bloedproef doen aanwezig zijn. »

## Art. 2.

Artikel 138, 6° van hetzelfde wetboek, gewijzigd bij het koninklijk besluit n° 252 van 8 maart 1936, wordt door de volgende bepaling vervangen :

« 6°. — van de misdrijven tegen de wetten en reglementen op de barrelen, de openbare en geregelde diensten van gemeenschappelijk vervoer te land en te water, de wegen te land en te water en het rijverkeer met uitzondering van het vluchtmisdrijf naar aanleiding van een ongeval dat voor andere slagen, verwondingen of de dood heeft medegebracht; »

## HOOFDSTUK II.

## Wijzigingen in de wet van 1 augustus 1899.

## Art. 3.

De artikelen 2 en 2bis van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van de wetgeving en van de regle-

du roulage, modifiés par la loi du 1<sup>er</sup> août 1924, sont remplacés par les dispositions suivantes :

« Article 2<sup>o</sup>. — Les infractions aux règlements pris en exécution de la présente loi sont punies d'un emprisonnement d'un jour à un mois et d'une amende de 5 francs à 500 francs ou d'une de ces peines seulement.

Les peines sont doublées :

1<sup>o</sup> s'il y a récidive dans l'année à dater du jugement antérieur portant condamnation et passé en force de chose jugée;

2<sup>o</sup> si les infractions ont été commises pendant la nuit.

Article 2<sup>o</sup>. — Tout conducteur de véhicule qui, sachant qu'il vient de causer ou occasionner un accident, prend la fuite pour échapper aux constatations utiles est puni, même si l'accident n'est pas imputable à sa faute, d'un emprisonnement de huit jours à deux mois et d'une amende de 26 francs à 1.000 francs, ou d'une de ces peines seulement.

Si l'accident a entraîné pour autrui des coups, des blessures ou la mort, l'emprisonnement est de huit jours à deux ans et l'amende de 100 francs à 5.000 francs ou l'une de ces peines seulement.

Article 2<sup>o</sup>. — Est puni d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 26 francs à 100 francs ou d'une de ces peines seulement, quiconque conduit un véhicule ou une monture, dans un lieu public, après avoir consommé des boissons alcooliques en quantité telle que le taux d'alcool dans son sang, au moment où il conduit, est d'au moins 1,5 gramme pour mille.

Est puni des mêmes peines, quiconque conduit un véhicule ou une monture dans un lieu public, moins de deux heures après avoir été invité par un fonctionnaire ou agent visé à l'article 4bis, à s'en abstenir en raison des signes d'intoxication alcoolique qu'il présentait, s'il s'est refusé, sans motif légitime, à un prélèvement sanguin.

Article 2<sup>o</sup>. — Est puni d'un emprisonnement de quinze jours à trois mois et d'une amende de 100 francs à 500 francs, ou d'une de ces peines seulement, quiconque, étant en état d'ivresse, conduit un véhicule ou une monture dans un lieu public.

Article 2<sup>o</sup>. — Si après une condamnation par application de l'article 2<sup>o</sup> ou de l'article 2<sup>o</sup>, le condamné commet dans les trois années, une nouvelle infraction à une de ces dispositions, les peines seront :

1<sup>o</sup> en cas d'infraction à l'article 2<sup>o</sup>, un emprisonnement d'un mois à trois mois et une amende de 100 francs à 500 francs ou une de ces peines seulement;

2<sup>o</sup> en cas d'infraction à l'article 2<sup>o</sup>, un emprisonnement d'un mois à six mois et une amende de 200 francs à 1.000 francs ou une des ces peines seulement.

En cas de nouvelle récidive dans les trois années depuis la deuxième condamnation, les peines d'emprisonnement et d'amende prévues ci-dessus peuvent être doublées.

Article 2<sup>o</sup>. — Est puni d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 50 francs à 200 francs,

menten op de politie van het vervoer, gewijzigd bij de wet van 1 augustus 1924, worden door de volgende bepalingen vervangen :

« Artikel 2<sup>o</sup>. — Overtreding van de verordeningen uitgevaardigd ter uitvoering van deze wet wordt gestraft met gevangenisstraf van één dag tot één maand en met geldboete van 5 frank tot 500 frank, of met één van die straffen alleen.

De straffen worden verdubbeld :

1<sup>o</sup> bij herhaling binnen het jaar te rekenen van de dag waarop een vorig, in kracht van gewijsde gegaan vonnis van veroordeling werd uitgesproken;

2<sup>o</sup> zo het misdrijf bij nacht werd begaan.

Artikel 2<sup>o</sup>. — Elke bestuurder van een voertuig die, wetend dat hij oorzaak dan wel aanleiding van een ongeval is geweest, de vlucht neemt om zich aan de dienstige vaststellingen te onttrekken, wordt, zelfs wanneer het ongeval niet aan zijn schuld is te wijten, gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot twee maanden en met geldboete van 26 frank tot 1000 frank, of met één van die straffen alleen.

Heeft het ongeval voor een ander slagen, verwondingen of de dood tot gevolg gehad, dan is de gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar en de geldboete van 100 frank tot 5.000 frank, of wordt één van die straffen alleen toegepast.

Artikel 2<sup>o</sup>. — Met gevangenisstraf van acht dagen tot één maand en met geldboete van 26 frank tot 100 frank, of met één van die straffen alleen, wordt gestraft, al wie op een openbare plaats een voertuig bestuurt of een rijder geleidt na alcoholische dranken in zodanige hoeveelheid te hebben gebruikt, dat het alcoholgehalte in zijn bloed op het ogenblik dat hij bestuurt of geleidt ten minste 1,5 gram per duizend bedraagt.

Met dezelfde straffen wordt gestraft, al wie op een openbare plaats een voertuig bestuurt of een rijder geleidt, minder dan twee uur nadat hij door een in artikel 4bis bedoelde ambtenaar of beamte verzocht was zich er van te onthouden wegens vertoonde tekenen van intoxicatie door alcohol, en zonder wettige reden geweigerd heeft een bloedproef te laten verrichten.

Artikel 2<sup>o</sup>. — Met gevangenisstraf van vijftien dagen tot drie maanden en met geldboete van 100 frank tot 500 frank, of met één van die straffen alleen, wordt gestraft al wie in staat van dronkenschap op een openbare plaats een voertuig bestuurt of een rijder geleidt.

Artikel 2<sup>o</sup>. — Indien iemand, die bij toepassing van artikel 2<sup>o</sup> of van artikel 2<sup>o</sup> is veroordeeld, binnen drie jaar een van deze bepalingen opnieuw overtreedt, zijn de straffen :

1<sup>o</sup> bij overtreding van artikel 2<sup>o</sup>, gevangenisstraf van een maand tot drie maanden en geldboete van 100 frank tot 500 frank, of één van die straffen alleen.

2<sup>o</sup> bij overtreding van artikel 2<sup>o</sup>, gevangenisstraf van een maand tot zes maanden en geldboete van 200 frank tot 1.000 frank, of één van die straffen alleen.

In geval van nieuwe herhaling binnen drie jaar te rekenen van de tweede veroordeling, kunnen de hierboven bepaalde gevangenisstraffen en geldboeten worden verdubbeld.

Artikel 2<sup>o</sup>. — Met gevangenisstraf van acht dagen tot één maand en met geldboete van 50 frank tot 200 frank

quiconque incite ou provoque à conduire un véhicule ou une monture, une personne qui est manifestement ivre ou qui donne des signes apparents d'intoxication alcoolique.

*Article 2<sup>r</sup>. — § 1<sup>er</sup>. —* En condamnant du chef d'infraction à la police du roulage ou d'accident du roulage, pourvu que l'infraction ou l'accident soit imputable au fait personnel de son auteur, le juge peut prononcer la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef et une monture, soit à titre définitif, soit pour une durée de huit jours au moins et de deux ans au plus :

1<sup>o</sup> si la condamnation est infligée pour homicide ou blessure;

2<sup>o</sup> si dans les deux années précédant l'infraction, le coupable a encouru trois condamnations pour infraction quelconque aux règlements sur le roulage, ou dans les cinq années une condamnation du chef d'homicide ou deux condamnations de coups et blessures à l'occasion d'un accident du roulage imputable à son fait personnel.

§ 2. — Le juge peut prononcer la même déchéance pour la durée ci-après déterminée :

1<sup>o</sup> en condamnant du chef de l'infraction prévue à l'article 2<sup>a</sup>, pour une durée de huit jours au moins et de deux ans au plus; dans le cas prévu à l'alinéa 2 de cet article, il peut la prononcer à titre définitif;

2<sup>o</sup> en condamnant du chef d'une des infractions à l'article 2<sup>a</sup>, pour une durée de huit jours au moins et de six mois au plus;

3<sup>o</sup> en condamnant du chef de l'infraction à l'article 2<sup>a</sup>, pour une durée de huit jours au moins et de deux ans au plus.

Dans le cas prévu au 3<sup>o</sup> ci-dessus, le juge peut en outre prononcer les autres déchéances et interdictions prévues à l'article 10 de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse.

§ 3. — Dans les cas de récidive prévus à l'article 2<sup>a</sup>, le juge peut prononcer la même déchéance du droit de conduire pour une durée de un mois au moins et de deux ans au plus. Il peut la prononcer à titre définitif, lorsque la première condamnation ou la nouvelle a été prononcée du chef d'infraction à l'article 2<sup>a</sup>.

Dans le cas de nouvelle récidive à l'article 2<sup>a</sup>, alinéa 2, la déchéance définitive est toujours prononcée.

§ 4. — La déchéance prend cours le cinquième jour suivant la date de l'avertissement donné au condamné par le ministère public.

*Article 2<sup>a</sup>. — § 1<sup>er</sup>. —* La déchéance du droit de conduire doit être prononcée si, à l'occasion d'une condamnation pour infraction à la police du roulage ou pour accident de roulage imputable au fait personnel de leur auteur, le coupable est reconnu physiquement incapable de conduire un véhicule ou une monture; dans ce cas, la déchéance est prononcée, soit à titre définitif, soit pour un terme équivalent à la durée probable de l'incapacité, selon que celle-ci sera démontrée devoir être permanente ou paraîtra provisoire.

§ 2. — La déchéance du droit de conduire pour incapacité

wordt gestraft, al wie een persoon die kennelijk dronken is of duidelijke tekenen van intoxicatie door alcohol vertoont, aanzet of uitdaagt tot het besturen van een voertuig of het geleiden van een rijder.

*Artikel 2<sup>r</sup>. — § 1. —* Bij de veroordeling wegens overtreding van de politie van het vervoer of wegens verkeersongeval kan de rechter, voor zover het misdrijf of het ongeval aan het persoonlijk toedoen van de dader te wijten is, het verval van het recht tot het besturen van een voertuig of een luchtschip of het geleiden van een rijder uitspreken, hezij voorgoed, hezij voor een duur van ten minste acht dagen en ten hoogste twee jaar :

1<sup>o</sup> zo een veroordeling wordt uitgesproken wegens doding of verwonding;

2<sup>o</sup> zo de schuldige binnen twee jaar vóór het misdrijf drie veroordelingen wegens enigerlei overtreding van de verkeersverordeningen heeft opgelopen dan wel binnen vijf jaar tevoren veroordeeld werd wegens doding of tweemaal veroordeeld werd wegens slagen en verwondingen naar aanleiding van een aan zijn persoonlijk toedoen te wijten verkeersongeval.

§ 2. — De rechter kan hetzelfde verval voor de hiernabepaalde duur uitspreken :

1<sup>o</sup> wanneer hij veroordeelt wegens het misdrijf omschreven in artikel 2<sup>a</sup>, voor een duur van ten minste acht dagen en ten hoogste twee jaar; in het geval bedoeld in het tweede lid van dat artikel kan hij het voorgoed uitspreken;

2<sup>o</sup> wanneer hij veroordeelt wegens een van de misdrijven omschreven in artikel 2<sup>a</sup>, voor een duur van ten minste acht dagen en ten hoogste zes maanden;

3<sup>o</sup> wanneer hij veroordeelt wegens inbreuk op artikel 2<sup>a</sup>, voor een duur van ten minste acht dagen en ten hoogste twee jaar.

In het geval bedoeld onder 3<sup>o</sup> hierboven, kan de rechter bovendien de overige, in artikel 10 van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap bedoelde vervallenverklaringen en ontzettungen uitspreken.

§ 3. — In de gevallen van herhaling als bedoeld in artikel 2<sup>a</sup>, kan de rechter hetzelfde verval van het recht tot sturen uitspreken voor een duur van ten minste een maand en ten hoogste twee jaar. Hij kan het voorgoed uitspreken wanneer de eerste veroordeling of de nieuwe werd uitgesproken wegens overtreding van artikel 2<sup>a</sup>.

In het geval van nieuwe herhaling als bedoeld in artikel 2<sup>a</sup>, tweede lid, wordt het definitief verval altijd uitgesproken.

§ 4. — Het verval gaat in de vijfde dag na die waarop het openbaar ministerie de kennisgeving aan de veroordeelde heeft gedaan.

*Artikel 2<sup>a</sup>. — § 1. —* Het verval van het recht tot sturen moet uitgesproken worden wanneer, naar aanleiding van een veroordeling wegens overtreding van de politie van het vervoer of wegens verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader, de schuldige lichamelijk ongeschikt wordt bevonden tot het besturen van een voertuig of tot het geleiden van een rijder; in dat geval wordt het verval uitgesproken, hetzij voorgoed, hetzij voor een termijn gelijk aan de waarschijnlijke duur van de ongeschiktheid al naar gelang deze blijvend dan wel voorlopig blijkt te zijn.

§ 2. — Het verval van het recht tot sturen wegens licha-

physique du conducteur prend cours dès le prononcé de la décision si celle-ci est contradictoire et dès sa signification, si elle a été rendue par défaut.

§ 3. — Celui qui a été déchu du droit de conduire pour cause d'incapacité physique peut, après deux ans, demander à être relevé de la déchéance si son incapacité a pris fin. La demande est introduite par citation donnée au ministère public, devant la juridiction qui a prononcé la mesure de déchéance. Cette juridiction statue sans appel.

Si la demande est rejetée, elle ne peut être renouvelée avant l'expiration d'un délai de deux années prenant cours à la date du rejet.

Article 2<sup>o</sup>. — Dans tous les cas où la déchéance du droit de conduire est prononcée, le juge peut la limiter aux moyens de transport qu'il indique.

Article 2<sup>10</sup>. — Si par suite de concours d'infractions, les peines privatives de liberté et les amendes prévues par la présente loi ne sont pas prononcées, la déchéance du droit de conduire l'est néanmoins dans les conditions qui y sont déterminées.

Article 2<sup>11</sup>. — Les peines de la déchéance qui sont mises à exécution, conformément au paragraphe 4 de l'article 2<sup>o</sup> de la présente loi, ne sont subies en même temps que si elles ont pour objet des moyens de transport différents.

Article 2<sup>12</sup>. — § 1<sup>er</sup>. — Le juge peut prononcer l'immobilisation temporaire du véhicule dans tous les cas où la déchéance temporaire du droit de conduire un véhicule est prononcée à titre de peine, pour autant que le véhicule soit la propriété de l'auteur de l'infraction. La durée de cette immobilisation ne peut pas excéder celle de la déchéance temporaire du droit de conduire.

Il peut prononcer la confiscation du véhicule si la déchéance est définitive ou de six mois au moins.

§ 2. — Par dérogation à l'article 43, alinéa 1<sup>er</sup>, du Code pénal, la confiscation du véhicule n'est prononcée pour infraction à la présente loi que dans les cas déterminés par celle-ci.

§ 3. — En cas d'immobilisation temporaire, les scellés sont apposés sur le véhicule ou celui-ci est mis à la chaîne, le tout au frais et risques de l'auteur de l'infraction.

Article 2<sup>13</sup>. — L'article 9 de la loi du 31 mai 1888 établissant la libération conditionnelle et les condamnations conditionnelles dans le système pénal, modifié par la loi du 14 novembre 1947, n'est pas applicable à la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef ou une monture.

Article 2<sup>14</sup>. — Mention de toute décision judiciaire prononçant une déchéance du droit de conduire et de la durée de celle-ci est faite sur la carte d'identité prévue par l'arrêté royal du premier mars 1950 ou sur le titre qui en tient lieu.

Article 2<sup>15</sup>. — Quiconque, en dépit de la déchéance prononcée contre lui, conduit un véhicule, un aéronef ou une monture est puni d'un emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de 500 francs à 2.000 francs ou d'une

melijke ongeschiktheid van de bestuurder gaat in bij de uitspraak van de beslissing wanneer deze op tegenspraak is gewezen en vanaf de betekening wanneer zij is gewezen bij verstek.

§ 3 — Hij die wegens lichamelijke ongeschiktheid van het recht tot sturen vervallen is verklaard, kan na twee jaar om opheffing van het verval verzoeken zo aan zijn ongeschiktheid een einde is gekomen. Het verzoek wordt ingediend bij dagvaarding aan het openbaar ministerie voor het gerecht dat de maatregel van het verval heeft uitgesproken. Tegen de uitspraak van dit gerecht staat geen hoger beroep open.

Wordt het verzoek afgewezen, dan kan geen nieuw verzoek worden ingediend vóór een termijn van twee jaar te rekenen van de datum der afwijzing is verstreken.

Artikel 2<sup>o</sup>. — In alle gevallen waarin het verval van het recht tot sturen wordt uitgesproken, kan de rechter dat verval beperken tot de vervoermiddelen die hij aangeeft.

Artikel 2<sup>10</sup>. — Indien ingevolge samenloop van misdrijven de bij deze wet bepaalde vrijheidsstraffen en geldboeten niet uitgesproken worden, is dit nochtans wel het geval voor het verval van het recht tot sturen onder de voorwaarden als bepaald in deze wet.

Artikel 2<sup>11</sup>. — De straffen van verval die overeenkomstig § 4 van artikel 2<sup>o</sup> van deze wet ten uitvoer worden gelegd, worden slechts tegelijkertijd ondergaan indien zij verschillende vervoermiddelen betreffen.

Artikel 2<sup>12</sup>. — § 1 — De rechter kan tijdelijke oplegging van het voertuig bevelen in alle gevallen waarin het tijdelijk verval van het recht tot het besturen van een voertuig als straf wordt uitgesproken, voor zover het voertuig eigendom is van de dader van het misdrijf. Oplegging mag voor geen langere duur dan die van het tijdelijk verval van het recht tot sturen worden uitgesproken.

Hij kan verbeurdverklaring van het voertuig uitspreken wanneer het verval definitief is of ten minste zes maanden bedraagt.

§ 2. — Bij afwijking van artikel 43, lid 1, van het Wetboek van Strafrecht, wordt de verbeurdverklaring van het voertuig wegens overtreding van deze wet enkel uitgesproken in de gevallen die zij bepaalt.

§ 3. — Bij tijdelijke oplegging worden op het voertuig de zegels gelegd of wordt het aan de ketting gelegd, een en ander op kosten en risico van de dader van het misdrijf.

Artikel 2<sup>13</sup>. — Artikel 9 van de wet van 31 mei 1888, waarbij de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorwaardelijke veroordelingen in het strafstelsel worden ingevoerd, gewijzigd bij de wet van 14 november 1947, is niet van toepassing op het verval van het recht tot het besturen van een voertuig of luchtschip of tot het geleiden van een rijdier.

Artikel 2<sup>14</sup>. — Van elke rechterlijke beslissing waarbij het verval van het recht tot sturen uitgesproken wordt, alsook van de duur van dit verval wordt melding gemaakt op de identiteitskaart voorgeschreven bij het koninklijk besluit van 1 maart 1950 of op het als zodanig geldend bewijs.

Artikel 2<sup>15</sup>. — Al wie, spijts het tegen hem uitgesproken verval een voertuig of een luchtschip bestuurt of een rijdier geleidt, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van 500 frank tot

de ces peines seulement; en outre, le tribunal prononce une nouvelle déchéance, soit à titre définitif, soit pour une durée de quinze jours au moins et de deux ans au plus.

*Article 2<sup>10</sup>.* — Toute personne qui, sciemment, a confié un véhicule, un aéronef ou une monture à une personne déchue du droit de conduire est punie d'une amende de 100 francs à 1.000 francs.

Le juge peut en outre prononcer l'immobilisation temporaire du véhicule si celui-ci est la propriété de l'auteur de l'infraction. La durée de cette immobilisation ne peut pas excéder celle de la nouvelle déchéance du droit de conduire frappant le conducteur.

Il peut prononcer la confiscation du véhicule si cette déchéance est définitive ou de six mois au moins. »

#### Art. 4.

Un article 4bis et un article 4ter rédigés comme suit sont insérés dans la même loi :

« *Article 4bis.* — Les officiers de la police judiciaire auxiliaires du procureur du Roi, le personnel du corps de la gendarmerie ainsi que les fonctionnaires et agents de police locale peuvent, en d'accident de roulage et lorsqu'il existe des indices d'infraction à l'article 2<sup>3</sup>, alinéa 1<sup>er</sup>, ou à l'article 2<sup>4</sup> dans le chef de l'auteur présumé de l'accident ou de la victime, requérir un médecin d'opérer, un prélèvement sanguin sur ces personnes.

Si l'intervention du médecin requis n'en doit souffrir aucun retard, la personne sur laquelle le prélèvement est opéré, peut y faire assister, à ses frais, un médecin de son choix.

Celui qui, sans motif légitime, refuse de se prêter au prélèvement est puni des peines prévues aux articles 2<sup>3</sup> et 2<sup>7</sup>, § 2, 2<sup>o</sup>.

*Article 4ter.* — L'analyse de l'échantillon sanguin est faite dans un des laboratoires agréés à cet effet par le Roi.

La personne qui a subi le prélèvement sanguin peut faire procéder, à ses frais, à une seconde analyse, soit dans le laboratoire ayant procédé à la première, soit dans un autre laboratoire agréé par le Roi. Dans le premier cas, elle peut faire contrôler la deuxième analyse par un conseil technique de son choix.

Le Roi prend les mesures complémentaires pour organiser le prélèvement sanguin. Il règle notamment le mode de prélèvement et de conservation du sang, les modalités des analyses et l'agrégation des laboratoires. »

### CHAPITRE III.

#### Modification à l'arrêté-loi du 14 novembre 1939.

#### Art. 5.

L'article 3, alinéa 1<sup>er</sup>, de l'arrêté-loi du 14 novembre 1939 relatif à la répression de l'ivresse est remplacé par la disposition suivante :

« *Article 3.* — Si le délinquant en état d'ivresse se livre à une occupation exigeant une prudence ou des précautions spéciales afin d'éviter du danger pour lui-même ou pour autrui, il est puni d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 26 francs à 100 francs ou d'une de ces peines seulement. »

2.000 frank, of met één van die straffen alleen; bovendien spreekt de rechtbank een nieuw verval uit, hetzij voorgoed, hetzij voor een duur van ten minste vijftien dagen en ten hoogste twee jaar.

*Artikel 2<sup>10</sup>.* — Elke persoon die wetens een voertuig, een luchtschip of een rijdier toevertrouwt aan een persoon die van het recht tot sturen vervallen is verklaard, wordt gestraft met geldboete van 100 frank tot 1.000 frank.

Bovendien kan de rechter de tijdelijke oplegging van het voertuig uitspreken indien dit eigendom is van de dader van het misdrijf. Oplegging mag voor geen langere duur dan die van het door de bestuurder opgelopen nieuw verval van het recht tot sturen worden uitgesproken.

Hij kan de verbeurdverklaring van het voertuig uitspreken wanneer dat verval definitief is of ten minste zes maanden bedraagt. »

#### Art. 4.

In dezelfde wet worden een artikel 4bis en een artikel 4ter ingevoegd, luidend als volgt :

« *Artikel 4bis.* — De officieren van gerechtelijke politie, hulpofficieren van de procureur des Konings, het personeel van het Rijkswachtkorps, alsmede de ambtenaren en beambten van de plaatselijke politie kunnen bij een verkeersongeval, wanneer in hoofde van de vermoedelijke dader van het ongeval of van het slachtoffer indicieën van overtreding van artikel 2<sup>3</sup>, eerste lid, of van artikel 2<sup>4</sup> voorhanden zijn, een geneesheer opvorderen om op deze personen een bloedproef te verrichten.

Zo het optreden van de opgevorderde geneesheer er geen vertraging van ondervindt, kan de persoon op wie de bloedproef wordt toegepast er op eigen kosten een geneesheer naar keuze bij doen aanwezig zijn.

Hij die zonder wettige reden weigert de bloedproef te laten verrichten, wordt gestraft met de in de artikelen 2<sup>3</sup> en 2<sup>7</sup>, § 2, 2<sup>o</sup>, bepaalde straffen.

*Artikel 4ter.* — Het bloedstaal wordt ontleed in een van de door de Koning daartoe erkende laboratoria.

De persoon op wie de bloedproef is toegepast, kan op eigen kosten een tweede analyse laten verrichten, hetzij in het laboratorium waar de eerste heeft plaats gehad, hetzij in een ander door de Koning erkend laboratorium. In het eerste geval kan hij op de tweede ontleding toezicht laten houden door een door hem gekozen technisch raadsman.

De Koning treft de verdere voorzieningen tot het organiseren van de bloedproef. Hij regelt onder meer de wijze waarop het bloedstaal wordt genomen, bewaard en ontleed, alsook de erkenning van de laboratoria. »

### HOOFDSTUK III.

#### Wijzigingen in de besluitwet van 14 november 1939.

#### Art. 5.

Artikel 3, eerste lid, van de besluitwet van 14 november 1939 betreffende de beteugeling van de dronkenschap wordt door de volgende bepaling vervangen :

« *Artikel 3.* — Zo de in staat van dronkenschap verkeerende delinquent een bezigheid verricht welke voorzichtigheid of bijzondere voorzorgen vereist ten einde gevaar te vermijden voor hem zelf of voor anderen, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot één maand en met geldboete van 26 frank tot 100 frank, of met één van die straffen alleen. »

## Art. 6.

L'article 10 du même arrêté-loi est remplacé par la disposition suivante :

« Article 10. — En condamnant par application du présent arrêté-loi à l'emprisonnement ou à une peine plus grave, le juge peut prononcer contre le condamné :

1° la déchéance du droit d'exercer les fonctions du juré, de tuteur et de conseil judiciaire, pour deux à cinq ans;

2° l'interdiction de vendre ou de débiter des boissons pendant deux ans au plus, sous peine pour chaque infraction à cette interdiction d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 100 francs à 500 francs.

Il peut en outre, en cas d'infraction à l'article 3, prononcer la déchéance du droit de conduire un véhicule, un aéronef ou une monture soit à titre définitif, soit pour une durée de huit jours au moins et de deux ans au plus.

Les articles 2<sup>r</sup>, § 4 et 2° à 2<sup>is</sup> de la loi du 1<sup>er</sup> août 1899 sont applicables à la déchéance du droit de conduire prévue ci-dessus. »

Donné à Bruxelles, le 6 décembre 1955.

## Art. 6.

Artikel 10 van dezelfde besluitwet wordt door de volgende bepaling vervangen :

« Artikel 10. — Wanneer hij bij toepassing van deze besluitwet veroordeeldt tot gevangenisstraf of tot een zwaardere straf, kan de rechter tegen de veroordeelde uitspreken :

1° het verval van het recht tot het waarnemen van het ambt van gezworene, voogd, en gerechtelijk raadsman, voor twee tot vijf jaar;

2° het verbod dranken te verkopen of te slijten gedurende ten hoogste twee jaar, op straffe van gevangenisstraf van acht dagen tot één maand en geldboete van 100 frank tot 500 frank voor iedere overtreding van dit verbod.

Bovendien kan hij bij overtreding van artikel 3 het verval van het recht tot het besturen van een voertuig of lucht-schip, of tot het geleiden van een rijdier uitspreken, hetzij voorgoed, hetzij voor een duur van ten minste acht dagen en ten hoogste twee jaar.

Op het hierboven bedoelde verval van het recht tot sturen zijn de artikelen 2<sup>r</sup>, § 4, en 2° tot 2<sup>is</sup> van de wet van 1 augustus 1899 van toepassing. »

Gegeven te Brussel, de 6<sup>e</sup> december 1955.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

*Le Ministre de la Justice.*

VAN KONINGSWEGE :

*De Minister van Justitie.*

A. LILAR.

*Le Ministre des Communications.*

*De Minister van Verkeerswezen.*

E. ANSEELE.

*Le Ministre de la Santé publique et de la Famille.*

*De Minister van Volksgezondheid en van het Gezin.*

E. LEBURTON.